

Vergaderjaar 2001–2002 Nr. 31d

26 734

Wijziging van de Woningwet naar aanleiding van enerzijds de evaluatie van die wet en anderzijds het project Marktwerking, Deregulering en Wetgevingskwaliteit (bouwvergunningprocedure en welstandstoezicht)

VERSLAG VAN EEN SCHRIFTELIJK OVERLEG

Vastgesteld 11 januari 2002

In de vaste commissie voor Volkshuisvesting¹ bestond de behoefte de staatssecretaris van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer een aantal vragen³ voor te leggen naar aanleiding van het ontwerp-Besluit² bouwvergunningvrije en licht-bouwvergunningplichtige bouwwerken. De vragen zijn door de staatssecretaris beantwoord bij brief⁴ van 10 januari 2002.

De commissie heeft de eer verslag uit te brengen van dit overleg door openbaarmaking van de gewisselde stukken.

De griffier van de commissie,
Janssen

¹ Samenstelling: Baarda (CDA), Werner (CDA) (plv. voorzitter), De Beer (VVD) (voorzitter), Bierman (OSF), Hessing (D66), De Jager (VVD), Ruers (SP), Pastoor (CDA), Meindertsma (PvdA), Castricum (PvdA), Swenker (VVD), Van Bruchem (ChristenUnie) en Van der Lans (GL).

² zie bijlage 1.

³ zie bijlage 2.

⁴ zie bijlage 3.

Aan de Voorzitter van de Eerste Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 26 november 2001

Hierbij bied ik u aan het ontwerp van het Besluit bouwvergunningsvrije en licht-bouwvergunningplichtige bouwwerken. Dit besluit is gebaseerd op de wet van 18 oktober 2001 tot wijziging van de Woningwet naar aanleiding van enerzijds de evaluatie van die wet en anderzijds het project Marktwerking, Deregulering en Wetgevingskwaliteit (bouwvergunning-procedure en welstandstoezicht) (Stb. 2001, 518). Ingevolge de artikelen 43, derde lid, en 44, tweede lid, tweede volzin, van bedoelde wet dient het ontwerp van dit besluit te worden voorgehangen bij de beide kamers der Staten-Generaal, alvorens het te zenden aan H.M. de Koningin ter verkrijging van een advies van de Raad van State. Wellicht ten overvloede wijs ik u erop dat de voorhangperiode vier weken duurt, te rekenen vanaf het moment van ontvangst van het besluit bij uw kamer.

Een eensluitende brief heb ik gezonden aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

De Staatssecretaris van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer,
J. W. Remkes

Besluit van _____ houdende voorschriften omtrent het bouwen waarvoor het vereiste van een bouwvergunning niet geldt, en omtrent het bouwen waarvoor een lichte bouwvergunning vereist is (Besluit bouwvergunningsvrije en licht-bouwvergunningplichtige bouwwerken)

Op de voordracht van de Staatssecretaris van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer van _____, nr. _____, Centrale Directie Juridische Zaken, Afdeling Wetgeving;

Gelet op de artikelen 43, eerste lid, onderdeel c, en 44, tweede lid, van de Woningwet, en op artikel 19 van de Wet op de Ruimtelijke Ordening;

De Raad van State gehoord (advies van _____, nr. _____);

Gezien het nader rapport van de Staatssecretaris van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer van _____, nr. MJZ _____, Centrale Directie Juridische Zaken, Afdeling Wetgeving;

Hebben goedgevonden en verstaan:

HOOFDSTUK I ALGEMENE BEPALINGEN

Artikel 1

In dit besluit wordt verstaan onder:

achtererf: gedeelte van het erf tussen de achtergevellijn en de aan de achterzijde van het gebouw gelegen erfgrens;

achtergevellijn: denkbeeldige lijn die strak loopt langs de achtergevel van een gebouw tot aan de perceelsgrenzen;

antennedragers: antennemast of andere constructie waaraan een antenne is bevestigd;

antenne-installatie: installatie bestaande uit een antenne, een antenne-dragers, de bedrading en de al dan niet in een techniekkast opgenomen apparatuur, met de daarbij behorende bevestigingsconstructie;

voorgevellijn: denkbeeldige lijn die strak loopt langs de voorgevel van een gebouw tot aan de perceelsgrenzen;

weg: weg als bedoeld in artikel 1, eerste lid, onder b, van de Wegenverkeerswet 1994;

wet: Woningwet;

zijerf: gedeelte van het erf tussen een zijgevellijn en de aan die zijde van het gebouw gelegen erfgrens;

zijgevellijn: denkbeeldige lijn die strak loopt langs de zijgevel van een gebouw tot aan de perceelsgrenzen.

HOOFDSTUK II BOUWVERGUNNINGSVRIJ BOUWEN

Artikel 2

Behoudens in gevallen als bedoeld in artikel 4, wordt als bouwen van beperkte betekenis als bedoeld in artikel 43, eerste lid, onderdeel c, van de wet aangemerkt:

a. het bouwen van een op de grond staande aan- of uitbouw van ten hoogste een bouwlaag aan een woning of een woongebouw, mits:

1°. die wordt gebouwd op het achtererf of op een zijerf,

2°. die niet breder is dan de oorspronkelijke gevel waaraan die wordt gebouwd,

3°. de hoogte, gemeten vanaf het aansluitend terrein:

- a) indien de aan- of uitbouw wordt gebouwd aan een woning of woongebouw met één bouwlaag: niet meer is dan 3,25 m, dan wel, indien dat gebouw lager is dan 3,25 m, niet meer is dan de hoogte van dat gebouw, of
- b) indien de aan- of uitbouw wordt gebouwd aan een woning of woongebouw met meerdere bouwlagen: niet meer is dan 0,15 m boven de vloer van de eerste verdieping van die woning of dat woongebouw,
- 4°. de diepte, gemeten vanuit de oorspronkelijke gevel waaraan die wordt gebouwd, niet meer is dan 2,5 m,
- 5°. die niet minder dan 3 m achter de voorgevellijn wordt gebouwd,
- 6°. die niet tot gevolg heeft dat het onder 1° bedoelde, oorspronkelijk bij die woning of dat woongebouw behorende achtererf of zijerf voor meer dan 50% is bebouwd,
- 7°. bij bouwen op het achtererf: die niet minder dan 3 m achter de zijgevellijn wordt gebouwd indien de desbetreffende zijgevel direct grenst aan de weg of het openbaar groen of direct grenst aan een zijerf dat direct grenst aan een weg of het openbaar groen,
- 8°. bij bouwen op een zijerf:
- a) dat zijerf niet direct grenst aan de weg of het openbaar groen, en
- b) de afstand tot het naburige erf niet minder is dan 1,5 m, en
- 9°. die niet wordt gebouwd aan een woning of woongebouw waarop artikel 45, eerste lid, van de wet van toepassing is, dan wel aan een niet voor permanente bewoning bestemde woning;
- b. het bouwen van een op de grond staand bijgebouw van ten hoogste een bouwlaag of een op de grond staande overkapping van ten hoogste een bouwlaag bij een woning of woongebouw, mits:
- 1°. dat of die wordt gebouwd op het achtererf of op een zijerf,
- 2°. de hoogte, gemeten vanaf het aansluitend terrein, niet meer is dan 3 m,
- 3°. de bruto-oppervlakte niet meer is dan 30 m²,
- 4°. dat of die niet minder dan 3 m achter de voorgevellijn wordt gebouwd,
- 5°. dat of die niet tot gevolg heeft dat het onder 1° bedoelde, oorspronkelijk bij die woning of dat woongebouw behorende achtererf of zijerf voor meer dan 50% is bebouwd,
- 6°. de afstand tot het naburige erf niet minder is dan 1,5 m,
- 7°. bij bouwen op het achtererf:
- a) dat of die niet minder dan 3 m achter de zijgevellijn wordt gebouwd indien die zijgevel direct grenst aan de weg of het openbaar groen of direct grenst aan een zijerf dat direct grenst aan de weg of het openbaar groen, en
- b) indien het achtererf direct grenst aan de weg of het openbaar groen: de afstand van het bijgebouw of de overkapping tot die weg of dat openbaar groen niet minder is dan 1 m,
- 8°. bij bouwen op een zijerf:
- a) dat zijerf niet direct grenst aan de weg of het openbaar groen, of
- b) indien dat zijerf aan de achterzijde direct grenst aan de weg of het openbaar groen: de afstand van het bijgebouw of de overkapping tot die weg of dat openbaar groen niet minder is dan 1 m, en
- 9°. dat of die niet wordt gebouwd bij een woning of woongebouw waarop artikel 45, eerste lid, van de wet van toepassing is, dan wel bij een niet voor permanente bewoning bestemde woning;
- c. het veranderen van een kozijn, venster, raam, deur of gevelpaneel van een woning of een woongebouw, mits die verandering:
- 1°. wordt aangebracht in de achtergevel of in een zijgevel,
- 2°. niet leidt tot een wijziging van de draagconstructie,
- 3°. niet leidt tot een wijziging van een bestaande gevelopening, en
- 4°. indien die wordt aangebracht in een zijgevel: die zijgevel niet direct grenst aan de weg of het openbaar groen of niet direct grenst aan een zijerf dat direct grenst aan de weg of het openbaar groen;
- d. het bouwen van een dakkapel op een gebouw, mits:

- 1°. die wordt gebouwd op het achterdakvlak of op een zijdakvlak,
- 2°. die is voorzien van een plat dak,
- 3°. de zijwanden ondoorzichtig zijn,
- 4°. de hoogte, gemeten vanaf de voet, niet meer is dan 1,5 m,
- 5°. de onderzijde niet minder dan 0,5 m, en niet meer dan 1 m boven de dakvoet ligt,
- 6°. de bovenzijde niet minder dan 0,5 m onder de daknok ligt,
- 7°. de zijkanten niet minder dan 0,5 m van de zijkanten van het achterdakvlak of het zijdakvlak liggen,
- 8°. bij bouwen op het achterdakvlak: die niet minder dan 3 m achter de zijgevellijn wordt gebouwd indien die zijgevel direct grenst aan de weg of het openbaar groen of direct grenst aan een zijerf dat direct grenst aan de weg of het openbaar groen,
- 9°. bij bouwen op een zijdakvlak:
 - a) dat zijdakvlak niet ligt aan een zijde van het gebouw waarvan de gevel of het erf direct grenst aan de weg of het openbaar groen, en
 - b) de afstand tot de voorgevellijn niet minder is dan 3 m,
- 10°. die niet tot gevolg heeft dat het dakvlak waarop de dakkapel wordt gebouwd voor meer dan de helft in beslag wordt genomen door dakkapellen of dakramen, en
- 11°. die niet wordt gebouwd op een bouwwerk als bedoeld in artikel 45, eerste lid, van de wet, dan wel op een niet voor permanente bewoning bestemde woning;
 - e. het bouwen van een erf- of perceelafscheiding, mits de hoogte daarvan:
 - 1°. niet meer is dan 1 m, of
 - 2°. niet meer is dan 2 m, mits die:
 - a) wordt gebouwd op een erf of perceel waarop reeds een gebouw staat,
 - b) niet minder dan 3 m achter de voorgevellijn wordt gebouwd, en
 - c) niet minder dan 3 m achter de zijgevellijn wordt gebouwd indien dat zijerf of het perceel waarop dat zijerf ligt direct grenst aan de weg of het openbaar groen, of, indien het achtererf, het zijerf of het perceel direct grenst aan de weg of het openbaar groen, de afstand van de erf- of perceelafscheiding tot die weg of het openbaar groen niet minder is dan 1 m.

Artikel 3

1. Behoudens in gevallen als bedoeld in artikel 5 wordt als bouwen van beperkte betekenis als bedoeld in artikel 43, eerste lid, onderdeel c, van de wet voorts aangemerkt:
 - a. het bouwen van een dakraam in een bouwwerk, mits:
 - 1°. de onderzijde niet minder dan 0,5 m boven de dakvoet ligt,
 - 2°. de bovenzijde niet minder dan 0,5 m onder de daknok ligt,
 - 3°. de zijkanten niet minder dan 0,5 m van de zijkanten van het dakvlak liggen, en
 - 4°. dat niet tot gevolg heeft dat het dakvlak waarin het dakraam wordt aangebracht voor meer dan de helft in beslag wordt genomen door dakramen of dakkapellen;
 - b. het bouwen van een op de grond staand bouwwerk van beperkte omvang bij een gebouw, mits:
 - 1°. de hoogte, gemeten vanaf het aansluitend terrein, niet meer is dan 1 m,
 - 2°. de bruto-oppervlakte niet meer is dan 2 m², en
 - 3°. dat niet tot gevolg heeft dat de oorspronkelijke bij dat bouwwerk behorende erven elk voor meer dan 50% zijn bebouwd;
 - c. het aanbrengen van een verandering van niet-ingrijpende aard aan een bouwwerk, mits:
 - 1°. die geen betrekking heeft op de draagconstructie van dat bouwwerk, en

- 2°. het bebouwde oppervlak niet wordt uitgebreid;
- d. het bouwen van een collector voor warmte-opwekking in, op, aan of bij een bouwwerk, mits:
- 1°. dat niet leidt tot wijziging van de draagconstructie van dat bouwwerk,
 - 2°. de collector een geheel vormt met de installatie voor het opslaan van het water, dan wel, indien dat niet het geval is, de installatie in dat bouwwerk is geplaatst,
 - 3°. indien de collector op een schuin dakvlak wordt geplaatst:
 - a) de collector binnen dat dakvlak ligt, en
 - b) de hellingshoek van de collector gelijk is aan de hellingshoek van het dakvlak, en
 - 4°. indien de collector op een plat dakvlak wordt geplaatst:
 - a) de afstand van de collector tot de dakranden ten minste gelijk is aan de hoogte van de collector, en
 - b) de hellingshoek van de collector niet meer is dan 35°;
- e. het bouwen van een paneel voor de opwekking van elektriciteit uit daglicht in, op, aan of bij een bouwwerk, mits:
- 1°. dat niet leidt tot wijziging van de draagconstructie van dat bouwwerk,
 - 2°. het paneel een geheel vormt met de installatie voor het omzetten van elektriciteit, dan wel, indien dat niet het geval is, de installatie in dat bouwwerk is geplaatst,
 - 3°. indien het paneel op een schuin dakvlak wordt geplaatst:
 - a) het paneel binnen dat dakvlak ligt, en
 - b) de hellingshoek van het paneel gelijk is aan de hellingshoek van het dakvlak, en
 - 4°. indien het paneel op een plat dakvlak wordt geplaatst:
 - a) de afstand van het paneel tot de dakranden ten minste gelijk is aan de hoogte van het paneel, en
 - b) de hellingshoek van het paneel niet meer is dan 35°;
- f. het bouwen van een antenne-installatie ten behoeve van mobiele telecommunicatie:
- 1°. op of aan een bouwwerk, mits:
 - a) de hoogte van de antenne, of indien de antenne is geplaatst op een antenedrager, de hoogte van de antenedrager en de antenne tezamen, gemeten vanaf de voet van de antenne, respectievelijk de antenedrager, niet meer is dan 0,5 m, en de techniekkast:
 - 1) inpandig of ondergronds is geplaatst,
 - 2) op de grond is geplaatst en niet groter is dan 0,2 m³, of
 - 3) op een plat dak is geplaatst, niet groter is dan 0,2 m³ en tenminste 1 m achter de voorgevellijn is geplaatst, of,
 - b) de hoogte van de antenne, of indien de antenne is geplaatst op een antenedrager, de hoogte van de antenedrager en de antenne tezamen, gemeten vanaf de voet van de antenne, respectievelijk de antenedrager, of indien deze wordt bevestigd aan een gevel, gemeten vanaf het snijpunt met het aansluitende dak, meer is dan 0,5 m, maar niet meer dan 5 m, en mits:
 - 1) de antenne, of indien de antenne is geplaatst op een antenedrager, de antenedrager, is geplaatst op een hoogte van ten minste 9 m, gemeten vanaf het bij het bouwwerk aansluitende terrein,
 - 2) de techniekkast:
 - inpandig of ondergronds is geplaatst, of
 - op een plat dak is geplaatst, niet groter is dan 2 m³ en ten minste 1 m achter de dakrand is geplaatst,
 - 3) de bedrading in of direct langs de antenedrager of inpandig is aangebracht, dan wel in een kabelgoot, mits deze kabelgoot ten minste 1 m achter de voorgevellijn is geplaatst, en
 - 4) de antenedrager bij plaatsing op het dak van een gebouw:
 - aan of bij een op het dak aanwezig object is geplaatst,
 - in het midden van het dak is geplaatst, of
 - elders op het dak is geplaatst, mits de afstand in m tot de voorgevellijn

van het bouwwerk ten minste de som bedraagt die volgt uit de formule: 18 gedeeld door de hoogte waarop de antenne, of indien de antenne is geplaatst op een antennedrager, de antennedrager, is geplaatst, gemeten vanaf het bij het gebouw aansluitende terrein tot aan de voet van de antenne, of indien deze is geplaatst op een antennedrager, de antennedrager, of

2°. op of aan een hoogspanningsmast, wegportaal, reclamezuil, lichtmast, windmolen, sirenemast of een niet van een bouwwerk deeluitmakende schoorsteen, of op een antenne-installatie waarop sub 1° van dit onderdeel niet van toepassing is en niet zijnde een antenne als bedoeld in onderdeel g van dit lid, mits:

a) de hoogte van de antenne, of indien de antenne op een antennedrager is geplaatst, de hoogte van de antennedrager en de antenne tezamen, gemeten vanaf de voet van de antenne, respectievelijk de antennedrager, niet meer is dan 5 m,

b) de antenne is geplaatst op een hoogte van ten minste 3 m, gemeten vanaf het bij het bouwwerk aansluitende terrein, en

c) de techniekkast:

1) in pandig of ondergronds is geplaatst, of

2) op de grond is geplaatst en niet groter is dan 2 m³;

g. het bouwen van een andere antenne-installatie dan bedoeld in onderdeel f van dit lid, niet zijnde een antenne als bedoeld in onderdeel c, van het derde lid, van dit artikel, mits:

1°. de antenne, of indien de antenne op een antennedrager is geplaatst, de antennedrager en de antenne tezamen, achter de voorgevellijn zijn geplaatst, en

2°. indien:

a) het een schotelantenne betreft: de doorsnede van de antenne niet meer is dan 2 m en de hoogte van de antenne, of indien de antenne is geplaatst op een antennedrager, de antenne en de antenne tezamen, gemeten vanaf de voet van de antennedrager, niet meer is dan 3 m, of

b) het een andere antenne betreft dan bedoeld onder a): de hoogte van de antenne, of indien de antenne op een antennedrager is geplaatst, de hoogte van de antennedrager en de antenne tezamen, gemeten vanaf de voet van de antennedrager, of indien deze worden bevestigd aan de gevel van het bouwwerk, gemeten vanaf het snijpunt met het aansluitende dak, niet meer is dan 5 m;

h. het bouwen van een container voor het verzamelen van huishoudelijke afvalstoffen als bedoeld in artikel 1.1, eerste lid, van de Wet milieubeheer, mits:

1°. de hoogte, gemeten vanaf het aansluitend terrein, niet meer is dan 2 m, en

2°. indien de container bovengronds wordt geplaatst: de bruto-oppervlakte niet meer is dan 4 m²;

i. het bouwen van een gebouw ten behoeve van een nutsvoorziening, het telecommunicatieverkeer, het openbaar vervoer of het wegverkeer, mits:

1°. de hoogte, gemeten vanaf het aansluitend terrein, niet meer is dan 3 m, en

2°. de bruto-oppervlakte niet meer is dan 15 m²;

j. het bouwen van een rolhek, luik of rolluik bij andere gebouwen dan woningen en woongebouwen, mits:

1°. dat aan de binnenzijde van de uitwendige scheidingsconstructie is geplaatst, en

2°. voor ten minste 90% uit glasheldere doorkijkopeningen bestaat;

k. het bouwen van een magazijnstelling die niet steunt op de constructie van het gebouw waarin zij wordt geplaatst, mits:

1°. de hoogte niet minder is dan 3 m maar niet meer dan 8,5 m, en

2°. die niet is voorzien van een verdiepingsvloer of loopbrug.

2. Behoudens in gevallen als bedoeld in artikel 5 wordt als bouwen van

beperkte betekenis als bedoeld in artikel 43, eerste lid, onderdeel c, van de wet voorts aangemerkt het bouwen van:

- a. een speeltoestel, als bedoeld in artikel 1, onderdeel c, van het Besluit veiligheid attractie- en speeltoestellen, mits de hoogte, gemeten vanaf de voet, niet meer is dan 3 m;
- b. tuinmeubilair, mits de hoogte, gemeten vanaf de voet, niet meer is dan 2 m.

3. Behoudens in gevallen als bedoeld in artikel 5, eerste lid, wordt als bouwen van beperkte betekenis als bedoeld in artikel 43, eerste lid, onderdeel c, van de wet voorts aangemerkt het bouwen van:

- a. een bouwwerk, geen gebouw zijnde, van beperkte omvang, op of over een weg of een spoorweg, of in een vaarwater en in de daarbij behorende bermen, ten dienste van het weg-, spoorweg, water- of luchtverkeer, de waterhuishouding, de energievoorziening of het telecommunicatieverkeer;
- b. een bouwwerk, geen gebouw zijnde, voor wegaanduiding, verkeersgeleiding of tolheffing, ten dienste van het weg-, spoorweg-, water- of luchtverkeer;
- c. een al dan niet op een opstelpunt geplaatste antennemast ten behoeve van de landelijke C2000-infrastructuur voor de mobiele communicatie door niet-commerciële hulpverleningsdiensten;
- d. een elektronische sirene ten behoeve van het waarschuwen van de bevolking bij calamiteiten of de dreiging daarvan, alsmede de daarbij behorende bevestigingsconstructie;
- e. straatmeubilair;
- f. een zonwering, rolhek of rolluik bij woningen en woongebouwen;
- g. een afscheiding tussen balkons of dakterrassen.

HOOFDSTUK III LICHT-BOUWVERGUNNINGPLICHTIG BOUWEN

Artikel 4

1. Een lichte bouwvergunning is vereist voor het bouwen, bedoeld in artikel 2, indien dat plaatsvindt:

- a. in, op, aan of bij een monument als bedoeld in de Monumentenwet 1988 of een monument als bedoeld in een provinciale of gemeentelijke monumentenverordening, of
- b. in een beschermd stads- of dorpsgezicht als bedoeld in de Monumentenwet 1988.

2. Een lichte bouwvergunning is voorts vereist voor het bouwen van een in de aanhef van een geletterd onderdeel van artikel 2 bedoeld bouwwerk dat niet voldoet aan de in dat onderdeel gegeven kenmerken, met dien verstande dat van de bouwwerken, bedoeld in de aanhef van de onderdelen a en b, van dat artikel:

- a. de hoogte, gemeten vanaf het aansluitend terrein, niet meer is dan 5 m, en
- b. de bruto-oppervlakte niet meer is dan 50 m².

Artikel 5

1. Een lichte bouwvergunning is voorts vereist voor het bouwen, bedoeld in artikel 3, indien dat plaatsvindt:

- a. in, op, aan of bij een monument als bedoeld in de Monumentenwet 1988 of een monument als bedoeld in een provinciale of gemeentelijke monumentenverordening, of
- b. in een beschermd stads- of dorpsgezicht als bedoeld in de Monumentenwet 1988.

2. Een lichte bouwvergunning is voorts vereist voor het bouwen van een in de aanhef van een geletterd onderdeel van artikel 3, eerste lid, bedoeld

bouwwerk dat niet voldoet aan de in dat onderdeel gegeven kenmerken, met dien verstande dat:

- a. van het bouwwerk, bedoeld in de aanhef van onderdeel b:
 - 1°. de hoogte, gemeten vanaf het aansluitend terrein, niet meer is dan 3 m, en
 - 2°. de bruto-oppervlakte niet meer is dan 5 m²;
 - b. van de bouwwerken, bedoeld in de aanhef van de onderdelen f en g, de hoogte, gemeten vanaf de voet van de antenne, of indien de antenne is geplaatst op een antennedrager, de voet van de antennedrager, niet meer is dan 40 m;
 - c. van het bouwwerk, bedoeld in de aanhef van onderdeel i:
 - 1°. de hoogte, gemeten vanaf het aansluitend terrein, niet meer is dan 5 m, en
 - 2°. de bruto-oppervlakte niet meer is dan 50 m².
3. Een lichte bouwvergunning is voorts vereist voor het bouwen van een in artikel 3, tweede lid, bedoeld bouwwerk dat hoger is dan in dat lid is aangegeven, met dien verstande dat de hoogte, gemeten vanaf het aansluitend terrein, niet meer is dan 5 m.

Artikel 6

Een lichte bouwvergunning is voorts vereist voor het bouwen:

- a. bedoeld in artikel 43, eerste lid, onderdelen a en b, van de wet, indien dat plaatsvindt:
 - 1°. in, op, aan of bij een monument als bedoeld in de Monumentenwet 1988 of een monument als bedoeld in een provinciale of gemeentelijke monumentenverordening, of
 - 2°. in een beschermd stads- of dorpsgezicht als bedoeld in de Monumentenwet 1988;
- b. van een balkon, mits de bruto-oppervlakte niet meer is dan 2 m²;
- c. van een vloerafscheiding op een balkon of dakterras;
- d. van een zonwering bij andere gebouwen dan woningen en woongebouwen;
- e. van een op de grond staande reclamezuil.

HOOFDSTUK IV SLOTBEPALINGEN

Artikel 7

Aan artikel 20 van het Besluit op de ruimtelijke ordening¹ wordt, onder vervanging van de punt aan het slot van onderdeel e door een punt-komma, een onderdeel toegevoegd, luidende:

- f. een antenne-installatie als bedoeld in het Besluit bouwvergunningvrije en licht-bouwvergunningplichtige bouwwerken, in de bebouwde kom, mits de hoogte van de antenne, of indien de antenne is geplaatst op een antennedrager als bedoeld in dat besluit, de hoogte van de antennedrager en de antenne tezamen, gemeten vanaf de voet van de antenne, respectievelijk de antennedrager, niet meer is dan 40 m.

Artikel 8

De artikelen van dit besluit treden in werking op een bij koninklijk besluit te bepalen tijdstip, dat voor de verschillende artikelen of onderdelen daarvan verschillend kan worden vastgesteld.

Artikel 9

Dit besluit wordt aangehaald als: Besluit bouwvergunningvrije en licht-bouwvergunningplichtige bouwwerken.

¹ Stb. , laatstelijk gewijzigd bij

Lasten en bevelen dat dit besluit met de daarbij behorende nota van toelichting in het Staatsblad zal worden geplaatst.

De Staatssecretaris van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer,

NOTA VAN TOELICHTING

Algemeen

§ 1 Uitgangspunten bouwvergunningsvrij en licht-vergunningplichtig bouwen

Onderhavig besluit vloeit voort uit de wet tot wijziging van de Woningwet naar aanleiding van enerzijds de evaluatie van die wet en anderzijds het project Marktwerking, Deregulering en Wetgevingskwaliteit (bouwvergunningprocedure en welstandstoezicht) (Kamerstukken II 1998/99, 26 734, nrs. 1–3 (Stb. 2001, 518)).

Die wetswijziging is voortgekomen uit de beleidskeuzen die het vorige kabinet heeft gemaakt naar aanleiding van de Evaluatienota «Herziene Woningwet en Bouwbesluit» (1996) en het MDW-rapport «Bouwregelgeving» (1997). Naar aanleiding daarvan heeft het kabinet geconcludeerd dat een fundamentele herziening van de bouwregelgeving niet is vereist, maar dat binnen het bestaande raamwerk wel verbetering van de bouwvergunningprocedure en het welstandstoezicht nodig is.

De wetswijziging houdt, voorzover hier van belang, in dat:

- de categorie meldingplichtige bouwwerken vervalt;
- de categorie bouwvergunningsvrije bouwwerken wordt verruimd;
- voor een deel van de categorie bouwvergunningplichtige bouwwerken niet meer een reguliere, maar een lichte bouwvergunning is vereist, en dat één en ander voortaan bij algemene maatregel van bestuur zal worden geregeld.

Dit besluit is gebaseerd op de artikelen 43, eerste lid, onderdeel c (aanwijzing vergunningsvrije bouwwerken), en 44, tweede lid (aanwijzing licht-vergunningplichtige bouwwerken), van de Woningwet, zoals gewijzigd bij bovengenoemde wijziging, en voorts op artikel 19 van de Wet op de Ruimtelijke Ordening.

Met onderhavig besluit is er een limitatieve en uitputtende opsomming van vergunningsvrije en licht-vergunningplichtige bouwwerken gegeven. Gemeenten hebben niet de bevoegdheid om van het besluit af te wijken, noch in voor de bouwer positieve, noch in voor de bouwer negatieve zin. Derhalve mogen zij niet meer of minder vergunningsvrij of licht-vergunningplichtig aanmerken dan in het besluit is bepaald.

Bouwvergunningsvrij bouwen

Ook in de gewijzigde Woningwet geldt als hoofdregel dat het verboden is te bouwen zonder of in afwijking van een (vooraf verleende) bouwvergunning (artikel 40, eerste lid). De wet maakt daarop één uitzondering: voor het bouwen, bedoeld in artikel 43, eerste lid, van de wet is geen bouwvergunning vereist. Dit lid ziet op drie situaties.

- Het bouwen ingevolge een aanschrijving van burgemeester en wethouders (onderdeel a).
- Het uitvoeren van werkzaamheden die tot het gewone onderhoud behoren (onderdeel b).
- De bij algemene maatregel van bestuur aangewezen vergunningsvrije bouwwerken (onderdeel c).

Krachtens het tweede lid van dat artikel is het in het eerste lid bedoelde bouwen op, bij, aan of in een (gemeentelijk, provinciaal of Rijks)monument of in een door het Rijk aangewezen beschermd stads- en dorpsgezicht als bedoeld in de Monumentenwet 1988 nooit bouwvergunningsvrij. Het bouwvergunningsvrij zijn betekent dat de betreffende bouwwerken

niet aan enige preventieve gemeentelijke toets zijn onderworpen. Voorts hoeven zij niet te voldoen aan de voorschriften van de gemeentelijke bouwverordening (zoals stedenbouwkundige voorschriften), de bebouwingsvoorschriften van het bestemmingsplan (zie hierna). Echter, ter bescherming van private, individuele belangen van burgers enerzijds, en algemene maatschappelijke belangen zoals veiligheid, gezondheid en ruimtelijke kwaliteit anderzijds, zijn in de Woningwet en onderhavig besluit wel bepaalde randvoorwaarden opgenomen. Verder zijn ook de geschreven (het zogenaamde «burenrecht») en ongeschreven (fatsoens)normen van het Burgerlijk Wetboek (BW) van toepassing. Zo schrijft het BW met betrekking tot bepaalde bouwwerken voor, dat voor het bouwen daarvan toestemming moet worden gevraagd aan de buren. Wat de Woningwet betreft, dienen, evenals voor de wetswijziging het geval was, alle bouwwerken – derhalve ook de bouwvergunningsvrije – te voldoen aan de bij of krachtens het Bouwbesluit gegeven voorschriften; dit ter waarborging van de veiligheid, gezondheid, bruikbaarheid en energiezuinigheid (en, op termijn, ook duurzaamheid) van bouwwerken. Daarnaast is een aantal specifieke voorschriften gegeven ter waarborging van de ruimtelijke kwaliteit van bouwwerken. Bijvoorbeeld: zoals hiervoor reeds aangegeven, mag er niet zonder bouwvergunning worden gebouwd in, op, aan of bij monumenten en door het Rijk aangewezen beschermde stads- en dorpsgezichten. Bovendien zijn per type bouwwerk randvoorwaarden gesteld ten aanzien van het bouwwerk zelf (maatvoering en dergelijke) en de plaats waar een bouwwerk van een bepaald type wordt gebouwd (zie ook hierna). Verder is de excessenregeling van artikel 19 ook van toepassing op vergunningsvrije bouwwerken: zij mogen dus, evenals vergunningplichtige bouwwerken, niet in ernstig mate in strijd zijn met redelijke eisen van welstand. Ten slotte zijn ook de gebruiksvoorschriften van het bestemmingsplan van toepassing op het vergunningsvrije bouwen.

Bij dit laatste punt maak ik nog de volgende opmerkingen. Met de wijziging van de Woningwet is ook artikel 20 van de Wet op de Ruimtelijke Ordening gewijzigd. Dit artikel bepaalt onder meer dat de voorschriften van het bestemmingsplan buiten toepassing blijven voorzover deze betrekking hebben op het gebruik van bouwwerken en standplaatsen dat voldoet aan de voorschriften die zijn gegeven bij de algemene maatregel van bestuur, bedoeld in artikel 43, eerste lid, onderdeel c, van de Woningwet. Dit betekent derhalve dat de gebruiksvoorschriften van het bestemmingsplan buiten toepassing blijven indien het onderhavige besluit voorschriften zou geven omtrent het gebruik. Vooralnog worden dergelijke voorschriften niet opgenomen. Dit heeft derhalve tot gevolg dat de gebruiksvoorschriften van het bestemmingsplan blijven gelden en dat vergunningsvrije bouwwerken overeenkomstig die voorschriften dienen te worden gebruikt. Indien dat niet het geval is, kan handhavend worden opgetreden wegens overtreding van (de voorschriften van) het bestemmingsplan.

Het bovenstaande kan geïllustreerd worden aan de hand van een voorbeeld. Wanneer in een gebied met de bestemming wonen bij een woning een bijgebouw wordt gebouwd, dient dat bijgebouw te worden gebruikt in het kader van «wonen» en mag er bijvoorbeeld geen detailhandel in worden uitgeoefend.

Uitgangspunt bij het opstellen van het onderhavige besluit is geweest dat wat vóór de wetswijziging vergunningsvrij was in beginsel vergunningsvrij moet blijven, en dat wat meldingsplichtig was in beginsel vergunningsvrij moet worden. Verder zijn met betrekking tot enkele reeds voor de wetswijziging vergunningsvrije bouwwerken nadere detailvoorschriften gegeven.

Hierbij zijn de volgende criteria gehanteerd.

- zijn in redelijkheid onaanvaardbare risico's te verwachten ten aanzien van de constructieve veiligheid van een bouwwerk, en
- zijn in redelijkheid onaanvaardbare effecten te verwachten op de ruimtelijke kwaliteit van de omgeving van een bouwwerk (met name de openbare ruimte), die niet tot aanvaardbare proporties kunnen worden teruggebracht door in dit besluit bouwwerk- en plaatsgebonden randvoorwaarden te stellen.

Wanneer bedoelde risico's en effecten in redelijkheid aanvaardbaar zijn, en preventief bouwtoezicht dus niet strikt noodzakelijk is, zijn deze bouwwerken aangewezen als vergunningsvrij; zijn die risico's en effecten in redelijkheid niet aanvaardbaar, dan zijn ze vergunningplichtig.

In de artikelen 2 en 3 van dit besluit zijn de vergunningsvrije bouwwerken opgenomen. Voor vrijwel alle bouwwerken worden specifieke kenmerken gegeven waaraan zo'n bouwwerk moet voldoen. (Enkele bouwwerken zijn altijd vergunningsvrij, zonder dat ze aan bepaalde kenmerken hoeven te voldoen (artikel 3, derde lid)). De term «kenmerken» is gekozen als verzamelnaam van afmetingen, grootte, en randvoorwaarden en andere beperkingen (de term wordt in het besluit gebruikt in de artikelen 4 en 5). De kenmerken hebben betrekking op het bouwwerk zelf (bijvoorbeeld de afmetingen) of de plaats waar het bouwwerk zal worden gerealiseerd (bijvoorbeeld de plaats op het erf of op het dakvlak). De kenmerken met betrekking tot de plaats van het bouwwerk zijn ingegeven door ruimtelijke aspecten (planologie, stedenbouw en welstand) en het belang van burenen. Die ruimtelijke aspecten zijn uitgewerkt in de zogenaamde «voor- en achterkantbenadering», een anti-cumulatieregeling, een regeling ter bescherming van de burenen en een specifiek regime ten aanzien van recreatiewoningen en tijdelijke bouwwerken als bedoeld in artikel 45 van de Woningwet.

• *«Voor- en achterkantbenadering»*

Deze benadering houdt in dat er met het oog op stedenbouw en welstand in een aantal gevallen verschil moet worden gemaakt tussen het bouwen aan de voorkant of aan de achterkant van een bouwwerk. Vanuit welstandsoptiek is het bouwen aan «de voorkant» in het algemeen kwetsbaarder dan het bouwen aan «de achterkant». Onder «voorkant» wordt in dit verband verstaan de voorgevel, het voorerf en het dakvlak aan de voorzijde van een gebouw, en de zijgevel, het zijerf en het dakvlak aan de zijkant van een gebouw voorzover die zijde direct grenst aan de weg of het openbaar groen. Eén en ander komt erop neer dat het vergunningsvrije bouwen met betrekking tot een aantal typen bouwwerken alleen betrekking heeft op «de achterkant» en dat het bouwen aan «de voorkant» vergunningplichtig is. Deze «voor- en achterkant-benadering» is van toepassing op aan- en uitbouwen, bijgebouwen, overkappingen, kozijn- en gevelwijzigingen, dakkapellen en op meer dan één meter hoge erf- of perceelafscheidingsen. Concreet is in artikel 2 op de volgende wijze uitwerking aan die «voor- en achterkant-benadering» gegeven (zie voor een toelichting op specifieke details het artikelsgewijze deel):

- aan- of uitbouwen: bouwvergunningvrij mits a) 3 m achter de voorgevellijn, en b) 3 m achter de zijgevellijn indien de desbetreffende zijkant van het gebouw, of het desbetreffende erf direct grenst aan de weg of het openbaar groen;
- bijgebouwen en overkappingen: bouwvergunningvrij mits a) 3 m achter de voorgevellijn, b) 3 m achter de zijgevellijn indien de desbetreffende zijkant van het gebouw, of het desbetreffende erf direct grenst aan de weg of het openbaar groen, en c) op het achtererf op minstens 1 m afstand van de weg of het openbaar groen wanneer de achterzijde van dat achtererf direct grenst aan de weg of het openbaar groen;
- kozijn- of gevelwijzigingen: bouwvergunningvrij mits a) niet aan de voorgevel, en b) niet aan een zijgevel indien de desbetreffende zijgevel

van het gebouw, of het erf direct grenst aan de weg of het openbaar groen;

- dakkapellen: bouwvergunningsvrij mits a) 3 m achter de voorgevellijn, en b) 3 m achter zijgevellijn indien de desbetreffende zijgevel, of het erf direct grenst aan de weg of het openbaar groen;

- erf of perceelafscheidings van meer dan 1 m hoog:

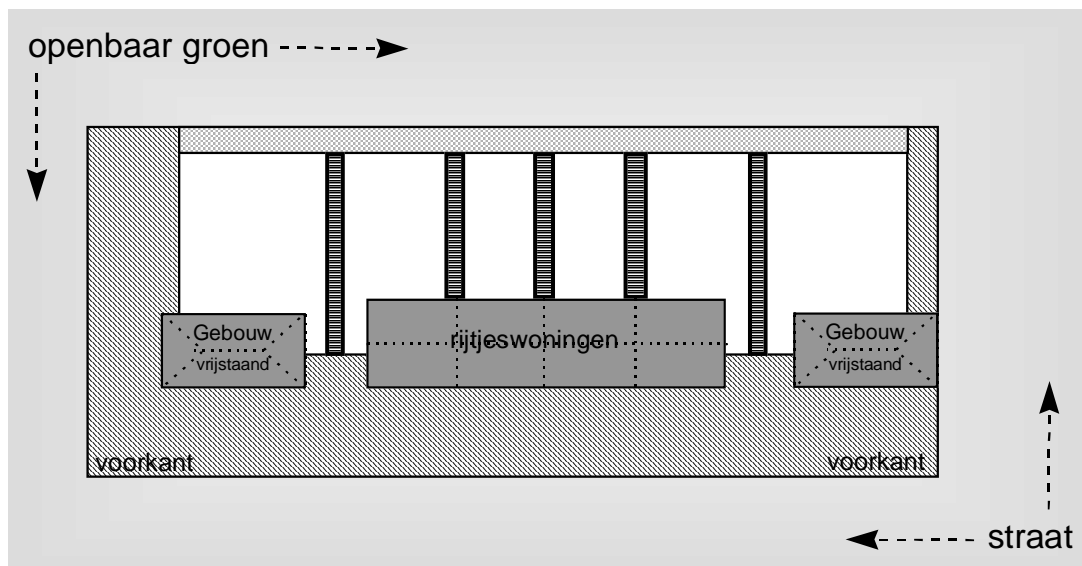
bouwvergunningsvrij mits a) 3 meter achter de voorgevellijn, b) 3 m achter de zijgevellijn indien het zijerf of het perceel aan die zijde direct grenst aan de weg of het openbaar groen, en c) op het achtererf, mits op minstens 1 m afstand van de weg of het openbaar groen indien de achterzijde van dat achtererf direct grenst aan de weg of het openbaar groen.





- *Belangen van burenen*

Met het oog op de bescherming van de belangen van degenen die als directe wederzijdse burenen met een bouwwerk worden geconfronteerd, mogen aan- en uitbouwen aan een zijgevel en bijgebouwen en overkappingen op grond van artikel 2 alleen bouwvergunningsvrij worden gerealiseerd wanneer de afstand van het bouwwerk tot het erf van de wederzijdse burenen 1,5 meter of meer is.

De voor- en achterkantbenadering en de regeling ter bescherming van de burenen worden geïllustreerd in figuur 1.

Figuur 1 Visualisatie van de voor- en achterkantbenadering en bescherming van de burenen



-  bouwen aan "de voorkant" (*aan/uitbouwen, bijgebouwen, carports, dakkapellen, kozijn/gevelwijzigingen en erfafscheidingen > 1 m*): licht-vergunningplichtig
-  bouwen aan "de achterkant" (*aan/uitbouwen, bijgebouwen, carports, dakkapellen, kozijn/gevelwijzigingen en erfafscheidingen > 1 m*): vergunningsvrij
-  bouwen binnen 1 m van grens privé - weg c.q. openbaar groen (*bijgebouwen, carports en erfafscheidingen > 1 m*): licht-vergunningplichtig
-  bouwen binnen 1,5 m van grens met burenerf (*aan/uitbouwen aan zijgevel alsmede bijgebouwen en carports*): licht-vergunningplichtig

- *Anticumulatieregeling.* Met het oog op ongewenste dichtslibbing van zij- en achtererven en opeenstapeling van bouwwerken is opgenomen dat het bouwen van aan- en uitbouwen, bijgebouwen en overkappingen niet tot gevolg mag hebben dat het oorspronkelijk bij het gebouw aansluitend zij- of achtererf voor meer dan 50% is bebouwd. Dakkapellen (en dakramen, zie artikel 3, onderdeel a) mogen alleen maar bouwvergunningsvrij worden gebouwd wanneer dat niet tot gevolg heeft dat het betreffende dakvlak voor meer dan de helft in beslag wordt genomen door dakkapellen of dakramen.
- *Recreatiewoningen en tijdelijke bouwwerken.* Met name vanuit planologisch oogpunt is het ongewenst dat aan, bij of op recreatiewoningen en tijdelijke bouwwerken als bedoeld in artikel 45 van de Woningwet (bijvoorbeeld een tijdelijke woonkeet) bouwvergunningsvrij aanen uitbouwen, bijgebouwen, overkappingen en dakkapellen zouden kunnen worden gerealiseerd. Wanneer dat wel het geval zou zijn, zouden onbedoeld namelijk voorwaarden kunnen worden geschapen voor het zonder voorafgaande overheidsbemoeienis omzetten van het recreatief gebruik van een recreatiewoning in permanent gebruik of het omzetten van het tijdelijk gebruik van bijvoorbeeld een woonkeet in langdurig gebruik. Met het oog daarop is het bouwen van de in artikel 2, van het besluit genoemde bouwwerken niet bouwvergunningsvrij maar lichtvergunningplichtig wanneer dat bouwen plaatsvindt aan, bij of op recreatiewoningen of bedoelde tijdelijke bouwwerken.

Licht-vergunningplichtig bouwen

Bij de wetswijziging is de categorie vergunningplichtig onderverdeeld in twee subcategorieën, te weten: regulier vergunningplichtig en (nieuw) licht-vergunningplichtig (zie artikel 1, eerste lid, onderdelen p en q, van de wet). Het verschil tussen beide subcategorieën is formeel (procedureel); materieel gelden voor beide categorieën van bouwwerken dezelfde voorwaarden. De procedurele verschillen betreffen de volgende:

- De *preventieve* gemeentelijke toets van een aanvraag om bouwvergunning (artikel 44, eerste lid, van de wet) voor een regulier-vergunningplichtig bouwwerk is integraal, terwijl die toets bij een aanvraag voor een licht-vergunningplichtig bouwwerk beperkt is tot een toets aan het bestemmingsplan, stedenbouwkundige voorschriften van de bouwverordening, de welstandsnota, de regelgeving met betrekking tot monumenten en constructieve veiligheid (artikel 44, derde lid).
- Aanvragen om bouwvergunning voor regulier-vergunningplichtige bouwwerken moeten door burgemeester en wethouders voor advies aan de welstandscommissie worden voorgelegd; aanvragen om licht-vergunningplichtige bouwwerken mogen aan de welstandscommissie worden voorgelegd, maar hoeven dat niet.
- De beslistermijn voor aanvragen om bouwvergunning voor regulier-vergunningplichtige bouwwerken is 12 weken (met een eenmalige verdagingsbevoegdheid voor burgemeester en wethouders van 6 weken); voor licht-vergunningplichtige bouwwerken is die termijn 6 weken (zonder verdagingsmogelijkheid).
- Een regulier bouwvergunning kan in twee fasen worden verleend (artikel 56a van de wet). In de eerste fase worden de ruimtelijke aspecten van het bouwplan beoordeeld; in de tweede fase de bouwtechnische aspecten en de bodemrapportage. In verband met de beperkte reikwijdte van de preventieve gemeentelijke toets kan een lichte bouwvergunning niet in fasen worden verleend.

De licht-vergunningplichtige bouwwerken zijn aangewezen in de artikelen 4, 5 en 6.

Brandveiligheid

Zoals hiervoor reeds opgemerkt, dienen vergunningsvrije en licht-vergunningplichtige bouwwerken te voldoen aan het Bouwbesluit, maar wordt preventief niet (vergunningsvrij), respectievelijk niet integraal (licht-vergunningplichtig) aan dat besluit getoetst. Naar aanleiding van het rapport van de Commissie Alders is kritisch bezien of de in dit besluit bedoelde vergunningsvrije en licht-vergunningplichtige bouwwerken tot bijzondere risico's in verband met brand kunnen leiden. Dit betreft aan- of uitbouwen, bijgebouwen en overkappingen, en kozijn- of gevelwijzigingen (zie artikel 2, onderdelen a tot en met c, van dit besluit). Geconcludeerd is dat deze bouwwerken uit een oogpunt van brand risicovol kunnen zijn indien zij worden gebouwd op, aan, of bij een gebouw dat zelf of door de wijze van gebruik uit een oogpunt van brand als risicovol kan worden aangemerkt. Dit heeft ertoe geleid dat deze bouwwerken alleen vergunningsvrij of licht-vergunningplichtig mogen worden gebouwd indien zij worden gebouwd op, aan of bij een woning of een woongebouw. In andere gevallen (bijvoorbeeld bij bedrijven) zijn die typen bouwwerken regulier vergunningplichtig.

§ 2 Systematiek van de artikelen 2, 3, 4, tweede lid, 5, tweede en derde lid, en 6

Drie opmerkingen vooraf:

Ten eerste: Voor een goed begrip van de systematiek van het besluit benadruk ik hier nogmaals dat de hoofdregel van de Woningwet (artikel 40, eerste lid) is dat er niet gebouwd mag worden zonder een (vooraf verleende) bouwvergunning. Hoewel het vergunningsvrije bouwen qua aantal een aanzienlijk deel van het totale aantal bouwwerken is, is het vanuit de systematiek van de Woningwet bezien nog steeds een uitzondering. Hetzelfde kan gezegd worden van de licht-vergunningplichtige bouwwerken. Voor het onderhavige besluit betekent dit dat een bouwwerk dat niet voldoet aan de bepalingen van dit besluit altijd – als het ware automatisch – onder de reguliere vergunningplicht valt.

Ten tweede: *Eenzelfde type* bouwwerk kan, vanwege de *verschillende kenmerken* in het concrete geval in meerdere categorieën vallen; in twee categorieën of in drie categorieën.

– In drie categorieën: Een groot deel van de in de artikelen 2 en 3 bedoelde bouwwerken is in het ene geval vergunningsvrij, in het andere geval licht-vergunningplichtig en in weer een ander geval regulier vergunningplichtig.

– In twee categorieën: Sommige typen bouwwerken zijn nooit regulier vergunningplichtig, maar vallen of in de vergunningsvrije of in de licht-vergunningplichtige categorie (artikel 3, derde lid). Weer andere typen bouwwerken zijn nooit vergunningsvrij, maar vallen of in de licht-vergunningplichtige of in de regulier vergunningplichtige categorie (artikel 6, onderdelen a en b). Voor enkele typen bouwwerken zijn *geen kenmerken* gegeven; deze bouwwerken vallen maar in één categorie, te weten de licht-vergunningplichtige (artikel 6, onderdelen c, d en e).

Ten derde: In § 1 is uiteengezet dat er ten aanzien van bepaalde typen bouwwerken een «voor- en achterkant-benadering» wordt gehanteerd. De typen bouwwerken waar deze benadering voor geldt, staan in artikel 2.

De artikelen 2, 3, 4, tweede lid, en 5, tweede en derde lid

De artikelen 2 en 3 sommen de *typen* bouwwerken op die vergunningsvrij mogen worden gebouwd. De opbouw van beide artikelen is in principe gelijk. Telkens is in een (geletterd) onderdeel eerst een type bouwwerk

genoemd (in artikel 2, en 3, eerste lid, in de aanhef van de onderdelen, en in artikel 3, tweede lid, om wetstechnische redenen – er kon geen aanhef worden opgenomen –, in de onderdelen zelf).

Vervolgens wordt dan in (genummerde) subonderdelen omschreven aan welke specifieke *kenmerken* dat bouwwerk moet voldoen; dit betreft telkens detailpunten, zoals lengte, breedte en hoogte, oppervlakte, maar bijvoorbeeld ook de hoedanigheid van het bouwwerk waarop, – aan of – bij wordt gebouwd of de situering van het bouwwerk, bijvoorbeeld op het erf of het dakvlak (= voor- en achterkantbenadering; zie artikel 2).

Wil een bouwwerk vergunningsvrij zijn dan moet zijn voldaan aan alle kenmerken die per type bouwwerk zijn opgenomen. Zodra een bouwwerk aan één van die kenmerken niet voldoet dan zijn de artikelen 2 of 3 niet van toepassing en is dat bouwwerk vergunningplichtig (dit volgt, zoals gezegd, uit de Woningwet zelf). Meestal zal zo'n bouwwerk dan onder de lichte vergunningplicht vallen; dit blijkt uit artikel 4, tweede lid, en artikel 5, tweede en derde lid.

Artikel 4, tweede lid, en 5, tweede en derde lid, zijn ook gelijk van opzet. Beide artikelleden hebben alleen betrekking op de in artikel 2 en 3 bedoelde *typen* bouwwerken. Artikel 4 is de tegenhanger van artikel 2; artikel 5 van artikel 3.

Artikel 4, tweede lid, bepaalt dat wanneer een in artikel 2 bedoeld *type* bouwwerk niet voldoet aan een of meer van de *kenmerken* die in artikel 2 zijn gegeven (dus de genummerde subonderdelen), deze bouwwerken niet vergunningsvrij, maar licht-vergunningplichtig zijn, mits – dit geldt slechts voor enkele typen bouwwerken (artikel 2, onderdelen a en b) – wordt voldaan aan de in de artikelen 4, tweede lid, gegeven kenmerken. Artikel 5, tweede en derde lid, «werken» op precies dezelfde wijze: wanneer een in artikel 3 bedoeld *type* bouwwerk niet voldoet aan een of meer van de *kenmerken* die in artikel 3 zijn gegeven, bepaalt artikel 5, tweede of derde lid, dat deze bouwwerken niet vergunningsvrij zijn, maar licht-vergunningplichtig, mits – dit geldt slechts voor enkele typen bouwwerken – wordt voldaan aan de in de artikel 5, tweede of derde lid, gegeven kenmerken. Voor de duidelijkheid is de verwijzing in artikel 5 naar artikel 3 verdeeld over twee leden: artikel 5, tweede lid, verwijst naar de in artikel 3, eerste lid, bedoelde bouwwerken, en artikel 5, derde lid, verwijst naar de in artikel 3, tweede lid, bedoelde bouwwerken.

Derhalve; worden er met betrekking tot een type bouwwerk geen nieuwe kenmerken gegeven, dan valt dat bouwwerk onder artikel 4, tweede lid, of 5, tweede of derde lid, en is het altijd licht-vergunningplichtig. Worden er voor een type bouwwerk wel nieuwe kenmerken gegeven, dan zijn de artikelen 4, tweede lid, of 5, tweede of derde lid, slechts van toepassing indien daaraan wordt voldaan. Wordt daar niet aan voldaan, dan is het bouwwerk volgens de hoofdregel van artikel 40, eerste lid, regulier vergunningplichtig.

NB: In de aanhef van de onderdelen a tot en met d van artikel 2 zijn bij de daar bedoelde typen bouwwerken nog nadere omschrijvingen gegeven, te weten, «op de grond staand» (a en b), «een bouwlaag» (a en b), «woning of woongebouw» (a, b en c), en «gebouw» (d). Aan deze omschrijvingen moet zowel in het geval van artikel 2, als van artikel 4, tweede lid, worden voldaan; dus aan- of uitbouwen en bijgebouwen of overkappingen moeten ook om onder de lichte-vergunningplicht te kunnen vallen op de grond staan, uit maximaal een bouwlaag bestaan, en gebouwd worden aan of bij een (bestaande) woning of een (bestaand) woongebouw. Voor kozijn- en andere (gevel)wijzigingen geldt dat zij alleen vergunningsvrij of licht-vergunningplichtig zijn indien zij worden aangebracht in een

woning of een woongebouw; dakkapellen mogen alleen vergunningsvrij worden aangebracht op een gebouw.

Wordt aan die nadere omschrijving niet voldaan, dan geldt alsnog de reguliere vergunningplicht. Bij voorbeeld: een bijgebouw met meerdere bouwlagen valt altijd onder de reguliere vergunningplicht en is dus nooit vergunningsvrij of licht-vergunningplichtig, ook al wordt voor het overige geheel voldaan aan de kenmerken van artikel 2 of artikel 4, tweede lid. Hetzelfde geldt voor een bijgebouw dat gebouwd wordt bij een bedrijf: een dergelijk bijgebouw is altijd regulier vergunningplichtig.

Voor een compleet beeld van de categorie-indeling verwijs ik naar het in de bijlage bij deze toelichting opgenomen overzicht.

Ter verduidelijking geef ik hieronder een aantal voorbeelden.

Iemand wil een dakkapel bouwen op het achterdakvlak van een woning. De dakkapel heeft een plat dak. De zijwanden zijn ondoorzichtig. De hoogte is 1 m. De onderzijde ligt 0,5 m boven de dakvoet, de bovenzijde 0,5 m onder de daknok, en de zijkanten 0,5 m van de zijkanten van het dakvlak. Op of in het dak zijn nog geen andere dakkapellen of dakramen aangebracht. De woning is de middelste in een rij van vijf woningen.

Mag de dakkapel vergunningsvrij worden gebouwd?

Het bouwwerk «dakkapel op een gebouw» wordt genoemd in artikel 2, onderdeel d. Aan het kenmerk onder 1° wordt voldaan, want de dakkapel zal worden gebouwd op het achterdakvlak. Ook is voldaan aan de kenmerken onder 2° en 3°: het dak van de dakkapel is plat en de zijwanden zijn ondoorzichtig. Er wordt voldaan aan het kenmerk onder 4°: de dakkapel is niet hoger dan 1,5 m. Ook wordt er voldaan aan de kenmerken onder 4°-7°: de daar genoemde afstanden zijn in acht genomen.

Aangezien het een tussenwoning betreft, wordt verder ook voldaan aan de kenmerken onder 8°-9°, en omdat het hier om een normale woning gaat, ook aan het kenmerk onder 11°. Aan het kenmerk onder 10° is ook voldaan, aangezien er nog geen dakkapellen of dakramen in of op het dak zijn aangebracht.

Conclusie: de dakkapel mag vergunningsvrij worden gebouwd.

Stel nu dat de dakkapel op het voordakvlak zou worden gebouwd, dan wordt alleen al om die reden niet voldaan aan artikel 2, en is de dakkapel vergunningplichtig. De vraag is nu of de dakkapel dan wellicht onder de lichte vergunningplicht valt? Dit zal het geval zijn indien artikel 4, tweede lid, van toepassing is.

Artikel 4, tweede lid, is in beginsel van toepassing: een «dakkapel op een gebouw» is immers genoemd in de aanhef van onderdeel d van artikel 2. Met betrekking tot de typen bouwwerken genoemd in de aanhef van de onderdelen a en b, van artikel 2 geeft het tweede lid van artikel 4 nieuwe kenmerken, waaraan moet zijn voldaan om licht-vergunningplichtig te zijn. De dakkapel is genoemd in de aanhef van onderdeel d van artikel 2; er zijn dus geen nieuwe kenmerken waaraan moet zijn voldaan. Conclusie: deze dakkapel is licht-vergunningplichtig.

Voor de duidelijkheid wordt nog opgemerkt dat, aangezien in artikel 4 geen nieuwe kenmerken worden gegeven voor dakkapellen op gebouwen, deze dakkapellen nooit onder de reguliere vergunningplicht vallen. Ze zijn dus ofwel vergunningsvrij (namelijk indien ze voldoen aan artikel 2), ofwel licht-vergunningplichtig (namelijk indien ze voldoen aan artikel 4), dit ongeacht de afmeting (zie hiervoor ook het hierboven reeds genoemde overzicht in de bijlage bij dit besluit).

Tweede voorbeeld: iemand wil een carport bouwen op het voorerf van zijn woning; de carport zal niet hoger worden dan 3 m; de bruto-oppervlakte is 30 m². Het betreft een reguliere carport: dus op de grond, en bestaande uit een bouwlaag.

Is dat vergunningsvrij, licht-vergunningplichtig of regulier vergunningplichtig?

Een carport is aan te merken als een overkapping. Een overkapping wordt genoemd in de aanhef van onderdeel b van artikel 2. Aangezien het hier om een reguliere carport gaat, en de carport bij een woning wordt gebouwd, is voldaan aan de aanhef van onderdeel b: nu kan worden gezien of aan de in de (genummerde) subonderdelen van onderdeel b gegeven kenmerken wordt voldaan. Sub 1° van onderdeel b leidt echter direct al tot de constatering dat niet wordt voldaan aan onderdeel b: immers het moet gaan om een carport die op het achter- of zijerf wordt gebouwd. Aangezien dat niet het geval is, moet worden geconcludeerd dat artikel 2 niet van toepassing is en dat de carport niet vergunningsvrij is, maar vergunningplichtig. De vraag is dan wederom of de aanbouw regulier of licht-vergunningplichtig is; dit moet blijken uit artikel 4, tweede lid. Wordt voldaan aan artikel 4, tweede lid?

Voor de toepasselijkheid van artikel 4 is allereerst vereist dat voldaan wordt aan de omschrijving die in de aanhef van onderdeel b van artikel 2 is gegeven: «op de grond staand», «een bouwlaag» en «bij een woning of woongebouw»: hieraan wordt voldaan.

Zoals reeds opgemerkt, geeft artikel 4, tweede lid, nieuwe kenmerken voor de typen bouwwerken, bedoeld in de aanhef van de onderdelen a en b van artikel 2. Dit betekent dat de carport alleen licht-vergunningplichtig is indien is voldaan aan die kenmerken: derhalve mag de carport niet hoger zijn dan 5 m (en mag de bruto-oppervlakte niet meer zijn dan 50 m²).

Aangezien de carport 3 m hoog wordt en de bruto-oppervlakte niet meer zal zijn dan 50 m², is artikel 4, tweede lid, van toepassing en kan worden volstaan met een lichte vergunning.

Zou de carport hoger zijn dan 5 m, of groter zijn dan 50 m² dan is hij om die reden regulier vergunningplichtig.

Artikel 3 werkt op precies dezelfde manier: Het plaatsen van bijvoorbeeld tuinmeubilair met een hoogte van 2 m is vergunningsvrij. Tuinmeubilair hoger dan 2 m, maar niet hoger dan 5 m is licht-vergunningplichtig. Is het tuinmeubilair hoger dan 5 m dan is het regulier vergunningplichtig.

Artikel 4, eerste lid, en artikel 5, eerste lid

Artikel 43, tweede lid, van de wet bepaalt dat de aanwijzing van vergunningsvrije bouwwerken geen betrekking kan hebben op het bouwen in, op, aan of bij een monument als bedoeld in de Monumentenwet 1988 of een monument als bedoeld in een provinciale of gemeentelijke monumentenverordening, of in een door het Rijk aangewezen beschermd stads- of dorpsgezicht als bedoeld in de Monumentenwet 1988. Een dergelijk bouwen is dus vergunningplichtig. Artikel 4, eerste lid, respectievelijk artikel 5, eerste lid, bepaalt dat het bouwen van de typen bouwwerken die in de artikel 2 of artikel 3 zijn genoemd – die dus geheel voldoen aan de in die artikelen gegeven omschrijvingen (in de aanhef van de (geletterde) onderdelen) en kenmerken (in de genummerde subonderdelen) in, op, aan of bij een monument of in een beschermd stads- of dorpsgezicht licht-vergunningplichtig is.

Derhalve: bouwwerken die normaliter vergunningsvrij zijn, zijn licht-vergunningplichtig als ze worden gebouwd in, op, aan of bij een monument of in een door het Rijk aangewezen beschermd stads- of dorpsgezicht.

Artikel 6

Artikel 6 is een restcategorie van licht-vergunningplichtige bouwwerken, dat wil zeggen: in dit artikel worden vijf typen bouwwerken genoemd die niet in de artikelen 2 of 3 zijn genoemd. Artikel 6 «werkt» op dezelfde wijze

als de artikelen 2, 3, 4 en 5: indien bij een type bouwwerk kenmerken worden gegeven, moet daaraan zijn voldaan wil artikel 6 van toepassing zijn. Is dat niet het geval dan is de hoofdregel van toepassing: het bouwwerk is dan regulier vergunningplichtig.

§ 3 Overige aspecten

Rechtsbescherming

De beslissing op een aanvraag om lichte bouwvergunning is een beschikking als bedoeld in artikel 1:3, tweede lid, van de Algemene wet bestuursrecht (Awb). Dit heeft tot gevolg dat er tegen deze beslissing bezwaar kan worden gemaakt, en daarna eventueel beroep kan worden ingesteld. Dit geldt zowel voor de aanvrager als voor andere belanghebbenden (bijvoorbeeld burens of omwonenden).

Er kan geen bezwaar worden gemaakt of beroep worden ingesteld tegen vergunningsvrij bouwen.

Toets op bedrijfseffecten en gevolgen voor administratieve lasten

De aard en omvang van de bedrijfseffecten en de effecten op administratieve lasten die uit dit besluit voortvloeien, zijn reeds uitgebreid beschreven in hoofdstuk 8 van de memorie van toelichting van de gewijzigde Woningwet (Kamerstukken II, 1998/99, 26 734, nr. 3). Samengevat zijn die effecten per saldo als volgt.

Tot de inwerkingtreding van de wetwijziging en dit besluit werden jaarlijks ongeveer 200 000 bouwplannen door gemeenten aan preventief toezicht op grond van de Woningwet onderworpen, waarvan ongeveer 50 000 in de meldingprocedure en 150 000 in de bouwvergunningprocedure. In totaal was daarmee voor aanvragers per jaar ruim f 400 miljoen aan gemeentelijke bouwleges, alsmede f 600 miljoen aan administratieve lasten gemoeid. Per aanvraag bedroegen de kosten gemiddeld derhalve f 2 000,- bouwleges en f 3 000,- administratieve lasten (= f 5 000,- totaal). Door de gewijzigde Woningwet zal jaarlijks ongeveer een kwart van die bouwplannen voortaan bouwvergunningsvrij (en dus zonder preventief gemeentelijk toezicht) verwezenlijkt kunnen worden. Dit heeft een aanmerkelijk effect voor opdrachtgevers (ondermeer bedrijven): zij hoeven hun bouwplan niet meer vooraf aan de gemeente voor te leggen. Dit zal hen jaarlijks een lastenverlichting opleveren van maximaal f 250 miljoen (waarvan f 100 miljoen bouwleges en f 150 miljoen aan administratieve lasten).

De introductie van de licht-bouwvergunningplichtige categorie bouwwerken heeft eveneens lastenverlichtende effecten. Naar verwachting zal ongeveer de helft van de aanvragen voor bouwvergunningplichtige bouwwerken voortaan in die lichte procedure kunnen worden afgehandeld (= circa 75 000 bouwwerken). In die procedure worden aanvragen door de gemeente preventief slechts gedeeltelijk aan de in artikel 44 van de wet genoemde toetsingsgronden getoetst. Dit brengt met zich dat de aanvrager voortaan bij zijn aanvraag minder gegevens en bescheiden hoeft over te leggen, hetgeen zijn administratieve lasten vermindert. Door de beperkte reikwijdte van de gemeentelijke toets mag tevens worden verwacht dat de aanvrager in de lichte procedure een lager bedrag aan gemeentelijke bouwleges zal hoeven te gaan betalen. De omvang van deze lastenvermindering is vooraf evenwel moeilijk te schatten. Gemeenten hebben namelijk een grote beleidsvrijheid ten aanzien van het vaststellen van de hoogte van (bouw)leges, zodat het feitelijk effect op de hoogte van de leges voor de afhandeling van licht-vergunningplichtige aanvragen op voorhand onzeker is.

Artikelen

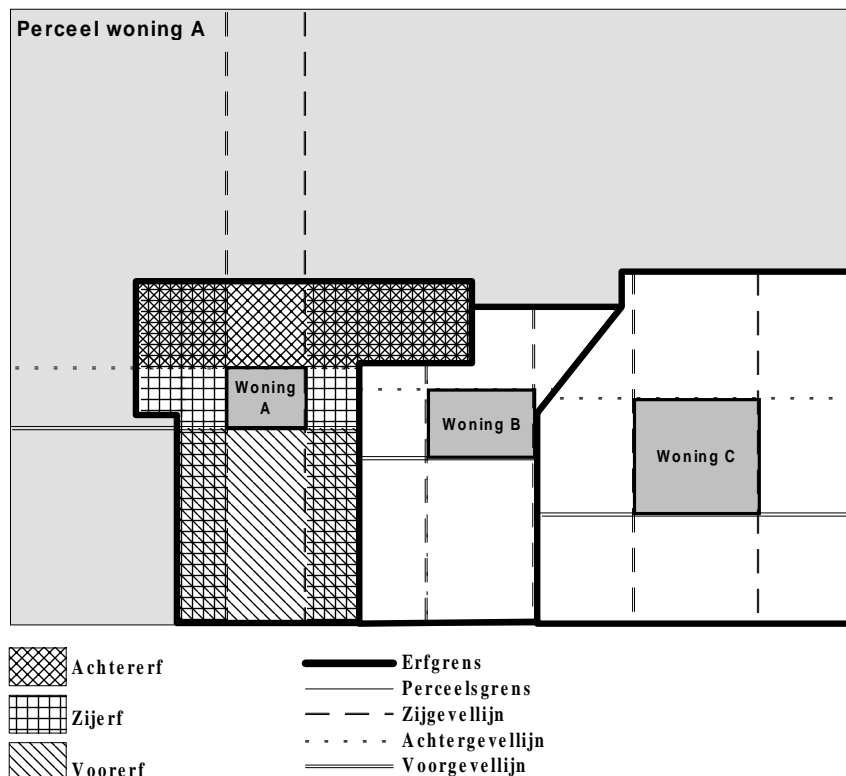
Eén opmerking vooraf. In de artikelen 2 tot en met 6 worden de typen bouwwerken die in die artikelen worden aangewezen als vergunningsvrij of licht-vergunningplichtig, voorzover nodig, toegelicht. Hierbij wordt opgemerkt dat de typen bouwwerken telkens in enkelvoud zijn omschreven (bijvoorbeeld een dakkapel, een bijgebouw, een zonwering etc.). Daarmee is niet bedoeld dat iemand slechts ten hoogste één bouwwerk van zo'n type vergunningvrij c.q. licht-vergunningplichtig mag realiseren. Mits aan de in dit besluit gestelde voorwaarden wordt voldaan, mogen meerdere exemplaren vergunningsvrij c.q. licht-vergunningplichtig worden gerealiseerd (bijvoorbeeld meerdere zonweringen aan de voor- en achterkant van een gebouw).

Artikel 1

Voor de meeste van de in het besluit gehanteerde begrippen kan worden aangesloten bij het spraakgebruik. Dit geldt onder meer voor het begrip «erf». Dit begrip kwam reeds voor in artikel 43, eerste lid, van de Woningwet, zoals dat tot de aan dit besluit ten grondslag liggende wetswijziging luidde (hierna: artikel 43, eerste lid, van de Ww (oud)), alsmede in het bij die wetswijziging vervallen Besluit meldingplichtige bouwwerken (hierna: het vervallen Bmb), en heeft zich in de jurisprudentie verder uitgekristalliseerd. Met name is van belang de uitspraak van de Afdeling bestuursrecht-spraak van de Raad van State van 15 september 1997 (AB 1998, nr. 5). Essentie van die uitspraak is dat bij grotere percelen niet het gehele perceel, maar slechts een bepaald deel daarvan moet worden aangemerkt als erf. Deze lijn is gevolgd in het onderhavige besluit: sommige typen bouwwerken mogen alleen vergunningsvrij worden gebouwd indien zij op een erf worden gebouwd. Voorzover zij worden gebouwd op dat deel van het perceel dat niet als erf kan worden aangemerkt, zijn zij dus vergunningplichtig, en wel licht-vergunningplichtig (artikel 4).

De begrippen «achtererf» en «zijerf» zijn wel gedefinieerd. Die omschrijvingen zijn mede gebaseerd op het begrip «gevellijn», dat wil zeggen de denkbeeldige lijn die strak langs de voor-, zijrespectievelijk achtergevel van een gebouw loopt. Materieel komt het begrip «gevellijn» overeen met het begrip «rooilijn» in artikel 1, eerste lid, onder g, van de wet, welk begrip in de planologische en stedenbouwkundige praktijk veelvuldig wordt gehanteerd. Om wetstechnische redenen kan het begrip «rooilijn» echter niet worden gebruikt in dit besluit: het wettelijke begrip «rooilijn» is gekoppeld aan de ligging van een bouwwerk ten opzichte van de weg, terwijl het in dit besluit daarnaast ook gaat om de ligging van een bouwwerk ten opzichte van het openbaar groen. Dit tweede aspect is dus niet vertegenwoordigd in het begrip «rooilijn», en daarom is gezocht naar een term waarmee naar beide aspecten (dus zowel de ligging ten opzichte van de openbare weg, als ten opzichte van het openbaar groen) kon worden verwezen. In figuur 2 zijn bedoelde begrippen gevisualiseerd.

Figuur 2 Visualisatie van de begrippen «erf», «perceel», en «gevellijn»



De gevellijnen geven aan dat een gebouw voor- zij- en achtergevels heeft. Daarmee is nog niet de vraag beantwoord welke van die gevels als voor-, achter- respectievelijk zijgevel moet worden aangemerkt. Voor het antwoord op die vraag is bepalend welke gevel in het concrete geval als voorgevel moet worden beschouwd. Wanneer is vastgesteld welke gevel de voorgevel is, kan vervolgens eenvoudig worden bepaald welke gevel de achtergevel is en dus ook welke gevels zijgevels zijn. Bij verreweg de meeste gebouwen zal dat in het algemeen duidelijk zijn. Er zijn evenwel gevallen denkbaar waarin discussie kan ontstaan. In dergelijke gevallen moet voor het bepalen welke gevel de voorgevel is, primair worden afgegaan op de ligging van de voorgevelrooilijn, zoals die in het bestemmingsplan of in de bouwverordening is aangegeven. Als ook dan ook nog twijfel bestaat zal de feitelijke situatie doorslaggevend zijn voor de vraag waar zich de voorgevel bevindt. Mede aan de hand van de jurisprudentie (zie onder andere ABRS, 8 februari 2000, nr. 199901779/1 en ARRS, 4 januari 1993, BR 1993, 289) kunnen daarvoor als aanknopingspunten worden gehanteerd de systematiek van huisnummering (waar zich het huisnummer bevindt), de zijde van het gebouw waar zich de voordeur of hoofdingang bevindt, de plaats waar de brievenbus is aangebracht en de plaats waar zich de hoofdontsluiting van het perceel bevindt.

Voor de goede orde wijs ik erop dat voor de toepassing van dit besluit een gebouw slechts één voorgevellijn en dientengevolge ook slechts één voorgevel heeft. Daarmee wordt formeel afgeweken van de jurisprudentie over het vergunningsvrij bouwen bij hoekwoningen, zoals die onder vigeur van het (bij deze wetswijziging gewijzigde) artikel 43 van de Woningwet is ontwikkeld (zie bijvoorbeeld wnd.Vz. ARRS 19 januari 1993, BR 1993, blz. 377; Rb. Zutphen 17 januari 1995, 94/2406, GEMWT/02). De lijn in die jurisprudentie is dat een hoekwoning twee voorgevelrooilijnen

kon hebben, hetgeen een beperking van het vergunningsvrij bouwen van, bijvoorbeeld, erfafscheidingen opleverde. Materieel is in dit besluit echter wel aangesloten bij die jurisprudentie: de regeling die in artikel 2 is opgenomen ten aanzien van het vergunningsvrij bouwen van aan- of uitbouwen, bijgebouwen of overkappingen, dakkapellen, kozijn- of gevelwijzigingen en erf- of perceelafscheidingen, voorzover dat bouwen plaatsvindt aan een zijkant van een gebouw, die direct grenst aan de weg of het openbaar groen, is mede aan die jurisprudentie ontleend.

Het begrip «weg» heeft dezelfde betekenis als in de Wegenverkeerswet 1994: alle voor het openbaar verkeer openstaande wegen of paden met inbegrip van de daarin liggende bruggen en duikers en de tot die wegen behorende paden en bermen of zijkanten.

Artikel 2

Artikel 2 somt de vergunningsvrije bouwwerken op waarop de zogenaamde «voor- en achterkantbenadering» van toepassing is. Zoals in § 1 van het algemeen deel van deze toelichting reeds is uiteengezet, geldt deze benadering voor bouwwerken die in het algemeen een negatief beeldbepalend effect zouden kunnen hebben, zowel op zich als in relatie tot de omgeving waarin die bouwwerken worden gebouwd.

De voor- en achterkantbenadering komt tot uiting in de formulering: «direct grenzend aan de weg of het openbaar groen». Zie voor de definitie van «weg» de toelichting op artikel 1. Bij het begrip «openbaar groen» moet worden uitgegaan van hetgeen daarin het normale spraakgebruik onder wordt verstaan: parken, plantsoenen en speelveldjes, die het gehele jaar (of een groot deel van het jaar) voor het publiek algemeen toegankelijk zijn. «Direct grenzend aan de weg of het openbaar groen» impliceert dat er tussen die zijde van het gebouw of het erf, en de weg of het openbaar groen een directe feitelijke relatie is. Die relatie is er niet wanneer zich tussen die gebouw- of erfzijde en de weg of het openbaar groen andere begrenzend elementen aanwezig zijn, zoals een erf van burenen, (bij)gebouwen, water (bijvoorbeeld een sloot, gracht, kanaal, rivier of vijver) of bij het gebouw behorende grond die niet als erf kan worden aangemerkt.

Naast de voor- en achterkantbenadering dienen de in artikel 2 genoemde typen bouwwerken aan diverse (andere) kenmerken te voldoen. Deze kenmerken zijn afgeleid van de randvoorwaarden die op grond van de Ww (oud) en het vervallen Bmb golden voor deze typen bouwwerken. Daarnaast bevatten ook bestemmingsplannen, stedenbouwkundige voorschriften van de bouwverordening en welstandseisen dergelijke randvoorwaarden. Met het onderhavige besluit zijn voortaan alle kenmerken waaraan vergunningsvrije bouwwerken moeten voldoen, bijeengebracht in één document.

Met uitzondering van overkappingen, zoals carports, die al voor de inwerkingtreding van dit besluit vergunningsvrij waren (artikel 43, eerste lid, van de Ww (oud)), behoorden de typen bouwwerken bedoeld in artikel 2, onderdelen a, b en d, tot de thans vervallen meldingsplichtige categorie (het vervallen Bmb). De typen bouwwerken bedoeld in onderdeel c, waren als zodanig niet opgenomen in artikel 43, eerste lid, van de Ww (oud) (= vergunningsvrij) of het vervallen Bmb (= meldingsplichtig), en werden door gemeenten de ene keer wel en de andere keer niet aangemerkt als «verandering van niet-ingrijpende aard» als bedoeld in artikel 43, eerste lid, onder e, van de Ww (oud) (zie verder de toelichting op het tweede lid, onderdeel a, en op artikel 3, eerste lid, onderdeel c). De typen bouwwerken, bedoeld in onderdeel b, waren reeds vergunningsvrij op grond van artikel 43, eerste lid, onderdeel k, van de Ww (oud).

Indien het regime van de oude wet (artikel 43 Ww (oud) en het vervallen Bmb) en het onderhavige besluit met elkaar worden vergeleken, moet worden geconstateerd dat dit besluit in algemene zin de mogelijkheden tot vergunningsvrij bouwen verruimt; echter voor bepaalde typen bouwwerken kan het in bepaalde gevallen -met name wanneer de voor- en achterkant-benadering van toepassing is beperkend zijn. Dit geldt in elk geval voor overkappingen en erfop perceelafscheidings.

Enkele specifieke aspecten komen in artikel 2 bij meerdere typen bouwwerken terug. Op enkele daarvan is in § 2 van het algemeen deel van de toelichting reeds ingegaan. In aanvulling daarop merk ik het volgende op. In de eerste plaats wordt het begrip «oorspronkelijk» meerdere malen gehanteerd (onderdelen a en b. Dat begrip is niet nieuw en heeft dezelfde betekenis als in het vervallen Bmb: voor de beoordeling van de feitelijke situatie moet worden uitgegaan van de situatie zoals die oorspronkelijk was, hetgeen met betrekking tot bijvoorbeeld «het oorspronkelijk bij het gebouw behorende erf» betekent dat moet worden uitgegaan van de oorspronkelijke onbebouwde grondoppervlakte bij het hoofdgebouw. Hoe die situatie ten tijde van de oplevering van dat hoofdgebouw was, zal veelal bepaald kunnen worden aan de hand van de bouwvergunning die toentertijd voor de bouw van dat gebouw is afgegeven.

In de tweede plaats is in artikel 2 voor een aantal typen bouwwerken een anticumulatieregeling opgenomen. De anticumulatieregeling houdt in dat slechts een deel (50%) van elk bij een gebouw behorend erf mag worden bebouwd (en bij dakkapellen: slechts een deel van het betreffende dakvlak); zie onderdelen a, b en d. In artikel 43, eerste lid, onderdelen c en d, van de Ww (oud) en artikel 2, onderdeel a tot en met c, van het vervallen Bmb was dezelfde dan wel een vergelijkbare anticumulatieregeling opgenomen. In combinatie met het hiervoor uiteengezette begrip «oorspronkelijk» wordt met die regeling ongewenste dichtslibbing van erven, zoals het Droste-effect (= aanbouw aan aanbouw aan aanbouw), en ongewenste opeenstapeling van bouwwerken, bijvoorbeeld door het volbouwen van binnenterreinen, voorkomen. Op grond van de anticumulatieregeling mag niet meer dan 50% van het achtererf en niet meer dan 50% van elk zijerf worden bebouwd.

In de derde plaats komt, in relatie tot de hoogte van een type bouwwerk, ook het begrip «gemeten vanaf het aansluitend terrein» in artikel 2 enkele malen terug (onderdelen a en b). Ook dit begrip is niet nieuw en heeft dezelfde betekenis als in artikel 2 van het vervallen Bmb: het gaat om buitenwerkse maten, die moeten worden gemeten vanaf het aansluitende terrein tot de nokhoogte van het vergunningsvrije bouwwerk.

Voor het begrip «gemeten vanaf de voet» geldt hetzelfde: het gaat om buitenwerkse maten (zie onderdeel d).

In de vierde plaats zijn kenmerken opgenomen die inhouden dat een bepaald type bouwwerk slechts vergunningsvrij mag worden gebouwd indien ten opzichte van de bestaande bebouwing enigszins wordt «teruggesprongen». Dit kenmerk is neergelegd in subonderdelen die, bijvoorbeeld, bepalen dat er ten minste 3 meter afstand moet worden gehouden tot de voorgevellijn; zie onderdelen a, b, d en e. Deze kenmerken waren ook opgenomen in artikel 43, eerste lid, van de Ww (oud) en artikel 2 van het vervallen Bmb. In de vijfde plaats zullen ingrepen als bedoeld in de onderdelen a en d van artikel 2 (= het bouwen van een aan- of uitbouw en het plaatsen van een dakkapel) veelal gepaard gaan met bouwkundige veranderingen van de gevel waaraan respectievelijk het dakvlak waarop zo'n type bouwwerk wordt gerealiseerd. Dergelijke bouwkundige veranderingen behoren ook tot de in die onderdelen bedoelde vergunningsvrije ingreep, zodat in die gevallen ook geen bouwvergunning is vereist voor die bouwkundige veranderingen op zich. Hetzelfde geldt overigens voor bouwkundige veranderingen die samenhangen met het vergunningsvrij plaatsen van dakramen, zonnepanelen/-

collectoren en dergelijke, tenzij dat in de betreffende onderdelen van de artikelen van dit besluit expliciet anders is vermeld.

Hieronder bespreek ik nog kort enkele bijzonderheden van de bouwwerken waarop artikel 2 ziet.

Onderdeel a.

Aan- en uitbouwen zijn bouwwerken die in een directe verbinding staan met het (hoofd)gebouw waaraan zij worden gebouwd. Een aanbouw is een toevoeging van een afzonderlijke ruimte, terwijl een uitbouw een vergroting van een bestaande ruimte is. Deze bouwwerken breiden het bestaande (hoofd)gebouw uit, welke uitbreiding dient ter vergroting van het genot van het gebruik van dat gebouw. Bij de maximaal toegestane hoogte van vergunningsvrije aan- en uitbouwen is onderscheid gemaakt tussen aan- en uitbouwen aan woningen/woongebouwen van één bouwlaag en aan woningen/woongebouwen van meerdere bouwlagen. Wanneer een aan- of uitbouw aan een woning/woongebouw met meerdere bouwlagen wordt gebouwd, mag de aan- of uitbouw niet hoger zijn dan 0,15 meter boven de vloer van de eerste verdieping van die woning of dat gebouw; voor de toepassing van dit besluit moet onder «eerste verdieping» worden verstaan: de onderste bouwlaag van de woning of het woongebouw, niet zijnde een souterrain of kelder. De hoogte van de aan- of uitbouw moet, zoals hierboven reeds uiteengezet, worden gemeten vanaf het aansluitend terrein. Wanneer daarbij het *oorspronkelijk* aansluitend terrein als vertrekpunt zou worden gehanteerd, zou dat in het concrete geval tot ongewenste effecten kunnen leiden, bijvoorbeeld in het geval er een fors niveauverschil bestaat tussen de verdiepingvloer van het gebouw waaraan aan- of uitgebouwd wordt en het oorspronkelijk aansluitend terrein (veelal de tuin). Om die reden moet in zo'n geval worden uitgegaan van de terreinhoogte na de voor de bouw van een aan- of uitbouw noodzakelijke ophoging van het terrein. De aan- of uitbouw mag niet breder zijn dan de oorspronkelijke gevel waaraan die wordt gebouwd. Dit betekent dat de aan-/uitbouw hoogstens over de volle breedte van de betreffende gevel mag worden gerealiseerd. Wanneer die gevel, bijvoorbeeld, 6 meter breed is, mag de aan-/uitbouw dus ook ten hoogste 6 meter breed zijn. De aan-/uitbouw mag derhalve niet buiten de bij die gevel behorende gevellijnen worden gerealiseerd. Het is vergunningsvrij dus niet mogelijk om de aan-/uitbouw, in dit voorbeeld, halverwege de gevel te laten beginnen en 3 meter buiten die gevel te laten eindigen. Evenmin is het vergunningsvrij mogelijk om de aan-/uitbouw vanuit de gevel schuin te laten wegllopen; de zijkanten van de aan-/uitbouw moeten op alle plaatsen – dus ook op de plaats die het verst van de gevel is verwijderd – tussen de bij die gevel behorende gevellijnen blijven.

Onderdeel b.

Bijgebouwen zijn op zichzelf staande gebouwen, zoals een schuur, een garage of een ander bijgebouw bij een (hoofd)gebouw. Bij overkappingen zal het vrijwel altijd om carports gaan.

Onderdeel c.

Zoals hierboven reeds is opgemerkt, waren kozijn- en gevelwijzigingen als zodanig niet opgenomen in artikel 43, eerste lid, van de Ww (oud) (= vergunningsvrij) of het vervallen Bmb (= meldingsplichtig). Dit gaf soms onduidelijkheid over het van toepassing zijnde regime; in de ene gemeente werden die typen bouwwerken aangemerkt als verandering van niet-ingrijpende aard (artikel 43, eerste lid, onder e, van de Ww (oud); in een andere gemeente waren die veranderingen vergunningplichtig. Het onderhavige besluit maakt een einde aan deze onduidelijkheid.

Onderdeel d.

Dakkapellen hebben allerlei verschijningsvormen, en de situering ervan kan heel verschillend zijn. Uit een oogpunt van welstand is ervoor gekozen om in dit besluit alleen het meest voorkomende type dakkapel op de meest gebruikelijke plaats vergunningsvrij te maken: de enkelvoudige, «doos-achtige» dakkapel, met een plat dakje (in de praktijk wel genoemd: «niet-aangekapt»), die iets terugspringt ten opzichte van de dakvoet, de daknoklijn en de zijkanten van het dakvlak van het gebouw waarop de dakkapel wordt geplaatst. Het plaatsen van een dakkapel is vergunningsvrij wanneer dat niet tot gevolg heeft dat het dakvlak waarop die wordt geplaatst, voor meer dan de helft in beslag wordt genomen door dakkapellen of dakramen. Bij het bepalen of dat percentage niet wordt overschreden, moet worden uitgegaan van de oppervlakte van het betreffende dakvlak sec, dus zonder aftrek van de oppervlakte van het deel van het dakvlak dat op grond van de onder 5° tot en met 9° gestelde randvoorwaarden niet met dakkapellen of dakramen mag worden bebouwd. Indien, bijvoorbeeld, de oppervlakte van het dakvlak 32 m² is, mag derhalve ten hoogste 16 m² met dakkapellen of dakramen worden bebouwd (mits uiteraard bij de plaatsing van de dakkapel ook de randvoorwaarden inzake de minimale afstand tot de daknok, de zijkanten van het dakvlak en dergelijke in acht worden genomen).

Onderdeel e.

Voor erf- of perceelafscheidings met een hoogte van meer dan 1 m maar maximaal 2 m is het regime op twee punten strenger dan onder de oude Ww (artikel 1, eerste lid, onder k, van de Ww (oud)). In de eerste plaats vloeit uit de voor- en achterkantbenadering voort dat een erf- of perceelafscheiding alleen maar vergunningsvrij mag worden geplaatst wanneer dat geschiedt op ten minste 3 meter achter de voorgevellijn en – indien het betreffende zijrf dan wel de betreffende zijkant van het perceel direct grenst aan de weg of het openbaar groen – ten minste 3 meter achter de zijgevellijn. In de tweede plaats moet, eveneens in verband met welstandsaspecten, ook een afstand van ten minste 1 meter in acht genomen worden wanneer de erf- of perceelafscheiding wordt geplaatst aan de achterzijde van een gebouw en het erf of perceel aan die zijde direct grenst aan de weg of het openbaar groen.

Het regime ten aanzien van erf- of perceelafscheidings van maximaal 1 meter hoog is ongewijzigd: die zijn altijd vergunningsvrij.

Artikel 3

In artikel 3 zijn de vergunningsvrije bouwwerken opgesomd waarvoor de voor- en achterkantbenadering niet geldt.

Eerste lid, onderdeel a.

Omdat het mogelijk negatieve ruimtelijk effect van dakramen in het algemeen nogal beperkt is, zijn dakramen niet onder de werkinsfeer van de «voor- en achterkantbenadering» van artikel 2 gebracht. Voor het overige gelden voor dakramen nagenoeg dezelfde kenmerken als voor dakkapellen.

Eerste lid, onderdeel b.

De hierbedoelde grondgebonden kleinere bouwwerken bij een gebouw waren onder het regime van de oude Ww ook vergunningsvrij. Voorbeelden zijn: kleine – in de regel hobbymatige – dierenverblijven en tuinkassen.

Zie voor de begrippen «oorspronkelijk» en «gemeten vanaf het aansluitend terrein» en de anticumulatieregeling de toelichting op artikel 2.

Eerste lid, onderdeel c.

De hierbedoelde veranderingen van niet-ingrijpende aard waren onder de oude Ww eveneens vergunningsvrij (artikel 43, eerste lid, onder e, van de Ww (oud)). Het gaat hier om een restcategorie die allerlei vormen van kleine(re) ingrepen bij bestaande bouwwerken omvat. Deze categorie nam onder het regime van de oude Ww een tamelijk belangrijke plaats in omdat zij een paraplu vormde voor allerlei niet met name genoemde kleine(re) typen bouwwerken. De verwachting is dat deze categorie aan belang zal inboeten omdat het onderhavige besluit allerlei kleine(re) typen bouwwerken expliciet aanwijst als vergunningsvrij (dakramen, zonnecollectoren, zonnepanelen, luiken en rolhekken en magazijnstellingen). Het besluit noemt echter niet alle denkbare kleine(re) veranderingen aan een bouwwerk; en aangezien het niet de bedoeling is veranderingen die qua aard en gevolgen vergelijkbaar zijn met de thans wel expliciet genoemde kleine(re) veranderingen, onder de vergunningplicht te laten vallen, is deze categorie toch weer in dit besluit opgenomen.

Eerste lid, onderdelen d en e.

Wanneer een niet-geïntegreerd systeem wordt aangebracht (en de collector respectievelijk de panelen derhalve niet één geheel vormen met de installatie voor het opslaan van het door de collector verwarmde water dan wel de installatie voor het omzetten van de door het paneel opgewekte elektriciteit van gelijkspanning in wisselspanning), dient de warmteopslagrespectievelijk omzettinginstallatie te worden geplaatst in het bouwwerk waarop of aan de collector dan wel de panelen wordt of worden geplaatst.

Eerste lid, onderdelen f en g.

Het bouwvergunningvrij maken van antenne-installaties ten behoeve van mobiele telecommunicatie (waartoe de zogenoemde GSM-antennes behoren) vloeit voort uit de kabinetsnota Nationaal Antenne Beleid (Kamerstukken II 2000–2001, 27 561, nrs. 1 en 2). In deze kabinetsnota is als uitgangspunt opgenomen dat dergelijke antenne-installaties tot een hoogte van 5 meter bouwvergunningvrij worden gemaakt en dat in het kader van de visuele inpasbaarheid bij amvb nog nadere randvoorwaarden worden gesteld aan het plaatsen van deze antenne-installaties. In artikel 3, eerste lid, onderdeel f, is dit onderdeel van de kabinetsnota nader uitgewerkt.

Er is een driedeling aangebracht in de bouwvergunningvrije antenne-installaties voor mobiele telecommunicatie. In onderdeel f, onder 1°, onder a) zijn de zogenoemde pico-antennes opgenomen. Het gaat hier om kleine antenne-installaties waarvan de antenne veelal niet groter is dan een flink pak melk. Deze antennes stralen gemiddeld een laag vermogen uit en worden veelal aan gevels van bouwwerken in winkelstraten en andere druk bezochte plaatsen bevestigd. De hoogte van deze antennes, met inbegrip van de constructie waarmee deze worden bevestigd aan de gevel van een gebouw of een bouwwerk, is gemaximaliseerd op 0,5 m. Verder zijn er kenmerken gegeven met betrekking tot de techniekkast. Deze techniekkast dient in pandig, ondergronds, op een plat dak, dan wel op de grond te worden geplaatst. Opgemerkt kan worden dat het hier uit oogpunt van visuele inpasbaarheid in zijn algemeenheid gaat om een opsomming in afnemende voorkeur. In juridische zin gaat het hier overigens niet om een afdwingbare volgorde. De initiatiefnemer van het bouwvoornemen kan zelf bepalen of de techniekkast in pandig of ondergronds dan wel op het dak of op de grond wordt geplaatst. Indien de techniekkast echter niet in pandig of ondergronds wordt aangebracht, dan kan deze op een plat dak of op de grond worden geplaatst mits het uitwendige volume niet groter is dan 0,2 m³. Bij plaatsing op een plat dak geldt daarnaast nog de eis dat de kast op minimaal 1 meter vanaf de voorgevellijn moet zijn geplaatst. Een techniekkast kan niet vergunningvrij

aan de gevel van een gebouw of aan de buitenzijde van een bouwwerk worden bevestigd.

In artikel 3, eerste lid, onderdeel f, onder 1°, onder b), zijn de grotere vergunningvrije antenne-installaties opgenomen. Conform de kabinetsnota Nationaal Antenne Beleid mag de hoogte van de te plaatsen antennedragers (antennemast) inclusief de daaraan bevestigde antenne(s), niet meer dan 5 meter bedragen. Voor antennedragers die aan de gevel van een gebouw zijn bevestigd (bijvoorbeeld aan het geveldeel van een liftopbouw) geldt een afwijkende meetwijze. Daar hoeft niet gemeten te worden vanaf de voet van de antennedrager maar vanaf het punt waar het aangrenzende dakvlak de antennedrager kruist. Het deel dat boven het dak uitsteekt mag geen grotere lengte hebben dan 5 meter. Daaronder kan langs de gevel een bevestigingsconstructie zijn aangebracht.

Om sitiesharing te bevorderen is het nadrukkelijk toegestaan dat meerdere antennes (met de hiervoor benodigde bevestigingsconstructie) aan een antennedrager worden bevestigd. Daarbij zullen ook meerdere techniekkasten kunnen worden geplaatst. In dit verband wordt verwezen naar de opmerking die aan het begin deze artikelsgewijze toelichting is gemaakt. Mits aan de in dit besluit gestelde voorwaarden wordt voldaan, mogen meerdere exemplaren vergunningsvrij c.q. licht-vergunningplichtig worden gerealiseerd. De mogelijkheid om te cumuleren geldt dus voor antennes en techniekkasten maar geldt niet als zodanig voor antennedragers. Er kunnen op zichzelf meerdere antennedragers bouwvergunningvrij op een dak worden geplaatst, maar het is niet toegestaan antennedragers zodanig aan elkaar te verbinden (op elkaar te stapelen) dat met twee vergunningvrije antennedragers een antennemast ontstaat van tien meter hoog. Met betrekking tot de techniekkast is wederom een opsomming in een (juridisch niet afdwingbare) afnemende voorkeur gegeven. Indien de techniekkast niet inpandig of ondergronds kan worden aangebracht geldt als eis dat het uitwendige volume van de kast niet groter mag zijn dan 2 m³ en dat deze zo dicht mogelijk bij de antennedrager wordt geplaatst. De achterliggende gedachte van deze bepaling is dat de techniekkast zoveel mogelijk uit het zicht blijft. Het betreft hier immers veelal grote grijskleurige metalen dozen die uit oogpunt van welstand vaak als bezwarend worden ervaren.

Voor de bedrading geldt hetzelfde als voor de techniekkasten. Het is in feite een noodzakelijk kwaad en de bedrading dient bij voorkeur uit het zicht te blijven. De bedrading dient in of strak tegen de antennedrager te worden bevestigd en indien de kabel niet inpandig wordt aangebracht dient de bedrading in een aan de gevel bevestigde kabelgoot te worden aangebracht. Deze kabelgoot dient op een afstand van minimaal drie meter vanaf de voorgevellijn te worden aangebracht. Ook de kenmerken met betrekking tot de situering van de antennedrager op het dak van een gebouw, zijn opgesteld in een afnemende voorkeur. De formule die is opgenomen in het derde gedachtestreepje onder 4) is gebaseerd op jarenlange praktijkervaring met het plaatsen van antennes.

Onderdeel f, onder 2°, betreft het plaatsen van een antenne-installatie voor mobiele telecommunicatie op of aan een aantal zeer specifieke bouwwerktypen.

De inwerkingtreding van de vergunningvrijheid van antenne-installaties voor mobiele telecommunicatie is mede afhankelijk van het sluiten van een convenant tussen de Rijksoverheid, VNG en de aanbieders van mobiele telefonie (operators). In dit convenant worden ondermeer afspraken gemaakt over het betrekken van bewoners bij de plaatsing van antennes op een gebouw en over het door de operators aan burgemeester en wethouders overleggen van een plaatsingsplan met alle

antenne-opstelpunten. Gelet hierop zal onderdeel f vermoedelijk bij apart koninklijk besluit inwerkingtreden.

Artikel 3, eerste lid, onderdeel g, bevat een rest-categorie antenne-installaties. Hieronder vallen onder meer de antennes die worden gebruikt ter uitoefening van het recht op vrijheid van meningsuiting als bedoeld in artikel 10 van het verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden (de antennes ten behoeve van particulier en hobbymatig gebruik). Ook antennes van taxicentrales en andere bedrijfsmatige activiteiten vallen binnen deze categorie.

Zie voor het begrip «gemeten vanaf de voet» en positie ten opzichte van de gevellijn de toelichting op artikel 2.

Eerste lid, onderdeel h.

Onder het regime van de oude Ww werd het plaatsen van afvalcontainers lange tijd beschouwd als het plaatsen van straatmeubilair, hetgeen op grond van artikel 43, eerste lid, onderdeel f, van de Ww (oud) vergunningsvrij was. De rechter heeft echter bepaald dat het plaatsen van dergelijke containers niet als zodanig was aan te merken, en derhalve vergunningplichtig was (zie onder meer: AB 1998, 394, Gst. 1999, 7107, en JB 1995, 304). Aangezien deze uitspraken voor gemeenten tot ongewenste gevolgen leiden – inzameling van afvalstoffen met behulp van containers heeft allerlei voordelen (bijvoorbeeld kostenbesparing en hygiëne) –, is het plaatsen van afvalcontainers in dit besluit expliciet aangewezen als vergunningsvrij (uiteraard, mits aan alle kenmerken wordt voldaan). Het bovengronds plaatsen van de containers is vergunningsvrij indien de container niet hoger is dan 2 m en de bruto-oppervlakte niet meer is dan 4 m². Voor ondergrondse plaatsing van een container geldt slechts één randvoorwaarde, namelijk dat het bovengronds zichtbare deel (zoals de stortkoker) niet hoger is dan 2 m.

Zie voor het begrip «gemeten vanaf het aansluitend terrein» de toelichting op artikel 2.

Eerste lid, onderdeel i.

Het hier bedoelde kleinere bouwwerken waren onder het regime van de oude Ww deels vergunningsvrij, deels meldingplichtig.

Zie voor het begrip «gemeten vanaf het aansluitend terrein» de toelichting op artikel 2.

Eerste lid, onderdeel k.

Onder het regime van de oude Ww bestond onduidelijkheid omtrent het al dan niet vergunningplichtig zijn van het plaatsen van magazijnstellingen. Om deze duidelijkheid te verschaffen, is het plaatsen van magazijnstellingen expliciet in dit besluit genoemd. Vergunningsvrij is het plaatsen van magazijnstellingen die tussen de 3 en de 8,5 m hoog zijn. Magazijnstellingen die minder dan 3 m hoog zijn, worden evenals bijvoorbeeld kasten, tafels, stoelen, bureau's en dergelijke beschouwd als deel uitmakend van de inventaris. Uit de systematiek van dit besluit vloeit voort dat het plaatsen van een magazijnstelling die niet alleen op de vloer, maar bijvoorbeeld ook op een muur steunt regulier vergunningplichtig is. Zie voor het begrip «gemeten vanaf de voet» de toelichting op artikel 2.

Tweede lid.

Voor de definitie van speeltoestellen wordt verwezen naar artikel 1, onderdeel c, van het Besluit veiligheid attractie- en speeltoestellen. Het gaat om wipkippen, glijbanen, schommels en dergelijke. Onder tuinmeubilair moet bijvoorbeeld worden verstaan een pergola of een zonnewijzer. Teunmeubilair was onder de oude Ww reeds vergunningsvrij (mits niet hoger dan 2 m).

Derde lid.

Bij de in het derde lid bedoelde bouwwerken zijn geen kenmerken of nadere omschrijvingen opgenomen. Deze bouwwerken zijn altijd vergunningsvrij (ze komen dan ook niet terug in artikel 5).

Onderdeel a.

De hier bedoelde bouwwerken waren onder de oude Ww ook reeds vergunningsvrij. Voorbeelden van deze bouwwerken zijn: verkeersborden en -lichten, wegbewijzingsborden, verkeerssignaleringsystemen, seinpalen,abri's, electriciteitskastjes, centrale-antenne-inrichtingskastjes en dergelijke. Voorzover zij geen «beperkte omvang» hebben, zijn zij licht-vergunningplichtig.

Onderdeel b.

Deze bouwwerken waren (voorzover zij ten behoeve van wegaanduiding of verkeersgeleiding functioneerden) onder de oude Ww meldingplichtig. Het betreft m.n. de grote wegportalen. Voor de goede orde: evenals onder het vervallen Bmb heeft het hier bedoelde bouwen dus geen betrekking op de aanleg van tunnels, viaducten en bruggen.

Onderdeel c.

Artikel 3, derde lid, onder c, bevat de categorie antenne-installaties ten behoeve van de C-2000 infrastructuur. Het gaat hier om installaties ten behoeve van de communicatie van de niet-commerciële nood- en hulpverleningsdiensten. Een opstelpunt voor zo'n installatie bestaat veelal uit een betonnen plaat of fundering, een techniekgebouwtje en een hekwerk. Daarbij wordt er een antennedragers met antennes geplaatst. Voor deze bouwwerken gelden geen nadere kenmerken, wat de opstelpunten en antenne-installaties betreft. Het beleid bij de plaatsing van deze C-2000 antenne-installaties is er overigens wel op gericht dat in overleg met de gemeentelijke- en provinciale overheid aandacht wordt besteed aan een goede ruimtelijke inpassing van de opstelpunten met antenne-installaties.

Onderdeel e.

Voorbeelden van deze bouwwerken zijn: zitbanken, plantenbakken en dergelijke.

Onderdeel g.

Het gaat hier uitsluitend om afscheidingen tussen balkons en tussen dakterrassen die voornamelijk uit een oogpunt van privacy worden geplaatst (ook wel «schaamschotten» genoemd). Zie ook de toelichting op artikel 6, onderdeel c.

Artikel 6

Onderdeel c.

Deze vloerafscheiding betreft een bouwtechnische voorziening, zoals een balkon- of terrashek of borstwering, die wordt aangebracht om ongelukken te voorkomen.

Artikel 7

In de nota Nationaal Antenne Beleid is bepaald dat antenne-installaties tot een hoogte van 40 meter welke worden gebouwd in de bebouwde kom onder de werking van artikel 19, lid 3, van de WRO worden gebracht. Met onderhavige wijziging van het BRO wordt hierin voorzien.

Artikel 8

De inwerkingtreding van dit besluit is gekoppeld aan de inwerkingtreding van de regeling die is opgenomen in het wetsvoorstel tot wijziging van de Woningwet naar aanleiding van enerzijds de evaluatie van die wet en anderzijds het project Marktwerking, Deregulering en Wetgevingskwaliteit (bouwvergunningprocedure en welstandstoezicht), zij het dat de onderdelen die betrekking hebben op antennes naar verwachting op een later tijdstip in werking zullen treden.

De Staatssecretaris van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer,

Type bouwwerk	is vergunningsvrij	is licht-vergunningplichtig	is regulier vergunningplichtig
aan- of uitbouw van: – één bouwlaag, en – aan woning of woongebouw (art. 2; art. 4)	Indien wordt voldaan aan: art. 2, onderdeel a: 1) op achtererf of zijerf 2) niet breder dan oorspronkelijke gevel 3) hoogte: – gebouw met één bouwlaag: $\leq 3,25$ m, of niet hoger dan gebouw, of – gebouw met meerdere bouwlagen: $\leq 0,15$ m boven vloer eerste verdieping 4) diepte: $\leq 2,5$ m 5) afstand tot voorgevellijn ≥ 3 m 6) achtererf en zijerven elk niet meer dan 50% bebouwd 7) bij bouwen op achtererf: afstand tot zijgevellijn ≥ 3 m (geldt alleen indien zijgevel ligt op een zijerf dat direct grenst aan weg/openbaar groen) 8) bij bouwen op zijerf: – zijerf grenst niet direct aan weg of openbaar groen – afstand tot naburige erf $\geq 1,5$ m, en 9) woning/woongebouw waaraan de aan- of uitbouw wordt gebouwd, is geen tijdelijk bouwwerk of een niet een voor permanente bewoning bestemde woning <i>en</i> art. 43, tweede lid, van de wet: woning/woongebouw waaraan de aan- of uitbouw wordt gebouwd, is geen monument of ligt niet in een beschermd stads- of dorpsgezicht	Indien <i>wel</i> wordt voldaan aan art. 2, onderdeel a, maar <i>niet</i> aan art. 43, tweede lid, van de wet: woning/woongebouw waaraan de aan- of uitbouw wordt gebouwd, is een monument of ligt in een beschermd stads- of dorpsgezicht (zie art. 4, eerste lid) of: Indien <i>niet</i> wordt voldaan aan art. 2, onderdeel a, maar wel aan art. 4, tweede lid: – hoogte: $> 3,25$ m, maar ≤ 5 m, – oppervlakte: > 15 m ² , maar ≤ 50 m ²	Indien: – hoogte: > 5 m, – opp.: > 50 m ²
bijgebouw of overkapping van: – ten hoogste één bouwlaag, en – bij woning of woongebouw (art. 2; art. 4)	Indien wordt voldaan aan: art. 2, onderdeel b: 1) op achtererf of zijerf 2) hoogte: ≤ 3 m 3) oppervlakte: ≤ 30 m ² 4) achtererf en zijerven niet meer dan 50% bebouwd 5) afstand tot voorgevellijn ≥ 3 m 6) afstand tot naburige erf $\geq 1,5$ m 7) bij bouwen op achtererf: – afstand tot zijgevellijn ≥ 3 m, indien zijgevel direct grenst aan weg of openbaar groen of ligt aan een direct aan weg of openbaar groen grenzend zijerf, en – indien achtererf direct grenst aan weg of openbaar groen: afstand tot weg of openbaar groen ≥ 1 m 8) bij bouwen op zijerf: – zijerf grenst niet direct aan weg of openbaar groen, en indien zijerf aan achterzijde grenst aan weg of openbaar groen: afstand tot weg of openbaar groen ≥ 1 m, en 9) woning/woongebouw waarbij het bijgebouw of de overkapping wordt gebouwd, is geen tijdelijk bouwwerk of niet voor permanente bewoning bestemde woning <i>en</i> art. 43, tweede lid, van de wet: woning/woongebouw waarbij het bijgebouw of de overkapping wordt gebouwd, is geen monument of ligt niet in een beschermd stads- of dorpsgezicht	Indien <i>wel</i> wordt voldaan aan art. 2, onderdeel b, maar <i>niet</i> aan art. 43, tweede lid, van de wet: woning/woongebouw waarbij het bijgebouw of de overkapping wordt gebouwd, is een monument of ligt in een beschermd stads- of dorpsgezicht (zie art. 4, eerste lid) of: Indien <i>niet</i> wordt voldaan aan art. 2, onderdeel b, maar wel aan art. 4, tweede lid: – hoogte: > 3 m, maar ≤ 5 m, – oppervlakte: > 30 m ² , maar ≤ 50 m ²	Indien: – hoogte: > 5 m, – opp.: > 50 m ²

Type bouwwerk	is vergunningsvrij	is licht-vergunningplichtig	is regulier vergunningplichtig
veranderen van een kozijn, venster, raam, deur of gevelpaneel in: een woning of woongebouw (art. 2; art. 4)	<p>Indien wordt voldaan aan:</p> <p>art. 2, onderdeel c:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) in of aan achtergevel of zijgevel 2) geen wijziging draagconstructie gebouw 3) geen wijziging bestaande gevelopening 4) indien in een zijgevel: die zijgevel ligt niet direct aan weg of openbaar groen, of op een direct aan weg of openbaar groen grenzend zijerf <p>en</p> <p>art. 43, tweede lid, van de wet: woning/woongebouw waarin die verandering wordt aangebracht, is geen monument of ligt niet in een beschermd stads- of dorpsgezicht</p>	<p>Indien <i>wel</i> wordt voldaan aan art. 2, onderdeel c, maar <i>niet</i> aan art. 43, tweede lid, van de wet: woning/woongebouw waarin die verandering wordt aangebracht, is een monument of ligt in een beschermd stads- of dorpsgezicht (zie art. 4, eerste lid)</p> <p>of:</p> <p>Indien niet wordt voldaan aan art. 2, onderdeel c (zie art. 4, tweede lid)</p>	In geen enkel geval
dakkapel (art. 2; art. 4)	<p>Indien wordt voldaan aan: art. 2, onderdeel d:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) op achterdakvlak of zijdakvlak 2) met plat dak 3) ondoorzichtige zijwanden 4) hoogte $\leq 1,5$ m 5) onderzijde $\geq 0,5$ m boven dakvoet 6) bovenzijde $\geq 0,5$ m onder daknok 7) zijkanten: $\geq 0,5$ m zijkant dakvlak 8) bij bouwen op achterdakvlak: afstand tot zijgevellijn niet minder dan 3 m (geldt alleen indien die zijgevel ligt op een zijerf dat direct grenst aan weg of openbaar groen) 9) bij bouwen op zijdakvlak: <ul style="list-style-type: none"> – dat zijdakvlak ligt niet aan een zijde van het gebouw waarvan de gevel direct grenst aan weg of openbaar groen, en – afstand tot voorgevellijn 3 m 10) betreffende dakvlak wordt voor niet meer dan 50% in beslag genomen door dakkapellen of dakramen 11) bouwwerk waarop de dakkapel wordt gebouwd, is geen tijdelijk bouwwerk of een niet voor permanente bewoning bestemde woning <p>en</p> <p>art. 43, tweede lid, van de wet: bouwwerk waarop de dakkapel wordt gebouwd is geen monument of ligt niet in een beschermd stads- of dorpsgezicht</p>	<p>Indien <i>wel</i> wordt voldaan aan art. 2, onderdeel d, maar <i>niet</i> aan art. 43, tweede lid, van de wet: bouwwerk waarop de dakkapel wordt gebouwd is een monument of ligt in een beschermd stads- of dorpsgezicht (zie art. 4, eerste lid)</p> <p>of:</p> <p>Indien <i>niet</i> wordt voldaan aan art. 2, onderdeel d (zie art. 4, tweede lid)</p>	In geen enkel geval
erf- of perceel afscheiding (art. 2; art. 4)	<p>Indien wordt voldaan aan:</p> <p>art. 2, onderdeel e:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) hoogte ≤ 1 m, of 2) hoogte ≤ 2 m indien: <ul style="list-style-type: none"> – op erf of perceel reeds gebouw staat – afstand tot voorgevellijn ≤ 3 m – afstand tot zijgevellijn ≤ 3 m (alleen indien dat zijerf direct grenst aan de weg of openbaar groen) – indien achtererf, zijerf of perceel direct grenst aan weg of openbaar groen: afstand tot weg of openbaar groen 1 m <p>en</p> <p>art. 43, tweede lid, van de wet: bouwwerk waarbij de erf- of perceel-afscheiding wordt gebouwd is geen monument of ligt niet in een beschermd stads- of dorpsgezicht</p>	<p>Indien <i>wel</i> wordt voldaan aan art. 2, onderdeel e, maar <i>niet</i> aan art. 43, tweede lid, van de wet: bouwwerk waarbij de erf- of perceelafscheiding wordt gebouwd is een monument of ligt in een beschermd stads- of dorpsgezicht (art. 4, eerste lid)</p> <p>of:</p> <p>Indien niet wordt voldaan aan art. 2, onderdeel e (zie art. 4, tweede lid)</p>	In geen enkel geval

Type bouwwerk	is vergunningsvrij	is licht-vergunningplichtig	is regulier vergunningplichtig
dakraam (art. 3; art. 5)	Indien wordt voldaan aan: art. 3, eerste lid, onderdeel a: 1) onderzijde $\geq 0,5$ m boven dakvoet 2) bovenzijde $\geq 0,5$ m onder daknok 3) zijkanten $\geq 0,5$ m zijkant dakvlak 4) betreffende dakvlak wordt voor niet meer dan 50% in beslag genomen door dakkapellen of dakramen <i>en</i> art. 43, tweede lid, van de wet: bouwwerk waarin dakraam wordt aangebracht is geen monument of ligt niet in een beschermd stads- of dorpsgezicht	Indien <i>geheel</i> wordt voldaan aan art. 3, eerste lid, onderdeel a, maar <i>niet</i> aan art. 43, tweede lid, van de wet: bouwwerk waarin dakraam wordt aangebracht is een monument of ligt in een beschermd stads- of dorpsgezicht (zie art. 5, eerste lid) of: Indien niet wordt voldaan aan art. 3, eerste lid, onderdeel a (art. 5, tweede lid)	In geen enkel geval
op de grond staand bouwwerk van beperkte omvang bij een gebouw (art. 3; art. 4, eerste en derde lid)	Indien wordt voldaan aan: art. 3, eerste lid, onderdeel b: 1) hoogte: ≤ 1 m, 2) oppervlakte: ≤ 2 m ² 3) erven niet meer dan 50% bebouwd <i>en</i> art. 43, tweede lid, van de wet: gebouw waarbij het bouwwerk van beperkte omvang wordt gebouwd is geen monument of ligt niet in een beschermd stads- of dorpsgezicht	Indien <i>wel</i> wordt voldaan aan art. 3, eerste lid, onderdeel b, maar <i>niet</i> aan art. 43, tweede lid, van de wet: gebouw waarbij het bouwwerk van beperkte omvang wordt gebouwd is een monument of ligt in een beschermd stads- of dorpsgezicht (art. 5, eerste lid) of: Indien <i>niet</i> wordt voldaan aan art. 3, eerste lid, onderdeel b, maar <i>wel</i> aan art. 5, tweede lid, onderdeel a: – hoogte: > 1 m, maar ≤ 3 m, – oppervlakte: > 2 m ² , maar ≤ 5 m ²	Indien: – hoogte: > 3 m, – opp.: > 5 m ²
verandering van niet-ingrijpende aard (art. 3; art. 5)	Indien wordt voldaan aan: art.3, eerste lid, onderdeel c: 1) geen wijziging v.d. draagconstructie v.h. bouwwerk waarin verandering wordt aangebracht 2) geen uitbreiding bebouwde oppervlak <i>en</i> art. 43, tweede lid, van de wet: bouwwerk waarin de verandering wordt aangebracht, is geen monument of ligt niet in een beschermd stads- of dorpsgezicht	Indien <i>geheel</i> wordt voldaan aan art. 3, eerste lid, onderdeel c, maar <i>niet</i> aan art. 43, tweede lid, van de wet: bouwwerk waarin de verandering wordt aangebracht, is een monument of ligt in een beschermd stads- of dorpsgezicht (art. 5, eerste lid) of: Indien niet wordt voldaan aan art. 3, eerste lid, onderdeel c (zie art. 5, tweede lid, aanhef)	In geen enkel geval
zonnecollector (art. 3; art. 5)	Indien wordt voldaan aan: art. 3, eerste lid, onderdeel d: 1) geen wijziging draagconstructie gebouw 2) collector is één geheel met installatie voor wateropslag of is in bouwwerk zelf geplaatst 3) op schuin dakvlak: collector ligt binnen dakvlak en hellingshoek collector = hellingshoek dakvlak 4) op plak dakvlak: afstand tot dakrand \geq hoogte collector en hellingshoek collector $\leq 35^\circ$ <i>en</i> art. 43, tweede lid, van de wet: bouwwerk waarin, -op, aan of bij de zonnecollector wordt geplaatst, is geen monument of ligt niet in een beschermd stads- of dorpsgezicht	Indien <i>geheel</i> wordt voldaan aan art. 3, eerste lid, onderdeel d, maar <i>niet</i> aan art. 43, tweede lid, van de wet: bouwwerk waarin, -op, aan of bij de zonnecollector wordt geplaatst, is een monument of ligt in een beschermd stads- of dorpsgezicht (art. 5, eerste lid), of: Indien niet wordt voldaan aan art. 3, eerste lid, onderdeel d (art. 5, tweede lid, aanhef)	In geen enkel geval

Type bouwwerk	is vergunningsvrij	is licht-vergunningplichtig	is regulier vergunningplichtig
zonnepaneel (art. 3; art. 5)	<p>Indien wordt voldaan aan: art. 3, eerste lid, onderdeel e: 1) geen wijziging draagconstructie gebouw 2) paneel is één geheel met installatie voor omzetten elektriciteit of is in bouwwerk zelf geplaatst 3) op schuin dakvlak: paneel ligt binnen dakvlak en hellingshoek collector = hellingshoek dakvlak 4) op plak dakvlak: afstand tot dakrand \geq hoogte paneel en hellingshoek collector $\leq 35^\circ$ <i>en</i> art. 43, tweede lid, van de wet: bouwwerk waarin, -op, aan of bij het zonnepaneel wordt gebouwd, is geen monument of ligt niet in een beschermd stads- of dorpsgezicht</p>	<p>Indien <i>geheel</i> wordt voldaan aan art. 3, eerste lid, onderdeel e, maar <i>niet</i> aan art. 43, tweede lid, van de wet: bouwwerk waarin, -op, aan of bij het zonnepaneel wordt gebouwd, is een monument of ligt in een beschermd stads- of dorpsgezicht (art. 5, eerste lid),</p> <p>of:</p> <p>Indien niet wordt voldaan aan art. 3, eerste lid, onderdeel e (art. 5, tweede lid, aanhef)</p>	In geen enkel geval
antenne t.b.v. mobiele telecommunicatie (art. 3; art. 5)	<p>Indien wordt voldaan aan: art. 3, eerste lid, onderdeel f: 1) antenne wordt gebouwd op of aan een bouwwerk, en – hoogte $\leq 0,5$ m + voldoet aan eisen m.b.t. techniekkast, of – hoogte $\leq 0,5$ m – ≥ 5 m + voldoet aan eisen m.b.t. plaatsing, techniekkast, bedrading en plaatsing op het dak of: 2) antenne wordt gebouwd op of aan hoogspanningsmast, wegportaal, reclamezuil, ed., en voldoet aan de eisen m.b.t. hoogte van antenne en plaatsing daarvan en de techniekkast <i>en</i> art. 43, tweede lid, van de wet: bouwwerk waarin, -op, aan of bij het zonnepaneel wordt gebouwd, is geen monument of ligt niet in een beschermd stads- of dorpsgezicht</p>	<p>Indien <i>geheel</i> wordt voldaan aan art. 3, eerste lid, onderdeel f, maar <i>niet</i> aan art. 43, tweede lid, van de wet: bouwwerk waarin, -op, aan of bij antenne wordt gebouwd, is een monument of ligt in een beschermd stads- of dorpsgezicht (art. 5, eerste lid),</p> <p>of:</p> <p>Indien niet wordt voldaan aan art. 3, eerste lid, onderdeel f, maar wel aan art. 5, tweede lid, onderdeel b: hoogte: > 5 m, maar ≤ 40 m</p>	Indien: hoogte: > 40 m
andere antenne-installatie dan bedoeld onder f, niet zijnde C2000-antenne (art. 3; art. 5)	<p>Indien wordt voldaan aan: art. 3, eerste lid, onder g: 1) achter de voorgevellijn, 2) indien: – schotelantenne: • doorsnede: ≤ 2 m • hoogte: ≤ 3 m – andere antenne: hoogte ≤ 5 m <i>en</i> art. 43, tweede lid, van de wet: bouwwerk waarin, -op, aan of bij het zonnepaneel wordt gebouwd, is geen monument of ligt niet in een beschermd stads- of dorpsgezicht</p>	<p>Indien <i>geheel</i> wordt voldaan aan art. 3, eerste lid, onderdeel g, maar <i>niet</i> aan art. 43, tweede lid, van de wet: bouwwerk waarin, -op, aan of bij antenne wordt gebouwd, is een monument of ligt in een beschermd stads- of dorpsgezicht (art. 5, eerste lid),</p> <p>of:</p> <p>Indien niet wordt voldaan aan art. 3, eerste lid, onderdeel g, maar wel aan art. 5, tweede lid, onderdeel b: hoogte: > 5 m, maar ≤ 40 m</p>	Indien: hoogte: > 40 m
afvalcontainer (art. 3; art. 5)	<p>Indien wordt voldaan aan: art. 3, eerste lid, onderdeel h: 1) hoogte: ≤ 2 m 2) bij bovengronds plaatsen: oppervlakte: ≤ 4 m² <i>en</i> art. 43, tweede lid, van de wet: afvalcontainer wordt niet geplaatst bij een monument of in een beschermd stads- of dorpsgezicht</p>	<p>Indien <i>wel</i> wordt voldaan aan art. 3, eerste lid, onderdeel h, maar <i>niet</i> aan art. 43, tweede lid, van de wet: afvalcontainer wordt geplaatst bij een monument of in een beschermd stads- of dorpsgezicht (art. 5, eerste lid)</p> <p>of:</p> <p>Indien niet wordt voldaan aan art. 3, eerste lid, onderdeel h (zie art. 5, tweede lid, aanhef)</p>	In geen enkel geval

Type bouwwerk	is vergunningsvrij	is licht-vergunningplichtig	is regulier vergunningplichtig
gebouw t.b.v. nutsvoorziening, telecommunicatie-verkeer, openbaar vervoer of wegverkeer (art. 3; art. 5)	Indien wordt voldaan aan: art. 3, eerste lid, onderdeel i: 1) hoogte: ≤ 3 m 2) oppervlakte: ≤ 15 m ² <i>en</i> art. 43, tweede lid, van de wet: gebouw wordt niet gebouwd bij een monument of in een beschermd stads- of dorpsgezicht	Indien <i>wel</i> wordt voldaan aan art. 3, eerste lid, onderdeel i, maar <i>niet</i> aan art. 43, tweede lid, van de wet: gebouw wordt gebouwd bij een monument of in een beschermd stads- of dorpsgezicht (art. 5, eerste lid) of: Indien <i>niet</i> wordt voldaan aan art. 3, eerste lid, onderdeel i, maar <i>wel</i> aan art. 5, tweede lid, onderdelen b en c: – hoogte: $> 3,25$ m, maar ≤ 5 m, en • oppervlakte: > 15 m ² , maar ≤ 50 m ²	Indien: hoogte: > 5 m, of opp.: > 50 m ²
rolhek, luik of rolluik bij andere gebouwen dan woning en woon-gebouwen (art. 3; art. 5)	Indien wordt voldaan aan: art. 3, eerste lid, onderdeel j: 1) aan de binnenzijde van uitwendige scheidingsconstructie geplaatst 2) min. 90% glasheldere doorkijkopeningen <i>en</i> art. 43, tweede lid, van de wet: bouwwerk waarin rolhek etc. wordt aangebracht, is geen monument of ligt niet in een beschermd stads- of dorpsgezicht	Indien <i>wel</i> wordt voldaan aan art. 3, eerste lid, onderdeel j, maar <i>niet</i> aan art. 43, tweede lid, van de wet: bouwwerk waarin rolhek etc. wordt aangebracht, is een monument of ligt in een beschermd stads- of dorpsgezicht (art. 5, eerste lid) of: Indien <i>niet</i> wordt voldaan aan art. 3, eerste lid, onderdeel j (zie art. 5, tweede lid, aanhef)	In geen enkel geval
magazijnstelling (art. 3; art. 5)	Indien wordt voldaan aan: art. 3, eerste lid, onderdeel k: 1) hoogte: ≥ 3 m en $\leq 8,5$ m 2) niet voorzien van verdiepingsvloer of loopbrug <i>en</i> art. 43, tweede lid, van de wet: bouwwerk waarin de magazijnstelling wordt niet geplaatst, is geen monument en ligt in een beschermd stads- of dorpsgezicht	Indien <i>wel</i> wordt voldaan aan art. 3, eerste lid, onderdeel k, maar <i>niet</i> aan art. 43, tweede lid, van de wet: de magazijnstelling wordt gebouwd in een monument of in een beschermd stads- of dorpsgezicht (art. 5, eerste lid) of: Indien <i>niet</i> wordt voldaan aan art. 3, eerste lid, onderdeel k (zie art. 5, tweede lid, aanhef)	In geen enkel geval
speeltoestel (art. 3; art. 5)	Indien wordt voldaan aan: art. 3, tweede lid, onderdeel a: hoogte: ≤ 3 m <i>en</i> art. 43, tweede lid, van de wet: speeltoestel wordt niet gebouwd bij een monument of in een beschermd stads- of dorpsgezicht	Indien <i>wel</i> wordt voldaan aan art. 3, tweede lid, onderdeel a, maar <i>niet</i> aan art. 43, tweede lid, van de wet: het speeltoestel wordt gebouwd bij een monument of in een beschermd stads- of dorpsgezicht (art. 5, eerste lid) of: Indien <i>niet</i> wordt voldaan aan art. 3, tweede lid, onderdeel a, maar <i>wel</i> aan art. 5, derde lid: hoogte: > 3 m, maar ≤ 5 m	Indien: hoogte: > 5 m
tuinmeubilair (art. 3; art. 5)	Indien wordt voldaan aan: art. 3, tweede lid, onderdeel b: hoogte: ≤ 2 m <i>en</i> art. 43, tweede lid, van de wet: het tuinmeubilair wordt niet geplaatst bij een monument of in een beschermd stads- of dorpsgezicht	Indien <i>wel</i> wordt voldaan aan art. 3, tweede lid, onderdeel b, maar <i>niet</i> aan art. 43, tweede lid, van de wet: het tuinmeubilair wordt gebouwd bij een monument of in een beschermd stads- of dorpsgezicht (art. 5, eerste lid) of: Indien <i>niet</i> wordt voldaan aan art. 3, tweede lid, onderdeel b, maar <i>wel</i> aan art. 5, derde lid: – hoogte: > 2 m, maar ≤ 5 m.	Indien: hoogte: > 5 m

Type bouwwerk	is vergunningsvrij	is licht-vergunningplichtig	is regulier vergunningplichtig
bouwwerk, geen gebouw zijnde, van beperkte omvang, op of over een weg etc., t.b.v. weg-, spoorweg-, water- of luchtverkeer, waterhuishouding, energievoorziening of telecommunicatie verkeer (art. 3; art. 5, eerste lid)	In beginsel altijd (art. 3, derde lid, onderdeel a) <i>tenzij:</i> art. 43, tweede lid, van de wet van toepassing is: het bouwwerk wordt niet gebouwd bij een monument of in een beschermd stads- of dorpsgezicht	Indien het bouwwerk wordt gebouwd bij een monument of in een beschermd stads- of dorpsgezicht (art. 43, tweede lid, van de wet, jo. art. 5, eerste lid)	In geen enkel geval
bouwwerk, geen gebouw zijnde voor wegaanduiding, verkeersgeleiding of tolheffing ten dienste van weg-, spoorweg-, water- of luchtverkeer (art. 3; art. 5, eerste lid)	In beginsel altijd (art. 3, derde lid, onderdeel b) <i>tenzij</i> art. 43, tweede lid, van de wet van toepassing is: het bouwwerk wordt niet gebouwd bij een monument of in een beschermd stads- of dorpsgezicht	Indien het bouwwerk wordt gebouwd bij een monument of in een beschermd stads- of dorpsgezicht (art. 43, tweede lid, van de wet, jo. art. 5, eerste lid)	In geen enkel geval
C2000-antennemast (art. 3; art. 5, eerste lid)	In beginsel altijd (art. 3, derde lid, onderdeel c) <i>tenzij</i> art. 43, tweede lid, van de wet van toepassing is: de antennemast wordt niet gebouwd op of bij een monument of in een beschermd stads- of dorpsgezicht	Indien de antennemast wordt gebouwd op of bij een monument of in een beschermd stads- of dorpsgezicht (art. 43, tweede lid, van de wet, jo. art. 5, eerste lid)	In geen enkel geval
elektronische sirene (art. 3; art. 5, eerste lid)	In beginsel altijd (art. 3, derde lid, onderdeel d) <i>tenzij</i> art. 43, tweede lid, van de wet van toepassing is: de sirene wordt niet gebouwd in, op, aan of bij een monument of in een beschermd stads- of dorpsgezicht	Indien de elektronische sirene wordt gebouwd in, op, aan of bij een monument of in een beschermd stads- of dorpsgezicht (art. 43, tweede lid, van de wet, jo. art. 5, eerste lid)	
straatmeubilair (art. 3; art. 5, eerste lid)	In beginsel altijd (art. 3, derde lid, onderdeel e) <i>tenzij</i> art. 43, tweede lid, van de wet van toepassing is: het straatmeubilair wordt niet gebouwd bij een monument of in een beschermd stads- of dorpsgezicht	Indien het straatmeubilair wordt gebouwd bij een monument of in een beschermd stads- of dorpsgezicht (art. 43, tweede lid, van de wet, jo. art. 5, eerste lid)	In geen enkel geval
zonwering, rolhek, luik of rolluik bij woningen en woongebouwen (art. 3; art. 5, eerste lid)	In beginsel altijd (art. 3, derde lid, onderdeel f) <i>tenzij</i> art. 43, tweede lid, van de wet van toepassing is: woning/woongebouw waarin of -aan de zonwering etc. wordt aangebracht, is geen monument of ligt niet in een beschermd stads- of dorpsgezicht	Indien de woning of het woongebouw waarin of -aan de zonwering etc. wordt aangebracht een monument is of ligt in een beschermd stads- of dorpsgezicht (art. 43, tweede lid, van de wet, jo. art. 5, eerste lid)	In geen enkel geval

Type bouwwerk	is vergunningsvrij	is licht-vergunningplichtig	is regulier vergunningplichtig
afscheiding tussen balkons of dakterrassen (art. 3; art. 5, eerste lid)	In beginsel altijd (artikel 3, derde lid, onderdeel g) <i>tenzij</i> art. 43, tweede lid, van de wet van toepassing is: het bouwwerk waaraan of waarop de afscheiding wordt aangebracht, is geen monument of ligt niet in een beschermd stads- of dorpsgezicht	Indien het bouwwerk waarop of waaraan de afscheiding wordt aangebracht een monument is of ligt in een beschermd stads- of dorpsgezicht (art. 43, tweede lid, van de wet, jo. art. 5, eerste lid)	In geen enkel geval
– bouwen ing. aanschrijving b&w, of – bouwen dat tot het gewone onderhoud behoort (art. 6; art. 43, eerste lid, onderdelen a en b, van de wet)	In beginsel altijd (art. 43, eerste lid, onderdelen a en b, van de wet, art. 6, onderdeel a) <i>tenzij</i> art. 43, tweede lid, van de wet van toepassing is: het bouwwerk ten aanzien waarvan de aanschrijving moet worden uitgevoerd, of ten behoeve waarvan het onderhoud moet worden verricht, is geen monument of ligt niet in een beschermd stads- of dorpsgezicht	Indien het bouwwerk ten aanzien waarvan de aanschrijving moet worden uitgevoerd, of ten behoeve waarvan het onderhoud moet worden verricht, een monument is of ligt in een beschermd stads- of dorpsgezicht (art. 43, tweede lid, van de wet en art. 6, onderdeel a)	In geen enkel geval
balkon (art. 6)	In geen enkel geval	Indien wordt voldaan aan art. 6, onderdeel b: – oppervlakte: $\leq 2 \text{ m}^2$	Indien: bruto opp.: $> 2 \text{ m}^2$
vloerafscheiding op balkon of dakterras (art. 6)	In geen enkel geval	Altijd (art. 6, onderdeel c)	In geen enkel geval
zonwering bij ander gebouw dan woning of woongebouw (art. 6)	In geen enkel geval	Altijd (art. 6, onderdeel d)	In geen enkel geval
op de grond staande reclamezuil (art. 6)	In geen enkel geval	Altijd (art. 6, onderdeel e)	In geen enkel geval
alle andere bouwwerken (art. 40, eerste lid, van de wet)	In geen enkel geval	In geen enkel geval	Altijd (art. 44, eerste lid, van de wet)

Den Haag, 21 december 2001

Zoals u reeds op 6 december jl. is meegedeeld heeft de vaste commissie voor Volkshuisvesting er behoefte aan met u over het ontwerp-Besluit bouwvergunningsvrije en licht-bouwvergunningplichtige bouwwerken te overleggen.

Ter voorbereiding van het plenaire debat treft u hierbij de schriftelijke vragen van de verschillende fracties aan. De commissie gaat er van uit dat de antwoorden haar tijdig voor het plenaire debat op 15 januari 2002 zullen bereiken.

De griffier van de commissie,
Janssen

Wijziging van de Woningwet naar aanleiding van enerzijds de evaluatie van die wet en anderzijds het project Marktwerking, Deregulering en Wetgevingskwaliteit (bouwvergunningprocedure en welstandstoezicht)

CDA-fractie

De strekking van het ontwerp-besluit heeft de instemming van de leden van de CDA-fractie. Zij hebben zich bij de behandeling van wetsvoorstel 26 734 (wijziging van de Woningwet) ook reeds in die geest uitgelaten. Toen immers hebben zij al redelijk uitvoerig commentaar op de toen reeds bekende eerste versie van de A.M.v.B. gegeven, met name ook omdat de memorie van toelichting op de wet zelve omstandig een aantal kernbegrippen uit de A.M.v.B. besprak en beargumenteerde.

Nu de A.M.v.B. voorhangt rest deze leden niets anders dan hun bedenkingen tegen de uitwerking van de intentie te herhalen, ook omdat de staatssecretaris bij de plenaire behandeling van de wet slechts summier op de bedenkingen heeft gereageerd en expliciet heeft gezegd: «dat het in verband van de A.M.v.B. nader besproken kan worden».

Hun belangrijkste bezwaar ligt in het gegeven dat in de A.M.v.B. voor wat vergunningsvrij bouwen betreft een regeling ontbreekt waarin de rechten van eigenaren/gebruikers van belendende percelen worden gewaarborgd. In verhouding tot de bestaande wetgeving worden de rechten en mogelijkheden van de buren sterk beperkt en wordt de bureninformatieplicht door de regering teruggebracht tot en geduid als (zie memorie van toelichting bij de wet, blz. 6) «ongeschreven fatsoensnormen». De memorie van toelichting bij de wet meldt dat «het vergunningsvrij zijn van bouwwerken betekent dat zulke bouwwerken niet aan de preventieve gemeentelijke toets in het kader van de bouwvergunningprocedure zijn onderworpen, alsmede dat zij niet hoeven te voldoen aan de voorschriften van de gemeentelijke bouwverordening (zoals stedenbouwkundige voorschriften, het bestemmingsplan en de leefmilieuverordening en aan redelijke eisen van welstand)».

Door het wegvallen van al die openbare toetsmomenten (waarop de burger zicht heeft en waarop hij kan reageren) vervalt de rechtszekerheid en de rechtsbescherming van de naastliggende eigenaar/gebruiker. Om die reden is bij de plenaire behandeling van de wet in de Eerste Kamer een motie ingediend (Kamerstuk 26 734, nr. 31) om alsnog in de A.M.v.B. een bureninformatieplicht op te nemen. Die motie is door de meerderheid van de Eerste Kamer ondersteund.

Wil de regering uiteenzetten waarom zij – getuige het niet opnemen van zo'n plicht – van oordeel is dat de noodzaak c.q. wenselijkheid daarvan ontbreekt? Meer gepreciseerd hebben de leden van de CDA-fractie daarnaast nog de vraag of de regering niet met hen van oordeel is dat de stelling van de staatssecretaris (Handelingen EK, 2 oktober 2001, blz. 50) dat een bureninformatieplicht zou leiden tot behoorlijk gedetailleerde regelgeving en tot aanzienlijke administratieve lasten voor de gemeente toch wel een erg mager argument is (en eigenlijk geen opgeld zou mogen doen) om een – hun inziens noodzakelijke – vorm van rechtsbescherming achterwege te laten. Is de regering evenzeer niet met hen van oordeel dat de andere twee argumenten van de staatssecretaris tegen een bureninformatieplicht (mogelijkheid van rechtsonzekerheid voor de bouwer en risico van gemarchandeer; zelfde vindplaats) evenmin zwaarwegend genoemd kunnen worden als ze afgezet worden tegen het ontbreken van de rechtszekerheid voor de buurman? Waar baseert overigens de staatssecretaris zijn vrees voor beide laatstgenoemde risico's op als men

in aanmerking neemt dat er op dit moment inspraakrechten voor de burens bestaan en praktijk en jurisprudentie geen overmaat aan problemen op dit punt signaleren? Waarom overigens doet de A.M.v.B. het voorkomen alsof een nieuw, groot goed wordt gecreëerd voor de buurman door de introductie van het niet mogen bebouwen van een strook van 1,5 m naast des buurmans erf en wordt dit als «burenrecht-argument» gebruikt, terwijl het Burgerlijk Wetboek (artikel 50, boek V) in voorkomende gevallen reeds een twee-meter-grens kent? Waarom is qua afstand afgeweken van het Burgerlijk Wetboek?

Daarenboven hebben zij de vraag waarom de regering niet de moeite heeft genomen in de toelichting op de A.M.v.B. of anderszins ook maar iets te zeggen over de reden waarom geen enkele aandacht is geschonken respectievelijk uitvoering is gegeven aan de terzake in de Eerste Kamer aangenomen motie? Zou op zijn minst een reactie niet tot de – zie het hiervoor aangehaalde citaat van de staatssecretaris – ongeschreven fatsoensnormen gerekend kunnen worden?

Naast deze «hoofdvraag» hebben de leden van de CDA-fractie een aantal andere vragen over de tekst van de wet.

1. De artikelen 4 en 5 introduceren de begrippen «kenmerken» en verwijzen daarbij naar artikel 2. Die «kenmerken» zijn niet als zodanig bestempeld en moeilijk terug te lezen. Alleen in de toelichting staat dat het gaat om de genummerde subonderdelen. Evenmin is elders (bij voorbeeld in art. 1 bij de begripsomschrijvingen) het woord kenmerk terug te vinden. De toelichting vermeldt dat het geldt als een verzamelnaam van afmetingen, grootte en randvoorwaarden en (sic!) andere beperkingen. Is de regering niet met deze leden van oordeel dat op dit essentiële punt voor de wetsraadpleger een doolhof is ontstaan?
2. In verschillende artikelen (b.v. 3b ad 1, 3f ad 1 sub b1.3 ad 1 en 4 ad 2, ad) is het begrip «aansluitend terrein» gehanteerd. In art. 3f wordt gesproken over het bij het bouwwerk aansluitende terrein. Wat is bedoeld bij het gebruik op de andere vindplaatsen? Aangrenzend aan het bouwwerk of aan het naastgelegen terrein? Had dat niet identiek of anderszins helderder geformuleerd moeten worden?
3. Wat wordt in artikel 3, lid 1b sub c – afgezien van de twee mitsen – bedoeld met «verandering van niet ingrijpende aard»? Had dat niet in artikel 1 nader gedefinieerd moeten worden om de ruime mogelijkheid van subjectieve uitleg weg te nemen?
4. In de begripsomschrijvingen is het begrip «voorgevellijn» en «achtergevellijn» geïntroduceerd. Zo is de voorgevellijn de denkbeeldige lijn die loopt langs de voorgevel. Het begrip «voorgevel» is evenwel niet gedefinieerd, het begrip is in de jurisprudentie divers uitgelegd en in de toelichting is volstaan met een korte uitleg en verwijzing naar jurisprudentie. Is de regering niet met deze leden van oordeel dat de omschrijving voorgevellijn/achtergevellijn dientengevolge vraagtekens blijft oproepen in het kader van de in de A.M.v.B. zo essentiële voorkant- en achterkantbenadering en gelet op de grillige vormgeving van nogal wat percelen (anders dan gelet op de rechthoekbenadering in de toelichting)? Waarom is het begrip niet gedefinieerd? Deze vraag klemmt temeer omdat het in de bouwen ruimtelijke ordeningswetgeving gehanteerde begrip voorgevelrooilijn en achtergevelrooilijn is verlaten.
5. Het begrip «erf» komt enkele malen voor in de tekst van de A.M.v.B. (als bijvoorbeeld achtererf, zijerf of gedeelte van het erf). Het wordt niet gedefinieerd of begrensd in zijn betekenis. De toelichting stelt dat kan worden aangesloten bij het spraakgebruik. Aangehaald wordt verder de uitspraak van de afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State van 15 september 1997. Daarin is uitvoerig ingegaan op het begrip «erf». Er zou zijn aangesloten op de lijn van die uitspraak; bij

grotere percelen moet niet het hele perceel maar slechts een bepaald deel daarvan worden aangemerkt als erf. Met evenveel recht kan gesteld worden dat de uitspraak van 1997 zodanig grote marges hanteert (citaat: «zo zal een tuin veelal wel maar bijvoorbeeld een weiland niet als erf kunnen worden aangemerkt») dat die moeilijk als leidraad voor wat onder erf verstaan moet worden kan gelden. Licht het daarom niet meer voor de hand – en dan met name voor de niet-rijtjeswoningen – om het begrip erf meer objectief te definiëren?

VVD-fractie

Het was de leden van de VVD-fractie opgevallen dat voor een hoekwoning aan de zijkant grenzend aan de openbare ruimte, de beperkingen voor het vergunningvrij c.q. licht-vergunningplichtig bouwen veel strakker zijn dan voor een tussenwoning. Dat geldt met name voor aanbouwen, bijgebouwen en dakkapellen. Die moeten minstens 3 meter van de zijgevellijn verwijderd blijven; ook al is sprake van een zijerf. Bij wijze van voorbeeld: bij een hoekwoning met een zijerf van 3 meter dat aan de openbare weg of groen grenst moet een dakkapel op het achterdakvlak 6 meter van de openbare ruimte verwijderd blijven, wil men vergunningvrij kunnen bouwen. De ratio van een dergelijke vérgaande eis ontgaat deze leden, dit te meer, waar het normale stedenbouwkundige praktijk is om tuinmuren, aanbouwen en bijgebouwen van hoekwoningen tot op de perceelgrens te situeren; zelfs in situaties waar geen sprake is van een zijerf.

In de nota van toelichting wordt, met betrekking tot hoekwoningen verwezen naar jurisprudentie op basis van de oude Woningwet. Maar is het nu juist niet de bedoeling van de MDW-operatie ook kritisch te kijken naar ontstane jurisprudentie? De leden van de VVD-fractie vragen de regering wat voor bezwaren er zouden kunnen zijn om de 3 meter eis geheel te laten vervallen indien sprake is van een zijerf, grenzend aan de openbare weg of groen; en de 3 meter eis terug te brengen tot 1 meter indien de zijgevellijn direct aan de openbare ruimte grenst. Op zijn minst zou dit voor de dakkapellen kunnen gelden.

PvdA-fractie

Met enige verwondering hebben de leden van de PvdA-fractie kennisgenomen van de procedure die gevolgd is ten aanzien van het ter kennis brengen van dit ontwerp-besluit aan de beide kamers der Staten-Generaal. Is het de staatssecretaris ontgaan dat in het plenaire debat over de wijziging van de wet in de Eerste Kamer regelmatig gesteld is dat een aantal kwesties nader aan de orde gesteld zouden worden bij de bespreking van de AMvB, die nadere regels zou stellen over de uitvoering van de wet? Heeft de staatssecretaris in zijn beantwoording in dit debat ook niet herhaaldelijk verwezen naar de AMvB, die er aan stond te komen? Is het de staatssecretaris ontgaan dat er in de Eerste Kamer twee moties (Kamerstukken 26 734, nrs. 31 en 31a) zijn aangenomen, die weliswaar door de staatssecretaris ontraden zijn, maar desalniettemin door een meerderheid van de Eerste Kamer zijn aangenomen? Zou het derhalve in de parlementaire omgangsvormen niet voor de hand gelegen hebben dat de staatssecretaris de Eerste Kamer voldoende tijd en gelegenheid biedt met hem in debat te gaan over het voorliggende besluit dan wel dat hij in het voorliggende besluit overwegingen zou hebben meegenomen die tegemoetkomen aan de uitvoering van de beide moties?

In het onderhavige besluit is een limitatieve en uitputtende opsomming van vergunningsvrije en licht-vergunningplichte bouwwerken gegeven, aldus de toelichting. Expliciet wordt gemeld dat gemeenten niet de bevoegdheid hebben van dit besluit af te wijken. Zij mogen niet meer en

niet minder bouwwerken vergunningsvrij of licht-vergunningplichting aanmerken dan in het besluit is bepaald. De leden van de fractie van de PvdA willen nogmaals de staatssecretaris vragen te motiveren waarom hij de gemeenten niet toevertrouwt voor bepaalde nader omschreven gebieden goed gemotiveerd in het welzijnsbeleid af te wijken van deze regel. De afwijking kan desgewenst met tal van waarborgen omgeven worden, zodat gemeenten niet hun hele grondgebied onder deze uitzonderingsbepaling brengen om daarmee tegemoet te komen aan de angst, die door de staatssecretaris bij de behandeling van de wet geuit werd dat gemeenten grote delen van hun grondgebied onder de uitzondering zouden brengen. Een angst die overigens door deze leden niet gedeeld wordt. Zoals tijdens de plenaire behandeling uiteengezet, zou de uitzondering vooral van toepassing kunnen zijn op enkele buurten uit de dertiger jaren, die in het eigen gemeentelijk monumentenbeleid van sommige gemeenten de beschermde status gekregen hebben. Maar niet uitgesloten wordt geacht dat er ook uit andere tijden voorbeelden te vinden zijn van een weloverwogen harmonieuze afstemming van architectuur en stedenbouw, waar voor de duurzaamheid op termijn zorgvuldig mee omgegaan moet worden. Bijkans in iedere wetgeving zijn hardheidsclausules voorzien, waarom wordt dat hier niet toegestaan?

Is het niet zo dat juist in een geïndividualiseerde samenleving de formulering van het publiek belang op de verschillende beleidsterreinen minder generiek en meer specifiek benoemd moet worden? Is het daarom niet juist zo dat op lokaal niveau burgers betrokken moeten zijn bij wat zij waardevol achten om te behouden voor de toekomst en is het niet juist dat zij daar zelf vorm aan kunnen geven middels debatten en inspraak, waarna de vaststelling van een gemeentelijk welzijnsbeleid door de lokale volksvertegenwoordigers plaats vindt? Juist in het duale stelsel, dat vermoedelijk vanaf 7 maart gaat functioneren op lokaal niveau zou deze wisselwerking tussen inwoners en gemeenteraadsleden op dit beleidsveld succesvol gestalte kunnen krijgen? Niet alleen de structuurverandering van monisme naar dualisme, maar binnen die structuurverandering het ook debatten kunnen voeren over zaken die er voor de burgers toe doen, zal de levendigheid en vitaliteit van de lokale democratie versterken. Is het geven van voldoende ruimte aan gemeenten in wet- en regelgeving om maatwerk te leveren binnen algemene kaders niet een voorwaarde om die vitaliteit te verbeteren? Geldt dat dan bij uitstek ook niet voor deze wet?

De leden van de fractie van de PvdA hebben ook nog behoefte te vernemen hoe de staatssecretaris de begrippen voor- en achterkant in het landelijk gebied nader omschrijft. Weliswaar kan een weiland juridisch niet als openbaar groen aangemerkt worden, niet te ontkennen valt echter dat het maatschappelijk gezien wel die functie vervult. Zijn de bepalingen in de art. 3 en 4 niet veeleer van toepassing op het stedelijk dan op het landelijk gebied? Zou ook dat niet een reden te meer kunnen zijn voor gemeenten, in dit geval gemeenten met een landelijk gebied om specifiekere te zijn, dat wil zeggen de mogelijkheid te hebben uitzonderingen te benoemen, in het te formuleren welstandsbeleid, uitzonderingen die niet toegestaan worden in dit besluit? Is de staatssecretaris op zijn minst van plan om de uitvoering van deze wetswijziging voor het landelijk gebied zodanig te volgen dat ongewenste ontwikkelingen op niet al te lange termijn zichtbaar worden en kunnen leiden tot aanpassing van het beleid?

In de art. 2 en 3 wordt een lange lijst met gedetailleerde voorschriften gegeven waarvan straks iedere burger geacht wordt ze te kennen wanneer hij tot aan-, uit- en bijbouwen van zijn woning overgaat (hoe zit het trouwens met gebouwen niet zijnde een woning?). Is het realistisch te

verwachten dat burgers al deze regels in relatie gebracht met het burenrrecht zullen kennen voordat ze tot de bouw overgaan?
Hoe denkt de staatssecretaris dat gemeenten de naleving van de toepassing van deze regels kunnen dan wel moeten controleren?

Vervolgens stellen deze leden nog een enkele detailvraag over de nota van toelichting.

Pagina 4 (toelichting op voor- en achterkantbenadering). Hier staat bij dakkapellen: bouwvergunningvrij mits a) 3m achter de voorgevellijn etc. Is dit niet onjuist want een dakkapel op een voordakvlak is toch nooit vergunningsvrij, ook niet als deze op een afstand van meer dan 3 meter van de voorgevellijn wordt gebouwd?

Pagina 11 (toets op bedrijfseffecten) Wordt hier de werkelijkheid geen geweld aangedaan, wanneer gesproken wordt over het aanmerkelijke effect voor opdrachtgevers (bedrijven) in die zin dat zij hun bouwplan niet meer vooraf aan de gemeente hoeven voor te leggen. De leden van de fractie van de PvdA hebben de AMvB zo niet begrepen. Hun interpretatie is dat er voor bedrijven zo goed als niets vergunningvrij wordt, zelfs de kleinschaliger bouwwerken zijn vergunningplichtig. Het aanmerkelijke effect van minder bescheiden en lastenverlichting zou in dat geval dan ook niet optreden. Graag ontvangen zij duidelijkheid daarover.

Pagina 16, artikel 2 onderdeel a. Is het juist dat onder het begrip eerste verdieping wordt verstaan: de onderste bouwlaag van de woning of woongebouw, niet zijnde een souterrain of kelder? In het alledaagse taalgebruik wordt die verdieping de begane grond genoemd of wordt hier iets anders bedoeld?

Pagina 17, onderdeel d. Wordt bedoeld dat het plaatsen van een dakkapel vergunningvrij is wanneer niet meer dan de helft in beslag genomen wordt door dakkapellen of dakramen per woning, of geldt dit voor het totale dakvlak bij voorbeeld voor een blok woningen? Aan te nemen valt dat het per woning geldt en als dat zo is, dan is het misschien verstandig die toevoeging te maken.

Bijlage: bij de aan- en uitbouwen wordt gesteld dat een aan- dan wel uitbouw licht vergunningplichtig is wanneer de oppervlakte groter is dan of gelijk aan 15 m², maar kleiner dan of gelijk aan 50 m². Waar komt die 15 m² vandaan, die staat niet eerder vermeld, diepte 2.5 m en maximum oppervlakte 50 m² zijn eerder aangegeven, maar niet de 15 m²?

GroenLinks-fractie

De leden van de GroenLinks-fractie hebben met verbazing kennisgenomen van het ontwerpbesluit. De verbazing had vooral betrekking op het feit dat de regering zonder enige argumentatie voorbij gaat aan uitspraken van de Eerste kamer, zoals die zijn neergelegd in respectievelijk de moties-Pastoor en de motie-Meindertsma. De leden van de GroenLinks-fractie sluiten zich dan ook zonder meer aan bij de opmerkingen die de indieners van deze moties daarover hebben gemaakt, en achten het een kwestie van ongeschreven fatsoensnormen dat de staatssecretaris deze omissie zijnerzijds alsnog goedmaakt door als nog uitputtend op de uitspraken van de Eerste Kamer in te gaan.

Tijdens de plenaire behandeling van de wetswijziging hebben deze leden de vraag gesteld waarom eigenlijk niet als criterium voor het vergunningsvrije regime is gekozen voor die delen van de bebouwing die vanaf de openbare weg niet zichtbaar zijn. Dat zou logisch zijn omdat je met dit criterium de essentie van de welstandszorg benadrukt: welstandszorg gaat namelijk om zorg voor de publieke ruimte, de ruimte waar ons aller oog op kan vallen en die collectieve betrokkenheid rechtvaardigt ook een vorm van collectieve toetsing van veranderingen in die publieke ruimte. De staatssecretaris heeft in zijn repliek gesteld dat dit criterium juridisch

op problemen stuit. Welke zijn dat precies? Wat de openbare weg is, is in juridische zin namelijk volstrekt duidelijk, want dat staat nauwgezet omschreven in het bestemmingsplan. De leden van de GroenLinks-fractie herhalen dat punt nog eens, omdat de nu gekozen voorkant- en achterkantbenadering buitengewoon omslachtige en onheldere bepalingen voortbrengt, die van de burger verwachten dat hij met de centimeter door zijn achtertuin gaat lopen om precies te bepalen waar hij wel en waar hij niet wat mag doen. Een andersoortige benadering, met een helder onderscheid tussen de publieke kant en de private kant zou hier voor de nodige vereenvoudiging kunnen leiden. Immers in die logica is het ook logisch om dat deel van de bebouwing dat zich in het zicht van de gemeenschap bevindt onder het publiekrecht, in dit geval het bestuursrecht, te laten vallen, en dat deel wat zich aan het collectieve oog onttrekt voornamelijk te laten regelen door het privaatrecht, in dit geval het burenrrecht. In dat geval is het zonder meer logisch dat veranderingen aan het publieke deel gemeld en verantwoord moeten worden aan de «gemeenschap», waarvoor de lokale overheid als representant optreedt, en dat veranderingen aan het private deel gemeld en verantwoord zouden moeten worden aan de burens, zeg maar de partners in de kwaliteit van de private ruimte. De staatssecretaris kiest niet voor deze benadering en komt derhalve een bijna onliberale lijst van gedetailleerde bepalingen die aan burgers maar moeilijk zijn uit te leggen. De leden van de GroenLinks-fractie zouden om die reden van de staatssecretaris nog eens nadrukkelijk vernemen wat volgens hem de juridische bezwaren zijn voor de meer principiële benadering die deze leden in deze voorstaan.

Ergernis bestaat bij de leden van de GroenLinks-fractie ook over de onbeargumenteerde weigering van de staatssecretaris om de deur zelfs maar op een kiertje open te zetten voor een gebiedsgerichte differentiatie. Dat is onbegrijpelijk. Vaak wordt gesproken over de eigen verantwoordelijkheid van de gemeenten, de ruimten die zij moeten hebben om zelf beleid te maken. Maar als het om wetgeving gaat, zijn worden die mooie woorden vergeten en iedere gemeente over dezelfde kam geschoren. Of zoals het in de Nota van toelichting staat: «Gemeenten hebben niet de bevoegdheid om van het besluit af te wijken» (p.2). De motie-Meindertsma beoogde dit ouderwetse centralisme te doorbreken door – zij het in een door de staatssecretaris sterk te clausuleren vorm – lokale experimenten en uitzonderingen mogelijk te maken.

De staatssecretaris acht dit strijdig met het uitgangspunt van de wetswijziging en wil daar geen enkele ruimte voor bieden. Maar waarom eigenlijk? De portee van deze wetswijziging is immers dat gemeenten in staat worden gesteld om een op de lokale omstandigheden toegesneden betere en moderne welstandszorg tot stand te brengen. Deze leden geloven ook dat gemeenten daartoe zeer wel in staat zijn, anders zouden zij er niet aan moeten beginnen. Juist vanuit dat gedachtengoed is het moeilijk te begrijpen waarom de regering gemeenten dan ook niet het volledige vertrouwen geven een moderne welzijnszorg te ontwikkelen. We vertrouwen ze de welstandsnota toe, we vertrouwen erop dat ze sommige gebieden en gebouwen welstandsvrij maken, maar als ze met goede redenen omkleedt – iets willen uitzonderen mag het niet, zelfs niet als bewoners daar gezamenlijk om zouden vragen. Dus zelfs als er door een gemeenteraad gebieden zouden worden benoemd die niet onder monumentenzorg vallen of niet tot de beschermde dorps- en stadsgesichten horen, maar door vrijwel iedereen in de gemeente gezien worden als gebieden met een historische en culturele identiteit die bescherming behoeft, dan wil de staatssecretaris daar niets van weten. Het lijkt deze leden toe dat de staatssecretaris aan de gemeenten verplicht is om dat standpunt nog eens uitvoerig uit te leggen.

De leden van de vaste commissie Volkshuisvesting van de Eerste Kamer hebben een brief ontvangen van de gemeente Uithoorn, waarvan zij veronderstellen dat de inhoud ook bij de staatssecretaris bekend is. De portee daarvan is dat veel bepalingen en definities uit het ontwerp-besluit een grote onduidelijkheid met zich meebrengen. Graag zouden de leden van de fractie van GroenLinks een gedetailleerde reactie van de staatssecretaris vernemen op de punten en bezwaren die de gemeente Uithoorn aandraagt. Met name gaat het dan om de constatering dat de uitgangspunten «wat voor de wetwijziging vergunningsvrij was (in beginsel) vergunningsvrij moet blijven» en wat nu «meldingsplichtig is vergunningsvrij» moet worden in het besluit niet consequent wordt waargemaakt. Niet onbelangrijk is de constatering van de gemeente Uithoorn – en naar zij hebben vernomen staat deze gemeente daarin niet alleen – dat de gecompliceerdheid van deze AMvB veel meer voorbereidingstijd vergt, juist ook met betrekking tot de voorlichting aan de burgers, dan mogelijk is als de AMvB op 1 juli 2002 van kracht zal worden. Zou het gezien de te verwachten moeilijkheden en de zorgvuldigheid die de uitvoering vereist niet in de reden liggen om de bepalingen van de AMvB van kracht te laten worden op dezelfde datum als gemeenten geacht worden ook over een welstandsnota te beschikken, dat wil zeggen anderhalf jaar na 1 april 2002. Dat maakt het voor gemeenten mogelijk om de hele nieuwe aanpak van de welstandszorg in één pakket aan de burgers te presenteren. In dat geval hebben zij ook voldoende voorbereiding om dat adequaat te doen. Graag zouden de leden van de GroenLinks-fractie van de staatssecretaris op dit punt een reactie vernemen.

ChristenUnie en SGP-fracties

Mede tegen de achtergrond van de toezeggingen van de staatssecretaris van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer inzake de behandeling van de voorhang-AmvB, gedaan tijdens het debat over de wijziging van de Woningwet (wetsvoorstel 24 607), wensen de leden van de fracties van ChristenUnie en SGP naar aanleiding van het bovengenoemde ontwerp-Besluit de volgende vragen te stellen.

- Impliceert het bepaalde in artikel 2, ad a, sub 7*, dat bij een hoekwoning geen schutting rond de achtertuin kan worden gebouwd zonder een bouwvergunning? Betekent deze bepaling dat aan de achterzijde van een hoekwoning niet zonder vergunning over de hele breedte van het huis een serre mag worden aangebouwd, terwijl dat bij de naastliggende woning, geen hoekwoning zijnde, wel mag? Meer in het algemeen hebben deze leden de indruk dat hoekwoningen in de nieuwe regeling aan een strenger regime zijn onderworpen dan andere woningen uit een rij. Zal een dergelijk verschil in de praktijk niet worden gevoeld als rechtsongelijkheid?
- Impliceert het bepaalde in artikel 2, ad b, sub 6*, dat schuurtjes in achtertuinen van «rijtjeswoningen» alleen vergunningsvrij mogen worden gebouwd als ze midden in de tuin worden gezet? Zo ja, is dat niet erg onpraktisch?
- Op bladzijde 1 van de nota van toelichting wordt gesteld dat gemeenten niet de bevoegdheid hebben van het besluit af te wijken. Mag daaruit worden geconcludeerd dat de staatssecretaris de in de Eerste Kamer aangenomen motie Meindersma c.s. (Kamerstuk 26 734 nr 31a) met als strekking dat gemeenten zouden moeten kunnen experimenteren om in specifieke gebieden de mogelijkheden voor vergunningvrij bouwen te beperken, niet uitvoert? Als deze conclusie juist is, kan de staatssecretaris zijn standpunt nader motiveren?

- Onderaan bladzijde 2 van de nota van toelichting staat dat wat vóór de wetswijziging vergunningsvrij of meldingsplichtig was, in beginsel vergunningsvrij zal blijven, respectievelijk zal worden. Ook deze leden hebben de indruk dat in enkele gevallen van dit beginsel is afgeweken en dat dus voortaan een zwaarder in plaats van een lichter regime zal gelden. Dit geldt, als deze leden goed zijn geïnformeerd, bijvoorbeeld voor de overkapping van een voorgevel en voor aanbouwen tussen 2,5 en 3 meter. Zijn er nog meer van dergelijke voorbeelden en waarom is daarbij van het eerder aangegeven beginsel afgeweken?

OSF-fractie

Tot besluit stelt het lid van de OSF-fractie de onderstaande vragen.

- Waarom is om onduidelijke interpretaties bij de uitvoering te vermijden met de begripsomschrijvingen niet zoveel mogelijk aangesloten bij de gangbare (bouw)praktijk? (bijvoorbeeld goothoogte in plaats van onzichtbare dakvoet)?
- Waarom is om verwarring te vermijden niet aangesloten bij bouw- en ruimtelijke ordeningswetgeving? (bijvoorbeeld rooilijnen in plaats van denkbeeldige lijnen)?
- Waarom is niet bij het BW aangesloten wat betreft de al bestaande niet-bebouwingsgrens van 2 meter?
- Hoe is de EK-motie terzake van de burensrechtsbescherming in de AMvB verwerkt? Indien de motie niet is verwerkt, waarom niet en wil de staatssecretaris toezeggen dat dit alsnog zal gebeuren?
- Hoe is de bij motie door de Eerste Kamer verwoorde zorg voor de visuele kwaliteit in de AMvB verwerkt? Indien deze zorg niet is verwerkt, waarom niet en zal dit alsnog geschieden?
- Heeft de AMvB ook betrekking op andere dan woongebouwen?
- Is de staatssecretaris bereid om de bij brief d.d. 12 december 2001 met bijlage door de gemeente Uithoorn aangedragen omissies uit de AMvB te filteren? Zo niet, wil de staatssecretaris dan uiteenzetten waarom dit niet nodig is?
- Is het de staatssecretaris bekend dat voor een optimaal rendement van een zonnecollector op onze breedtegraad een hellingshoek van 45–50 graden met het platte dak noodzakelijk is? Een verplichting tot een kleinere hellingshoek zal de terugverdientijd zodanig negatief beïnvloeden dat van plaatsing zal worden afgezien. Wil de staatssecretaris daarom de hellingshoek in de AMvB optrekken naar 50 graden en de hele AMvB nog eens (laten) ijkken opdat beletsels worden weggenomen voor duurzaam (bij-)bouwen (energievoorziening)?

**BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN VOLKSHUISVESTING,
RUIMTELIJKE ORDENING EN MILIEUBEHEER**

Aan de Voorzitter van de Eerste Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 10 januari 2002

Hierbij zend ik u de antwoorden op de door de leden van uw Kamer gestelde vragen op het ontwerpBesluit bouwvergunningsvrije en licht-bouwvergunningplichtige bouwwerken.

Hoogachtend,

De Staatssecretaris van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer,
J. W. Remkes

ANTWOORDEN OP DE DOOR DE EERSTE KAMER GESTELDE VRAGEN INZAKE HET ONTWERP-BESLUIT BOUWVERGUNNINGSVRIJE EN LICHT-VERGUNNINGPLICHTIGE BOUWWERKEN

1. Algemeen

Met belangstelling heb ik kennisgenomen van de schriftelijke vragen die u heeft gesteld naar aanleiding van het ontwerp-Besluit bouwvergunningsvrije en licht-vergunningplichtige bouwwerken. Dit besluit is aan u toegezonden in het kader van de voorhangprocedure die in de Woningwet is neergelegd. Tijdens de mondelinge behandeling van het voorstel tot wijziging van de Woningwet naar aanleiding van enerzijds de evaluatie van die wet en anderzijds het project Marktwerking, Deregulering en wetgevingskwaliteit (bouwvergunningsprocedure en welstandstoezicht) (Kamerstukken I, 2000/2001, 26 734, nr. 235) op 2 oktober 2001, zijn door uw Kamer een tweetal moties met betrekking tot dat ontwerp-besluit ingediend (Kamerstukken I, 2001/2002, 26 734, nrs. 31 en 31a). Tijdens de stemmingen op 16 oktober 2001 heeft uw Kamer het wetsvoorstel met algemene stemmen aanvaard en tevens beide moties aangenomen.

Een deel van de thans voorliggende vragen laat zich clusteren rond deze moties. Daar is bij de beantwoording rekening mee gehouden. In paragraaf 2 wordt ingegaan op de vragen met betrekking tot het onderwerp bureninformatieplicht en in paragraaf 3 wordt ingegaan op de vragen met betrekking tot het ontbreken van een experimenteermogelijkheid voor gemeenten om bepaalde gebieden een bijzondere bescherming te geven. Tot slot wordt in paragraaf 4 ingegaan op de verder gestelde vragen.

Allereerst wil ik echter ingaan op de gevolgde procedure van onderhavig ontwerp-besluit. Het heeft namelijk enkele fracties bevreemd dat het ontwerp-besluit aan de Kamer is toegezonden, zonder dat er, bijvoorbeeld in de nota van toelichting, aandacht is besteed aan de uitvoering van de desbetreffende moties. Ik verkeerde echter in de veronderstelling dat dit bij de schriftelijke of mondelinge behandeling van het ontwerp-besluit vanzelf aan de orde zou komen en dat de nota van toelichting hiervoor niet de aangewezen plaats is. Indien u echter een andere werkwijze voor de toekomst op prijs stelt ben ik daartoe overigens gaarne bereid.

2. Bureninformatieplicht

Een deel van de vragen, onder meer van de leden van de fracties van CDA en GroenLinks en het lid van de OSF, heeft betrekking op de door uw Kamer aangenomen motie met betrekking tot een bureninformatieplicht voor bouwvergunningsvrije bouwwerken. In de desbetreffende motie wordt de regering verzocht om in het voorliggende besluit een bureninformatieplicht op te nemen om de reden dat de preventieve gemeentelijke toets in het kader van de vergunningsprocedure komt te vervallen, de bouwwerken niet hoeven te voldoen aan voorschriften van het bestemmingsplan, de bouwverordening, de leefmilieuverordening en redelijke eisen van welstand en de rechtszekerheid en rechtsbescherming voor de naastliggende eigenaar/bewoner door het ontbreken van het openbare toetsmoment komt te vervallen (Kamerstukken I, 2001/2002, 26 734, nr. 31).

Algemeen

In de eerste plaats wil ik opmerken dat ik de achterliggende gedachte van uw motie steun. Het verdient natuurlijk de voorkeur als burens in goede harmonie naast elkaar leven. Ik vind het ook belangrijk dat burens elkaar van tevoren informeren over eventuele bouwvoornemens en deze in

overleg met elkaar afstemmen. En dan maakt het niet uit of het gaat om vergunningsvrije bouwvoornemens of om bouwplannen waar een bouwvergunning voor nodig is. Ongenoegen ontstaat er natuurlijk evengoed als je uit de krant moet vernemen dat je buurman een bouwvergunning heeft gekregen voor het verbouwen van zijn woning. Ik ben dan ook voornemens om hier ruime aandacht aan te schenken in de voorlichting rond de invoering van de nieuwe Woningwet en onderhavige AMvB. Tevens heb ik de Tweede Kamer reeds toegezegd dat er bij de evaluatie van de nieuwe Woningwet en de onderhavige AMvB, welke zal plaatsvinden vier en een half jaar na de inwerkingtreding, aandacht zal worden besteed aan het aspect van het informeren van burens.

Tegen het invoeren van een wettelijke plicht om elkaar te informeren over bouwvoornemens, zoals u met uw motie bepleit, heb ik evenwel bedenkingen. Naast dat ik twijfels heb of het goede gedrag dat een wettelijke regeling zou moeten bewerkstelligen daadwerkelijk afgedwongen kan worden, kleven er naar mijn mening ook veel uitvoeringsproblemen aan zo'n regeling. Verder bevat naar mijn oordeel de nu voorgestelde systematiek van vergunningsvrij bouwen al zoveel waarborgen dat een wettelijke regeling voor burens niet nodig is. Alvorens dieper op deze argumenten in te gaan zal ik eerst een korte schets geven van de achtergronden van de nu voorgestelde verruiming van het vergunningsvrije bouwen.

Achtergronden van het verruimen van het vergunningsvrije bouwen

Vergunningsvrij bouwen is geen nieuw fenomeen. Een landelijke uniforme categorie vergunningsvrije bouwwerken is reeds ingevoerd met de Woningwet van 1991, welke wetsherziening in oktober 1992 in werking is getreden. Het gaat bij het onderhavige besluit dus niet om de introductie van een nieuwe figuur, maar om het aanbrengen van wijzigingen in de omvang en samenstelling van de categorie vergunningsvrije bouwwerken.

Het voornemen om de categorie vergunningsvrije bouwwerken te verruimen, vloeit voort uit het onderzoek dat in 1997 in het kader van het project Marktwerking, Deregulering en Wetgevingskwaliteit is uitgevoerd naar de bouwregelgeving. Verder vormt het een uitwerking van het regeerakkoord, waarin het voornemen is opgenomen om de bouwregelgeving drastisch te vereenvoudigen en de administratieve lastendruk terug te dringen. Het beleid om de categorie vergunningsvrije bouwwerken te verruimen sluit ook aan bij het regeringsbeleid zoals neergelegd in de nota Mensen, Wensen, Wonen waarin kort gezegd gestreefd wordt naar meer zeggenschap en keuzevrijheid voor de burger.

Het draagvlak voor het verruimen van de categorie vergunningsvrije bouwwerken is groot. De gehele bouwpraktijk alsmede de VNG en de Federatie Welstand, maar ook consumentenorganisaties zoals de Vereniging Eigen huis, ondersteunen de thans voorliggende AMvB. Bij de voorbereiding van deze AMvB is door geen van deze partijen aangedrongen op het opnemen van een informatieplicht voor burens. Dat neemt niet weg dat belangen van burens wel een rol hebben gespeeld bij de bepaling van de reikwijdte van het vergunningsvrije bouwen. Ik zal daar in het navolgende dieper op ingaan.

Landelijke uniformiteit als uitgangspunt

Het is destijds een doelbewuste keuze geweest om met de Woningwet van 1991 het vergunningsvrije bouwen landelijk vorm te geven. Voordien konden gemeentes zelf met de bouwverordening in het vergunningsvrije

bouwen voorzien. Het is echter gebleken dat gemeenten er uit zichzelf niet snel toe overgaan om de burger meer vrijheid te geven bij het bouwen. Het gevolg was dan ook dat er nauwelijks vorm is gegeven aan het vergunningsvrije bouwen. Mede daarom is met de Woningwet van 1991 een landelijk uniforme categorie vergunningsvrije bouwwerken ingevoerd. Bovendien werd hiermee tegemoet gekomen aan de nadrukkelijke wens van de bouwpraktijk om uniformiteit in de bouwregelgeving te bevorderen.

Vergunningsvrij bouwen is gebonden aan stringente randvoorwaarden

Indien over bouwvergunningsvrij bouwen wordt gesproken ontstaat wel eens het beeld dat er dan geen regels meer zouden gelden. Alsof je zomaar je gang kunt gaan in het zicht van je burens. Ik benadruk met klem dat dit beeld onjuist is. Het is niet zonder reden dat in de AMvB een groot aantal randvoorwaarden is opgenomen waaraan het vergunningsvrije bouwen moet voldoen.

Weliswaar ontbreekt de gemeentelijke toets van een individueel bouwvoornemen aan het bestemmingsplan en redelijke eisen van welstand, maar dit wordt gecompenseerd door de landelijk uniforme randvoorwaarden die in het besluit zijn opgenomen. Het gaat hier om microplanologische en aan redelijke eisen van welstand gerelateerde voorwaarden. Deze randvoorwaarden zijn in nauw overleg met onder meer de VNG en de Federatie Welstand tot stand gebracht en hebben tot doel om mogelijk forse aantastingen van ruimtelijke kwaliteit te voorkomen en om tevens belangen van burens veilig te stellen. Met deze randvoorwaarden biedt de AMvB gelijksoortige waarborgen als een bestemmingsplan en een welstandsnota. Naast deze randvoorwaarden die in het besluit zelf zijn opgenomen – en die op bepaalde punten zelfs strenger zijn dan het nu geldende regime – gelden er voor het vergunningsvrije bouwen ook altijd nog de technische eisen uit het Bouwbesluit.

De AMvB houdt rekening met belangen van burens

Bij de samenstelling van de AMvB is nadrukkelijk rekening gehouden met belangen van burens. De gehanteerde randvoorwaarden waaraan het vergunningsvrije bouwen moet voldoen zijn mede daarop toegeschreven. Dat komt onder andere tot uiting in het feit dat bijgebouwen op minimaal 1.5 m van de erfgrans moeten worden gebouwd en dat aan- en uitbouwen bij het bouwen op het zijerf eveneens op minimaal 1.5 m van de erfgrans dienen te worden gebouwd. Verder is bepaald dat aan- en uitbouwen niet dieper mogen zijn dan 2.5 m, niet hoger dan de eerste bouwlaag van de woning waartegen wordt gebouwd en niet breder dan de gevel waartegen ze worden gebouwd.

Uitvoerbaarheid en handhaafbaarheid van een bureninformatieplicht

Los van het feit dat ik van oordeel ben dat de AMvB op zichzelf voor burens al een goede bescherming biedt, liggen mijn bezwaren tegen een wettelijk vastgelegde bureninformatieplicht voor een belangrijk deel op het terrein van de uitvoerbaarheid en handhaafbaarheid. Mijns inziens wordt het zeer lastig om in een dergelijke regeling voldoende waarborgen in te bouwen. Zonder adequate sanctiemogelijkheden kunnen de door de wet opgelegde goede bedoelingen al snel verzanden in symboolwetgeving en creëren we wellicht een schijnzekerheid waar de burger niet mee is gediend.

Zo is het de vraag of de uitvoering en handhaving van de bureninformatieplicht aan burens onderling kan worden overgelaten of dat de gemeente hierin als intermediair moet optreden. Soms is het ook lastig te bepalen

wie de buurman is, bijvoorbeeld bij het bouwen in openbaar gebied. Ook zullen er de nodige waarborgen ingebouwd moeten worden die garanderen dat burens volledig en in de juiste vorm worden geïnformeerd. Voor de bewijsvorming zal dat schriftelijk moeten en voor een goede begripsvorming lijkt het ook nodig dat er een bouwtekening wordt overgelegd van de te verrichten bouwactiviteit. Al met al zal er bij een dergelijk bureaucratie-gevoelig systeem al snel de voorkeur aan zal worden gegeven om gewoon bij de gemeente een bouwvergunning aan te vragen.

Rechtszekerheid en rechtsbescherming

Het feit dat bij vergunningsvrij bouwen een voorafgaand toestemmingsvereiste (=bouwvergunning) ontbreekt, betekent naar mijn mening niet dat er sprake zou zijn van onvoldoende rechtsbescherming of rechtszekerheid.

Bij het vergunningsvrije bouwen zijn alle eisen zoals eerder gesteld landelijk uniform vastgelegd bij AMvB en derhalve ook vooraf kenbaar. Met de invoering van de categorie vergunningsvrije bouwwerken – maar overigens ook destijds met de invoering van de thans nog bestaande categorie meldingsplichtige bouwwerken en de nieuw in te voeren figuur van de lichte bouwvergunningsprocedure – is er voor gekozen om de eigen verantwoordelijkheid van de burger te vergroten. De burger is er immers primair zelf verantwoordelijk voor dat hij of zij bouwt in overeenstemming met de geldende voorschriften.

Het betekent wel dat iemand die voornemens is om vergunningsvrij te gaan bouwen er verstandig aan doet om zich van te voren goed te informeren over de vraag welke eisen er voor hem gelden. Indien er onverhoopt mocht worden gebouwd in strijd met de wettelijke voorschriften beschikken burgemeester en wethouders immers over de bevoegdheid om op te treden. De buurman kan er aanspraak op maken dat er wordt gebouwd conform de voorschriften uit de AMvB en het Bouwbesluit, net zo goed als dat hij er bij bouwvergunningplichtige bouwwerken aanspraak op kan maken dat er gebouwd wordt conform de verleende vergunning. Als hij vermoedt dat er iets mis is kan de buurman verder altijd aan burgemeester en wethouders vragen om te onderzoeken of er is voldaan aan de voorschriften en om zondig passende maatregelen te treffen. Tegen de beslissingen die burgemeester en wethouders op dit punt nemen is altijd rechtsbescherming mogelijk op grond van de normale bezwaar- en beroepsprocedure uit de Algemene wet bestuursrecht. Dat geldt voor de persoon die wordt aangesproken omdat hij in strijd met de AMvB of het Bouwbesluit (of in strijd met de bouwvergunning) zou hebben gebouwd, maar ook voor de derde belanghebbende (de buurman) omdat bijvoorbeeld zijn verzoek om op te treden is afgewezen.

Wellicht ten overvloede zij in dit verband nog opgemerkt dat indien een bouwvergunningsvrij bouwwerk voldoet aan de gestelde eisen uit de AMvB en het Bouwbesluit, en daaromtrent zondig tot in hoogste instantie een rechterlijk oordeel is geveld, er inderdaad van de zijde van de buurman langs publiekrechtelijke weg niets meer tegen het bouwen kan worden ondernomen. Ook in die zin bestaat er echter geen wezenlijk verschil met bouwvergunningplichtige bouwwerken, waarbij immers eveneens geen rechtsmiddelen meer aangewend kunnen worden indien eenmaal is vastgesteld dat de vergunning rechtsgeldig is verleend.

Dat staat overigens los van de eventuele mogelijkheid om langs privaatrechtelijke weg nog iets tegen het bouwen te ondernemen. De gemeente

is daarbij echter geen partij. Het feit dat een bouwvergunning is verleend of dat er voor het bouwen helemaal geen vergunning nodig is betekent niet dat er een inbreuk mag worden gemaakt op een recht of verplichting die uit het privaatrecht voortvloeit. Ongeacht de vraag of er voor het bouwen een bouwvergunning is vereist, blijft het dan ook verboden om bijvoorbeeld te bouwen in strijd met het eigendomsrecht of een burenenrechtelijke verplichting.

Wanneer een nadere regeling van burenenrechtelijke aspecten al wenselijk zou zijn, zou een regeling in het Burgerlijk Wetboek mijns inziens overigens de aangewezen weg zijn.

Conclusie

Ik ben het met u eens dat burenen goed met elkaar zouden moeten communiceren over bouwvoornemens. Ik erken ook dat er een spanningsveld bestaat tussen enerzijds de wens om te komen tot deregulering en administratieve lastenverlichting en om de burger meer vrijheid en zelfbeschikkingsrecht te geven en anderzijds de rechten en belangen van burenen en een goede ruimtelijke ordening in zijn algemeenheid. Ik ben echter van oordeel dat er een afgewogen samenstel van randvoorwaarden in het stelsel van het bouwvergunningsvrije bouwen is ingebouwd, dat de rechten van burenen in voldoende mate waarborgt, dat onevenredige aantastingen van ruimtelijke kwaliteit zal voorkomen en dat tegelijkertijd recht doet aan de wens in de samenleving om te komen tot meer zeggenschap en keuzevrijheid voor de burger. Naast de randvoorwaarden waaraan de AMvB het vergunningsvrije bouwen bindt, bestaat er bovendien altijd nog de mogelijkheid van repressief welstandstoezicht en bij monumenten en de door het Rijk aangewezen beschermde stads- en dorpsgezichten is er sowieso een bouwvergunning nodig.

3. Gemeentelijke bevoegdheid tot aanwijzing van gevoelige gebieden

De tweede motie, die tijdens de mondelinge behandeling van het wetsvoorstel is ingediend, bepleit het invoeren van een experimenteer-mogelijkheid voor gemeenten om aan gebieden een bijzondere bescherming te geven door op het vergunningsvrije bouwen beperkingen aan te brengen (Kamerstukken I, 2001/2002, 26 734, nr. 31a). Door de leden van de fracties van de PvdA, GroenLinks, de ChristenUnie en de SGP en het lid van de OSF zijn in het licht van deze motie vragen gesteld waarop hieronder wordt ingegaan.

De motie stemt niet overeen met de definitieve opzet van de wet en de AMvB

Bij de voorbereiding van het oorspronkelijke concept-besluit is met de VNG en de Federatie Welstand gesproken over een variant waarbij gemeenten een geclausuleerde bevoegdheid hadden om het vergunningsvrije bouwen gebiedsgericht te beperken. In deze opzet zou de categorie vergunningsvrije bouwwerken in het concept-besluit aanmerkelijk ruimer zijn dan nu het geval is. Met name het aantal micro-planologische randvoorwaarden waaraan het vergunningsvrije bouwen zou moeten voldoen zou dan in de centraal gegeven regeling kunnen verminderen omdat hiervoor door middel van een gebiedsaanwijzing een lokale regeling zou kunnen worden gegeven. Een en ander was vergelijkbaar met de onderhavige motie.

In bestuurlijk overleg met de VNG en de Federatie Welstand is geconcludeerd dat een dergelijke systematiek toch niet wenselijk is. Er zou sprake

zijn van een beleidsvrijheid voor gemeenten om een ruime bij AMvB aangewezen categorie vergunningsvrije bouwwerken in te perken via lokaal beleid. Dit systeem zou ook voor burgers de nodige onduidelijkheid en verwarring kunnen scheppen. Op landelijk niveau zou gecommuniceerd worden over een substantiële verruiming van het vergunningsvrije bouwen met een landelijk uniforme en eenduidige categorie bouwwerken die als uitgangspunt dient, terwijl gemeenten die vrijheid dan weer gedeeltelijk zouden kunnen inperken door middel van lokale gebiedsaanwijzingen. Zo'n systematiek zou tot problemen kunnen leiden op het terrein van het maatschappelijk draagvlak en zou voor burgers en bouwbedrijfsleven ook onhelder zijn daar er per gemeente en zelfs per gebiedsdeel verschillende beperkingen zouden gelden voor het vergunningsvrije bouwen. Dit zou ook de handhaafbaarheid van zo'n regeling zeer moeilijk maken. De gemeentelijke bevoegdheid zou in de praktijk ook kunnen betekenen dat gemeenten die hun gehele grondgebied zeer waardevol beschouwen, het vergunningsvrije bouwen geheel teniet doen. Dit zou strijdig zijn met de nu beoogde verruiming van het vergunningsvrije bouwen.

Mede naar aanleiding van het overleg dat ik hierover heb gevoerd met de VNG en de Federatie Welstand, heb ik er toentertijd voor gekozen om af te zien van de lokale inperkingsmogelijkheid en vast te houden aan de huidige systematiek van het vergunningsvrije bouwen. Dat wil zeggen dat er een landelijk uniforme lijst wordt vastgesteld met vergunningsvrije bouwwerken. De keuze voor deze systematiek heeft wel tot gevolg gehad dat de aanvankelijk beoogde ruime categorie vergunningsvrije bouwwerken is ingeperkt met nadere randvoorwaarden, omdat de landelijk uniforme lijst immers zelf de nodige waarborgen moet bevatten om aantastingen van ruimtelijke kwaliteit te voorkomen. Conform het voorstel van de VNG en de Federatie Welstand is hiertoe de zogenoemde voor- en achterkant benadering uitgewerkt.

De voor- en achterkantbenadering

De voor- en achterkantbenadering gaat er van uit dat aan de achterkant van woningen veel vrijheid bestaat en aan de voorkant weinig. Hiermee wordt er voor het publieke domein een betere bescherming gegeven. In de AMvB komt dit onder andere tot uiting in het feit dat slechts op drie meter achter de voor- en zijgevellijn mag worden gebouwd. Voorts geldt er een zogenoemde anti-dichtslibregeling, die bepaalt dat het oorspronkelijk erf voor niet meer dan 50% mag worden bebouwd. Voor achtertuinen die direct grenzen aan openbaar gebied geldt daarnaast nog een eis dat slechts vergunningsvrij gebouwd kan worden op 1 m vanaf de perceelsgrens (deze zone van 1 m is ook wel aangeduid als «peststrook»). De vergunningsvrije aanbouwen, uitbouwen en bijgebouwen kunnen verder alleen op het erf bij een woning worden gebouwd. Ik benadruk hier dat het erf niet per definitie samenvalt met de kadastrale perceelsbegrenzing. Bij grote percelen zal het erf veelal slechts een gedeelte zijn dat direct is gelegen rondom de woning. Ik zal hier in paragraaf 4 dieper op ingaan. De bovengenoemde randvoorwaarden garanderen dat het bouwen in het zicht van het publieke domein onderworpen blijft aan een preventieve toetsing aan het bestemmingsplan en redelijke eisen van welstand. Daarnaast geldt overigens ook dat in achtertuingebieden, waar het bouwen vergunningsvrij kan plaatsvinden, de vrijheid niet onbegrensd is maar wordt ingeperkt met de nodige randvoorwaarden. Ik ben hier reeds in paragraaf 2 op ingegaan.

Repressief welstandstoezicht

Met de introductie van de voor- en achterkantbenadering, zoals hiervoor

beschreven, is aanvankelijk met instemming van de VNG en de Federatie Welstand besloten om de bevoegdheid tot repressief welstandstoezicht voor vergunningsvrije bouwwerken te schrappen. De voor- en achterkantbenadering biedt immers een adequate bescherming van het publieke domein en maakt deze bevoegdheid eigenlijk niet nodig. Het is u bekend dat deze bevoegdheid als een extra waarborg door een amendement toch weer is toegevoegd (Kamerstukken II, 2000/2001, 26 734, nr. 21). Deze bevoegdheid geeft dus nog eens een extra bescherming tegen welstandsexcessen bij het vergunningsvrije bouwen.

Conclusie

Zoals ik al eerder heb aangegeven ben ik van mening dat er in de nu voorgestelde systematiek van het vergunningvrije bouwen een afgewogen samenstel van randvoorwaarden is ingebouwd. De doelstelling om het vergunningsvrije bouwen te verruimen wordt hiermee verwezenlijkt, terwijl tegelijkertijd recht wordt gedaan aan belangen van burens en ongewenste aantastingen van ruimtelijke kwaliteit worden voorkomen. Om gemeenten in dit stelsel ook nog een bevoegdheid te geven om gebieden aan te wijzen waar het vergunningsvrije bouwen wordt ingeperkt, gaat mijns inziens te ver. De burger is hier ook niet mee gediend omdat elke gemeente, per gebied, zijn eigen beleid zal gaan hanteren. Iets wat we met de voor- en achterkantbenadering nu juist hebben geprobeerd te voorkomen.

4. Overige vragen

In deze paragraaf zal ik nader ingaan op de overige vragen die door de leden van de verscheidene fracties zijn gesteld. Deze vragen zijn divers en vaak gedetailleerd van aard. De diverse vragen worden zoveel mogelijk per onderwerp behandeld.

Het begrip «kenmerken»

De leden van de CDA-fractie hebben gevraagd waarom de beperkingen waaraan het vergunningsvrije bouwen dient te voldoen, in artikel 4 en 5 van het besluit met het begrip «kenmerken» worden aangeduid. Afgevraagd wordt of dit voor de wetsraadpleger wel voldoende duidelijk is.

Zoals u in voorgaande paragrafen heeft kunnen opmerken, spreek ik telkens van randvoorwaarden als het gaat om de gestelde beperkingen waaraan het vergunningsvrije bouwen moet voldoen. Uit taalkundige overwegingen wordt in de AMvB echter gesproken van kenmerken. De opzet van de artikelen is zodanig dat een bepaald type bouwwerk pas vergunningsvrij is als het desbetreffende bouwwerk voldoet aan een aantal nader genoemde kenmerken. Op bladzijde 3 van de nota van toelichting is aangeduid wat met het begrip «kenmerken» wordt bedoeld en op welke wijze het moet worden toegepast. Naar mijn mening is het gehanteerde begrip daarmee voldoende duidelijk. Ik ben evenwel bereid om nader te bezien of in de tekst van de AMvB een redactionele verheldering mogelijk is.

1.5 m van het naburige erf

Leden van diverse fracties hebben gevraagd waarom er is gekozen voor de randvoorwaarde dat bijgebouwen en aan- en uitbouwen op het zijerf slechts op minimaal 1.5 m vanaf het naburige erf gebouwd mogen worden. Deze bepaling leidt er toe dat schuurtjes in achtertuinen van «rijtjeswoningen» alleen vergunningsvrij mogen worden gebouwd als ze midden in de tuin worden gezet. Daarbij is ook gevraagd waarom is

afgeweken van de maat van 2 m zoals deze in het burendrecht van Boek 5 van het Burgerlijk Wetboek voorkomt.

Erkend moet worden dat de maat van 1.5 m een enigszins arbitrair gegeven is. De bepaling is echter uit burendrechtelijke overwegingen opgenomen. In het Burgerlijk Wetboek wordt een maat gehanteerd van 2 m als het gaat om het aanbrengen van vensters en balkons. Voor bomen kent het Burgerlijk Wetboek ook een maat van 2 m, terwijl voor heesters en heggen een maat van 0.5 m geldt. Om in casu te werken met een maat van 2 m is gelet op de gebruikelijk beukmaat van woningen (circa 5 m) aan de hoge kant. Bij een beukmaat van 5 m zou bij een zone van 1.5 m aan weerskanten van het perceel een schuurtje met een breedte van 2 meter in de achtertuin kunnen worden geplaatst. Indien wordt uitgegaan van een maat van 2 m zou het plaatsen van bijgebouwen bij de normale middenwoning praktisch onmogelijk worden en ik acht dat gezien de doelstelling van de AMvB niet wenselijk.

Indien de achtertuin grenst aan openbaar gebied (dat is een straat of openbaar groen en derhalve niet enkel een pad of brandgang ter ontsluiting van de percelen) geldt er overigens ook nog een zone van 1 m aan de achterzijde van het perceel waar geen bijgebouwen en erfafscheidingen zonder vergunning kunnen worden gebouwd. Deze bepaling kent geen burendrechtelijke achtergrond maar dient ter bescherming van het publieke domein. Ik zal bezien of de maatvoering in de AmvB meer met elkaar in overeenstemming kan worden gebracht.

Het begrip «aansluitende terrein»

De leden van de CDA-fractie hebben gevraagd wat het onderscheid is tussen het meten vanaf het aansluitende terrein en de in artikel 3, eerste lid, onder f, voorkomende situatie dat gemeten moet worden vanaf het bij het bouwwerk aansluitende terrein.

Bij aan- en uitbouwen, bijgebouwen en andere vergunningsvrije bouwwerken die op de grond worden geplaatst wordt de maximaal toegestane hoogte gemeten vanaf de grond (=gemeten vanaf het aansluitende terrein). In de AMvB wordt hierop een uitzondering gemaakt, namelijk in artikel 3, eerste lid, onder f. Deze bepaling maakt de plaatsing van antenne-installaties mogelijk op reeds bestaande bouwwerken (zoals flatgebouwen of bijvoorbeeld hoogspanningsmasten). Deze antenne-installaties kunnen dus niet vergunningsvrij op de grond worden geplaatst. In die situatie wordt de hoogte van de antenne en antenne-drager (antennemast) op zichzelf gemeten vanaf de voet. Daarnaast is ook bepaald dat de antenne alleen op hogere gebouwen mag worden geplaatst. Dit is aangegeven door middel van de eis dat de antenne en de eventuele antennedragers op een hoogte van minimaal 9 m vanaf het bij dat gebouw aansluitende terrein moet worden geplaatst (zie artikel 3, eerste lid, onder f, onder 1o, sub 1).

Het begrip «verandering van niet-ingrijpende aard»

Leden van de CDA fractie hebben gevraagd wat wordt bedoeld met «verandering van niet ingrijpende aard» als bedoeld in artikel 3, lid 1, onder c, en of hier niet een betere definiëring voor had kunnen worden gegeven.

De verandering van niet-ingrijpende aard is een reeds voorkomend begrip in artikel 43, eerste lid, onder e, van de huidige Woningwet en vormt een restcategorie. Bouwactiviteiten die een verandering van een reeds bestaand bouwwerk behelzen en niet goed concreet zijn te benoemen,

kunnen toch bouwvergunningsvrij zijn mits ze niet ingrijpend zijn, geen betrekking hebben op de draagconstructie van het bouwwerk en niet leiden tot uitbreiding van het bebouwde oppervlak. Rond dit begrip is een grote hoeveelheid jurisprudentie ontstaan, met name op het terrein van gevel- en kozijnwijzigingen. Vandaar dat in onderhavige AMvB is getracht zoveel mogelijk typen bouwwerken expliciet te omschrijven. Zoals ook op bladzijde 18 van de nota van toelichting is aangegeven mag verwacht worden dat om deze reden de bepaling straks aan betekenis zal inboeten. Bouwactiviteiten die thans nog onder de restbepaling vallen – bijvoorbeeld gevelwijzigingen, kozijnvervanging en kozijnwijziging en het aanbrengen van zonnecollectoren en magazijnstellingen – zijn in de AMvB apart benoemd. Omdat niet voor alle bouwactiviteiten een concrete beschrijving gegeven kan worden, kan de categorie «verandering van niet ingrijpende aard» evenwel niet worden gemist. Los van de vraag of het überhaupt mogelijk is om voor het begrip een volledig objectieve en waterdichte definiëring te geven, moet er voor gewaakt worden om het begrip nader met concrete randvoorwaarden in te perken. Het gevaar zou hiermee ontstaan dat nieuwe belemmeringen worden opgeworpen voor bouwactiviteiten waarvan een ieder het vanzelfsprekend acht dat er geen bouwvergunning voor nodig is. Zo kan bijvoorbeeld een beperking worden gegeven dat de verandering alleen in pandig mag worden aangebracht. Deze beperking zal echter een grote hoeveelheid ondergeschikte bouwactiviteiten onder de bouwvergunningplicht brengen (zoals het vervangen van een boeideel, een gedeeltelijke dakreparatie of vernieuwing, het ophangen van plantenbakken etc.). Vooral nog zie ik er dan ook vanaf om het begrip nader in te kaderen. Wel ben ik bereid om te bezien of in de nota van toelichting nog een verdere verduidelijking kan worden gegeven omtrent de achtergrond en bedoelingen van het begrip. Mochten er overigens nog (veel) voorkomende bouwactiviteiten zijn te onderscheiden waarvoor een goede omschrijving kan worden gegeven, dan ben ik altijd bereid om deze in de AMvB te expliciteren.

De begrippen «voorgevel- en achtergevellijn/voor- en achterkant»

De leden van de CDA-fractie hebben gevraagd waarom in de AMvB de begrippen voorgevel- en achtergevellijn worden geïntroduceerd, of deze begrippen gelet op de soms grillige vormgeving van percelen wel voldoende duidelijk zijn en waarom niet is aangesloten bij de gebruikelijk gehanteerde begrippen van voorgevel- en achtergevelrooilijn. De leden van de PvdA-fractie hebben in dit verband gevraagd hoe de begrippen voor- en achterkant in het landelijk gebied moeten worden uitgelegd.

In de AMvB is getracht zoveel mogelijk aan te sluiten bij bestaande begrippen die in de praktijk reeds hun functionaliteit hebben bewezen. Het begrip rooilijn kon echter niet worden gehanteerd omdat dit een aan de weg gerelateerde lijn is (zie de definitie in artikel 1, onder g, van de Woningwet). In de AMvB wordt er naast wegen ook een gelijksoortige bescherming gegeven aan andersoortig openbaar gebied (openbaar groen). Om die reden kon in het concept besluit niet gewerkt worden met rooilijnen, die overigens eveneens een denkbeeldige lijn vormen evenwijdig langs een weg, maar met denkbeeldige lijnen die strak langs de voor- of zijgevel van gebouwen loopt. Bij grillige perceelsgrenzen heeft deze nieuwe benadering geen wezenlijk ander effect. Overigens komen er in onze Nederlandse verkaveling slechts heel weinig «grillige» situaties voor.

Voor het begrip voor- en achterkant kan verwezen worden naar bladzijde 13 van de nota van toelichting. Daar is aangegeven dat het bij verreweg de meeste gebouwen duidelijk zal zijn wat de voor- en achterkant is. Er zijn evenwel gevallen denkbaar waarin discussie kan ontstaan. In

dergelijke gevallen moet voor het bepalen welke gevel de voorgevel is, primair worden afgegaan op de ligging van de voorgevelrooilijn, zoals die in het bestemmingsplan of in de bouwverordening is aangegeven. Als ook dan nog twijfel bestaat zal de feitelijke situatie doorslaggevend zijn voor de vraag waar zich de voorgevel bevindt. Mede aan de hand van de jurisprudentie (zie onder andere ABRS, 8 februari 2000, nr. 199901779/1 en ARRS, 4 januari 1993, BR 1993, 289) kunnen daarvoor als aanknopingspunten worden gehanteerd de systematiek van huisnummering (waar zich het huisnummer bevindt), de zijde van het gebouw waar zich de voordeur of hoofdingang bevindt, de plaats waar de brievenbus is aangebracht en de plaats waar zich de hoofdontsluiting van het perceel bevindt. Het begrip voor- en achterkant is overigens niet nieuw in de regelgeving en blijkens het zeer geringe rechterlijke uitspraken leidt het in de praktijk nauwelijks tot problemen.

Begrip «erf»

De leden van de CDA-fractie hebben gevraagd waarom het niet voor de hand ligt om het begrip «erf» meer objectief te definiëren, omdat de in de jurisprudentie ontwikkelde definiëring toch grote marges overlaat.

Het begrip «erf», dat ook al in de bouwregelgeving voorkomt, is in de jurisprudentie nader ingekaderd. Citerend uit een uitspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State (uitspraak van 15 september 1997, gepubliceerd in o.a. AB 1998, nr. 8) wordt onder een erf verstaan: «een al of niet omheind stuk grond, in ruimtelijk opzicht direct behorend bij, in functioneel opzicht ten dienste van en in feitelijk opzicht direct aansluitend aan een woning (of ander gebouw) dat in beginsel behoort tot de kavel waarop de woning (of andere gebouw) is geplaatst, zoals dat blijkt uit de kadastrale gegevens». Relevant daarbij is voorts de overweging van de Afdeling dat, hoewel de bestemming tot erf niet doorslaggevend is, bij de bepaling van de omvang van een erf, de aan de grond gegeven bestemming zich er niet tegen mag verzetten om een perceelsgedeelte als erf aan te merken.

Gezien deze jurisprudentie mag er dus vanuit gegaan worden dat in beginsel iedere woning met een tuin een erf heeft. Bij grote percelen behoeft het erf echter niet per definitie samen te vallen met het totale kadastrale perceel. Het bestemmingsplan is dan mede bepalend voor de vraag of een perceel dan wel een deel daarvan als erf kan worden aangemerkt. Het erf is daarmee dus een begrip dat gemeenten met hun bestemmingsplan kunnen inkaderen. Een en ander betekent dat slechts die delen van een omvangrijke tuin of perceel waar ingevolge het bestemmingsplan aanbouwen, uitbouwen en bijgebouwen mogen worden gerealiseerd als erf kunnen worden aangemerkt. De delen van zo'n groot grondperceel die ingevolge het bestemmingsplan niet voor bebouwing in aanmerking komen zullen niet als erf aangemerkt kunnen worden.

In antwoord op de vraag van de leden van de CDA-fractie wil ik benadrukken dat het streven er met deze AMvB op is gericht om, conform de wens van de hele bouwpraktijk, zo duidelijk mogelijk aan te geven wanneer sprake is van vergunningsvrij bouwen. De AMvB bevat dan ook een ruime hoeveelheid bepalingen, zoveel mogelijk onderscheiden naar de diverse typen bouwwerken, waarin per bouwwerk zo duidelijk en objectief mogelijke beschrijvingen zijn opgenomen. Waar mogelijk ben ik gaarne bereid om verdere verduidelijking te geven. Gezien het feit dat het begrip «erf» echter reeds in de bestaande regeling voor het vergunningsvrije bouwen voorkomt en hiervoor in de jurisprudentie reeds een afgewogen definiëring is gegeven, vraag ik mij af of er verstandig aan wordt gedaan

om thans een andere definitie voor het begrip «erf» te introduceren. Zeker gezien het feit dat het begrip na de hierboven aangehaalde uitspraak, blijkens het zeer geringe aantal rechterlijke uitspraken, niet tot veel problemen aanleiding heeft gegeven. Daar komt bij dat ook hier afgevraagd moet worden of er voor het begrip een volledig objectieve definitie gegeven kan worden die in alle omstandigheden een redelijke uitkomst geeft. Desalniettemin ben ik bereid, als daar toch prijs op wordt gesteld, om in de AMvB een definitie te geven van het begrip «erf» die is gedistilleerd uit de bovenaangehaalde jurisprudentie.

Bouwmogelijkheden bij hoekwoningen

In de AMvB wordt de mogelijkheid geboden om vergunningsvrije aanbouwen, uitbouwen en bijgebouwen te realiseren op het achtererf bij hoekwoningen op een afstand van minimaal 3 m achter de zijgevellijn. Voor dakkapellen en erfafscheidingen geldt bij hoekwoningen een zelfde voorwaarde. De leden van de VVD-fractie hebben in dit verband gevraagd of deze regels niet soepeler kunnen door de 3 m-eis geheel te laten vervallen indien de zijgevellijn niet direct aan de openbare ruimte grenst en de eis te stellen op 1 m indien dat wel het geval is. Ook de leden van de fracties van de ChristenUnie en de SGP hebben vraagtekens geplaatst bij de stringentere regeling voor hoekwoningen, met name voor de mogelijkheid om schuttingen en aan- en uitbouwen (zoals bijvoorbeeld een serre) te realiseren. Zij hebben gevraagd of deze stringentere regeling niet aangevoeld zou kunnen worden als rechtsongelijkheid.

De bepaling dat bij hoekwoningen een afstand van 3 m in acht moet worden genomen is ongewijzigd overgenomen uit het huidige Besluit meldingsplichtige bouwwerken. Ik kan mij evenwel voorstellen dat, nu een verdere uitbreiding van het vergunningsvrije bouwen plaatsvindt, de eis van 3 m een opvallende afwijking vertoont met het regime voor een normale (midden)woning. Duidelijk mag zijn dat de 3 m-eis is opgenomen om het vergunningsvrije bouwen dat grenst aan het publieke domein in te perken. Het leidt echter inderdaad tot de consequentie dat bij hoekwoningen een ingrijpende belemmering wordt opgeworpen om een serre of een dakkapel te plaatsen. Ik ben bereid om te bezien of de eisen voor hoekwoningen niet versoepeld kunnen worden overeenkomstig de suggestie van de leden van de VVD-fractie. Dit zou tevens de eenheid van maatvoering in de AMvB bevorderen.

Naleving en handhaving

De leden van de PvdA-fractie hebben gevraagd of het realistisch is om te verwachten dat burgers al de regels in de AMvB kennen voordat ze tot bouwen overgaan en tevens hoe gemeenten de naleving van de regels zullen handhaven.

Zoals eerder is gesteld zullen burgers er verstandig aan doen om zich eerst goed te informeren over de vrije bouwmogelijkheden. Dat is niet anders dan bij het indienen van een bouwaanvraag. Alvorens je tekeningen laat maken, zul je je eerst gaan oriënteren op de bouwmogelijkheden die er zijn. Bij vergunningplichtige bouwwerken moet de vereiste informatie gevonden worden in het bestemmingsplan, de bouwverordening, het Bouwbesluit en de welstandsnota. Voor vergunningsvrije bouwwerken is de vereiste informatie te vinden in onderhavige AMvB en het Bouwbesluit. Geconstateerd mag worden dat de vereiste informatie in ieder geval minder versnipperd is en daardoor dus eenvoudiger te raadplegen. Los daarvan zal zowel bij vergunningplichtig als het vergunningsvrije bouwen rekening gehouden moeten worden met het burendrecht uit Boek 5 van het Burgerlijk Wetboek.

Ik erken dat de AMvB de nodige voorschriften bevat en enige bestudering vergt. Bij onzekerheid kan een burger echter altijd de gemeente raadplegen over welke bouw mogelijkheden er zijn. Bovendien zal de nieuwe Woningwet alsmede de AMvB worden ondersteund met het nodige voorlichtingsmateriaal en een cursusboek voor gemeenteambtenaren. Ook zal er een helpdesk worden ingesteld. Burgers die gaan bouwen kunnen dus relatief eenvoudig de vereiste informatie krijgen.

Over de handhaving van de bouwregels bestaat op dit moment bezorgdheid. Dat geldt met name voor de naleving van het Bouwbesluit bij het bouwvergunningplichtige bouwen. Onderhavige AMvB heeft betrekking op het kleinere bouwen waar juist een taakverlichting bij gemeenten wenselijk is zodat meer aandacht kan uitgaan naar het grote bouwen. De burger wordt er primair zelf verantwoordelijk voor dat hij bouwt conform de voorschriften. Repressief zal de gemeente handhavend kunnen optreden indien niet aan de voorschriften is voldaan. De constatering van eventuele overtredingen zal in de praktijk vaak mede plaatsvinden aan de hand van klachten van burens of andere belanghebbenden. Deze praktijk zal met onderhavige AMvB niet wijzigen. Voor het overige verwacht ik dat gemeenten conform het huidige artikel 13 en artikel 100 van de Woningwet toezicht op de naleving zullen uitoefenen op bestaande bouwwerken. Er bestaat een ruime mate van beleidsvrijheid bij de invulling van dit toezicht. In het kader van een wijziging van de Woningwet, die naar planning in 2003 in werking kan treden, zal er voor deze naleving van bouwregelgeving een wettelijke verplichting worden opgenomen dat gemeenten een beleidsplan opstellen. Een en ander staat echter los van de thans voorliggende AMvB.

Niet-woningen

De leden van de PvdA-fractie en het lid van de OSF hebben gevraagd in hoeverre de AMvB van toepassing is op niet-woningen. De leden van de PvdA-fractie vroegen daarbij of in de tekst op pagina 11 van de nota van toelichting inzake de bedrijfseffectentoets de werkelijkheid geen geweld wordt aangedaan nu daar wordt gesproken van de voordelen voor bedrijven, terwijl zij begrepen dat bij bedrijfsgebouwen zo goed als niets vergunningsvrij wordt.

Naar aanleiding van de ramp in Volendam heb ik de Tweede Kamer toegezegd om nog eens te bezien of er voor niet-woningen beperkingen moeten worden aangebracht in het vergunningsvrije bouwen. Naar aanleiding van het rapport van de Commissie Alders is besloten om aan- en uitbouwen en bijgebouwen, overkappingen en kozijn- en gevelwijzigingen bij niet-woningen onder de reguliere bouwvergunningplicht te laten. Dat betekent dat dergelijk bouwen dus altijd door de gemeente preventief getoetst wordt aan onder meer het Bouwbesluit (en dus ook op brandveiligheid). Op pagina 11 van de nota van toelichting wordt in dit verband overigens gedoeld op de bouwbedrijven. Deze bedrijven plegen veel verbouwingen aan woningen en regelen ook vaak de bouwvergunning voor de opdrachtgever. Deze bedrijven zullen een lastenverlichting ervaren wegens de vermindering van het aantal bouwvergunningprocedures. Ik zal dit in de nota van toelichting verduidelijken.

Eerste verdieping

De leden van de PvdA-fractie hebben gevraagd of op pagina 16 van de nota van toelichting onder kopje «artikel 2, onderdeel a» wel een juiste definiëring is gegeven van het begrip «eerste verdieping» en of die definiëring niet afwijkt van het alledaagse spraakgebruik en of hier wellicht de begane grond is bedoeld.

Terecht is geconstateerd dat er in de tekst in de nota van toelichting een onjuistheid is geslopen. Met «eerste verdieping» wordt datgene bedoeld wat in het normale spraakgebruik onder eerste verdieping wordt verstaan, te weten de tweede bouwlaag. De tekst zal in overeenstemming worden gebracht met de bedoelingen van de AMvB.

Dakkapellen

De leden van de PvdA-fractie vroegen naar de juistheid van een tekstpassage op pagina 4 van de nota van toelichting, waarin is aangegeven dat dakkapellen op minimaal 3 m vanaf de voorgevellijn moeten worden gerealiseerd. Voorts vroegen zij wat op pagina 17 van de nota van toelichting in onderdeel d, in het kader van het plaatsen van dakkapellen en dakramen wordt bedoeld met de oppervlakte van het dakvlak (dakvlak per woning of totale dakvlak van het gehele bouwblok).

Bij het plaatsen van een dakkapel op een zijdakvlak en op een achterdakvlak dat grenst aan openbaar gebied moet inderdaad een afstand in acht worden genomen van minimaal 3 m. De tekst in de nota van toelichting is dus juist. Zoals ik hiervoor reeds heb aangegeven zal nader worden bezien of de 3 m-eis niet kan worden teruggebracht voor hoekwoningen. Daarbij zal ik tevens bezien of de tekst in de nota van toelichting verduidelijkt kan worden.

Met de oppervlakte van het dakvlak is bedoeld het dakvlak per afzonderlijke woning en dus niet het dakvlak van het gehele bouwblok. De tekst in de nota van toelichting zal op dit punt worden verduidelijkt.

Lichte vergunningplicht van aan- en uitbouwen groter dan 15 m²

De leden van de PvdA-fractie hebben naar aanleiding van de tabel in de bijlage van de nota van toelichting gevraagd waar bij het aangeven van het onderscheid tussen vergunningsvrij en licht vergunningplichtig zijn van aan- en uitbouwen de gehanteerde maatvoering van 15 m² vandaan komt.

Terecht is geconstateerd dat de maat van 15 m² niet in de AMvB kan worden teruggevonden. De tabel is dan ook op dit punt onjuist en zal worden gecorrigeerd.

Zichtbaarheid als criterium in plaats van de voor- en achterkantbenadering

De leden van de fractie van GroenLinks hebben gevraagd of in de AMvB niet beter het criterium «zichtbaar vanaf de openbare weg» kan worden geïntroduceerd nu de uitwerking van de voor- en achterkantbenadering buitengewoon omslachtige en onheldere bepalingen voortbrengt. Deze leden beschouwen het criterium «zichtbaar vanaf de openbare weg» als een principieel andere benadering die helder onderscheid maakt tussen de publieke en de private kant zij vragen wat de juridische problemen zouden kunnen zijn. Zij wijzen er in dit verband op dat het begrip «openbare weg» immers volstrekt duidelijk is.

Het werken met een criterium als zichtbaarheid vanaf de openbare weg zal leiden tot grote uitvoeringsproblemen. En dat wordt niet veroorzaakt door het begrip «openbare weg» maar juist door het criterium van zichtbaarheid. De vraag is op welke wijze de zichtbaarheid of juist de niet-zichtbaarheid objectief gedefinieerd kan worden. Bepaald moet worden vanaf welke positie de zichtbaarheid moet worden bepaald (vanaf welke hoogte). Ook is het de vraag hoe kan worden omgegaan met beplanting die in de zomer het zicht belemmert en in de winter niet. Ook schuttingen

en andere bebouwing is er niet voor de eeuwigheid. Zo kan het zelfs mogelijk worden om tijdelijk een schutting te plaatsen zodat vergunningvrij een schuurtje kan worden gebouwd. Om het begrip duidelijk te maken zal het naar mijn mening onoverkomelijk zijn om te werken met zoiets als gevellijnen, zoals thans in de AMvB is gedaan. Een directe inpassing van het begrip «zichtbaar» in de AMvB acht ik dus niet mogelijk.

De AMvB leidt in bepaalde gevallen tot een zwaarder regime

De leden van de fracties van de ChristenUnie en de SGP hebben de indruk dat voor bepaalde typen bouwwerken het nieuwe regime zwaarder wordt in plaats van lichter, met dien verstande dat bepaalde bouwwerken die nu nog vergunningsvrij zijn straks vergunningplichtig worden. Gevraagd is of nu niet wordt afgeweken van het principe dat bouwwerken die thans vergunningsvrij zijn, ook vergunningsvrij blijven.

Het uitgangspunt is dat het vergunningsvrije bouwen wordt verruimd. De conclusie is echter juist dat er met de AMvB op onderdelen sprake zal zijn van een strenger regime. Dit is enerzijds een rechtstreeks gevolg van een consequente invoering van de voor- en achterkantbenadering en anderzijds het gevolg van de eerder beschreven aanpassing in het kader van de ramp in Volendam. Zo zijn in bepaalde situaties overkappingen, kozijn- en gevelwijzigingen en erfafscheidingen tot een hoogte van 2 m. in voor- en zijtuinen thans nog bouwvergunningsvrij, terwijl daar straks een bouwvergunning voor nodig zal zijn.

Aansluiting bij bestaande begripsomschrijvingen

Het lid van de OSF heeft gevraagd waarom niet is aangesloten bij bestaande gangbare begripsomschrijvingen. Daarbij heeft hij onder meer gewezen op de begrippen goothoogte in plaats van dakvoet en rooilijnen in plaats van gevellijnen.

Hiervoor is reeds uiteengezet waarom het begrip «rooilijn» niet kan worden gehanteerd. Er is van afgezien om het begrip «goothoogte» te hanteren omdat het kan voorkomen dat daken geen goot hebben. De dakvoet zal in het merendeel van de gevallen echter wel gelijk zijn aan de goothoogte. Ik zal nader bezien of in de nota van toelichting dan wel in de sfeer van de definiëring in de AMvB een verdere verduidelijking gegeven kan worden.

Zonnecollectoren

Het lid van de OSF heeft gevraagd om de hellingshoek voor zonnecollectoren op te rekken tot 50 graden, ter verkrijging van een optimaal rendement. Gevraagd is in dit verband om het hele ontwerp-besluit nog eens te (laten) ijkken opdat beletsels worden weggenomen voor duurzaam (bij-) bouwen (energievoorziening).

De bepaling omtrent zonnecollectoren is in nauw overleg met praktijkdeskundigen opgesteld. Daarbij is rekening gehouden met een optimaal rendement, dat verkregen zou worden bij een hellingshoek van het zonnepaneel van 35 graden. Indien er echter gegevens beschikbaar zijn waaruit mocht blijken dat de hellingshoek 50 graden zou moeten zijn, ben ik altijd bereid om te bezien of de AMvB kan worden aangepast. Voor het overige is de AMvB nog eens langsgelopen, maar niet is geconstateerd dat er in het kader van duurzaam bouwen onnodige belemmeringen worden opgeworpen of dat er juist nog andere bouwwerken aan de lijst zouden moeten worden toegevoegd.

De leden van de PvdA-fractie hebben gevraagd om de gevolgen van de AMvB te volgen, met name voor het landelijk gebied, zodat bij ongewenste ontwikkelingen op niet al te lange termijn het beleid kan worden aangepast.

Ik ben de bereid de praktijktoepassing van niet alleen onderhavige AMvB maar ook de Woningwet over de gehele breedte te volgen en mocht er sprake zijn van ongewenste ontwikkelingen, dan zullen uiteraard maatregelen genomen kunnen worden. De in te stellen helpdesk zal het volgen van de eventuele problemen bij de uitvoering en uitwerking van de AMvB mede ondersteunen. Vier en een half jaar na de inwerkingtreding van de nieuwe Woningwet en onderhavige AMvB zal overigens een evaluatie plaatsvinden over de doeltreffendheid en de effecten in de praktijk. Bij deze evaluatie zullen de effecten op de ruimtelijke kwaliteit, ook in het landelijk gebied, worden meegenomen.

Brief van de gemeente Uithoorn

De leden van de fractie van GroenLinks zouden graag een gedetailleerde reactie vernemen op een brief die burgemeester en wethouders van Uithoorn aan de Eerste Kamer hebben verstuurd. Ook het lid van de OSF heeft gevraagd om de omissies die in genoemde brief zijn aangedragen uit het ontwerp-besluit te filteren, dan wel aan te geven waarom dat niet nodig is.

Door mij is geen afschrift van de brief van Uithoorn ontvangen. Desgevraagd heeft de griffier van uw Kamer mij evenwel enige dagen geleden van een afschrift voorzien. De algemene toonzetting van die brief wekt enige verwondering nu het voorliggende ontwerp-besluit in nauw overleg met de VNG en de Federatie Welstand tot stand is gebracht. Tevens is de Vereniging Stadswerk (een georganiseerd verband van gemeentelijke ambtenaren bouw- en woningtoezicht) via het Overleg Platform Bouwregelgeving bij de voorbereiding daarvan betrokken geweest en is er overleg gevoerd met het ambtelijk overleggenium van de diensten bouw- en woningtoezicht van de zesentwintig grootste gemeenten van Nederland. Een en ander neemt niet weg dat Uithoorn, net als andere individuele gemeenten overigens, zelf niet bij de voorbereiding is betrokken.

De door burgemeester en wethouders van Uithoorn gemaakte opmerkingen met betrekking tot de stadsbouwmeester en de gefaseerde bouwvergunning hebben geen betrekking op het voorliggende ontwerp-besluit, zodat ik daarop hier niet nader zal ingaan. Ten aanzien van de komende voorlichting over het onderhavige besluit heb ik hiervoren reeds opmerkingen gemaakt. Voor zover daar in het voorgaande nog geen aandacht aan is besteed, is mijn reactie op de opmerkingen met betrekking tot de het ontwerp-besluit als volgt.

De constatering dat niet alle in het ontwerp-besluit gehanteerde begrippen in artikel 1 zijn gedefinieerd, is op zich juist. Die constatering zal mijns inziens in zijn algemeenheid evenwel ten aanzien van elke regeling van toepassing zijn. Bovendien is een deel van de gehanteerde begrippen reeds in artikel 1 van de Woningwet gedefinieerd en zijn waar nodig toelichtende teksten opgenomen in de nota van toelichting van het ontwerp-besluit. In de brief wordt overigens niet concreet aangegeven welke begripsomschrijvingen men hier node mist.

De constatering dat het ontwerp-besluit kennelijk alleen betrekking heeft op woningen en woongebouwen is in zijn algemeenheid onjuist. Voor zover het (bouwvergunningsvrij of licht-bouwvergunningplichtig) bouwen van een bepaald type bouwwerk wel uitsluitend gerelateerd is aan woningen/woongebouwen, is dat bij dat specifieke type bouwwerk in de betreffende bepaling van het ontwerp-besluit expliciet aangegeven. Zie bijvoorbeeld artikel 2, onderdelen a (aan-/uitbouwen), b (bijgebouwen) en c (kozijn-/gevelwijzigingen). Zoals hiervoren reeds aangegeven, hangen dergelijke beperkingen tot woningen/woongebouwen overigens vooral samen met de conclusies die het kabinet naar aanleiding van de café-brand te Volendam heeft getrokken.

Gevraagd is hoe met de zijgevellijn moeten worden omgegaan indien de zijgevel niet haaks op de voorgevel staat. Het antwoord op deze vraag is: niet anders dan bij een zijgevel die wel haaks op de voorgevel staat. Het gevolg zal zijn dat in deze situatie er een schuin lopende zijgevellijn is. Deze zeldzame situatie behoeft in de praktijk niet tot ongewenste effecten te leiden. Zie ook de nota van toelichting, blz. 16, slotalinea van onderdeel a.

Het ontwerp-besluit sluit niet uit dat schuttingen in een achtertuin op minder dan 1 m van de erfgrans bouwvergunningsvrij worden gebouwd. Schuttingen binnen 1 m van die erfgrans zijn altijd bouwvergunningsvrij wanneer zij niet hoger dan 1 m zijn. Wanneer de schuttinghoogte meer dan 1 m maar niet meer dan 2 m is, zijn zij eveneens bouwvergunningsvrij indien althans het betreffende erf niet direct aan de weg of openbaar groen grenst.

Een soortgelijke reactie geldt ten aanzien van de in de brief veronderstelde beperking van het plaatsen van een bijgebouw (zoals een schuurtje) in een achtertuin op minder dan 1 m van de erfgrans: die beperking geldt niet generiek maar uitsluitend wanneer dat deel van het erf direct grenst aan de weg of openbaar groen. Het in de brief genoemde «achterpad» kan in dit verband niet als weg worden aangemerkt, dus in dat geval geldt bedoelde beperking niet.

Aan- en uitbouwen kunnen gebouwd worden met een hoogte tot 15 cm boven de verdiepingsvloer. In dit verband wordt in de brief gevraagd of dan bij woningen met een vide een bouwvergunningsvrije uitbouw met een hoogte van 5 m mag worden gerealiseerd. Het antwoord op deze vraag luidt nee. Een vide vormt weliswaar een doorbreking van de verdiepingsvloer, maar een redelijke uitleg brengt met zich mee dat dan het ijkpunt ligt bij het wel bestaande deel van de verdiepingsvloer. Dit zal aan de nota van toelichting worden toegevoegd. Indien het bouwwerk overigens uit één bouwlaag bestaat kan de aanbouw niet hoger zijn dan 3.25 m.

De vraag hoe moet worden omgegaan met de plaatsing van een bouwvergunningsvrije aanbouw waarvoor tevens de achtergevel van het gebouw moet worden aangepast, is reeds in de nota van toelichting beantwoord (zie blz. 16, bovenaan). Bedoelde bouwkundige veranderingen behoren tot de betreffende bouwvergunningsvrije ingreep, zodat voor die bouwkundige verandering op zich ook geen bouwvergunning nodig is. Die regeling komt overeen met de regeling die thans ten aanzien van meldingplichtige aanbouwen geldt: ook dan wordt zo'n gevel-aanpassing niet preventief aan het Bouwbesluit getoetst.

Evenals dat ten aanzien van de overige typen bouwvergunningsvrije bouwwerken geldt, zal ook ten aanzien van de plaatsing van antenne-installaties voor mobiele communicatie worden bezien op welke wijze de

voorlichting het beste kan geschieden. Indien in dat kader (situatie)tekeningen wenselijk zijn, zullen die in het voorlichtingsmateriaal worden opgenomen.

In reactie op de vraag met betrekking tot magazijnstellingen merk ik op dat de redactie van het betreffende artikel 3, eerste lid, onderdeel k, aangepast zal worden. Bedoeld is dat magazijnstellingen niet bouwvergunningsvrij zijn wanneer zij niet alleen op de vloer maar ook op andere constructie-onderdelen van een gebouw steunen (zoals muren en/of plafonds).

